

Bibliothèque numérique

medic@

Berengario, Jacopo / Berengario da Carpi, Giacomo. Isagogae breves perlucidae ac uberrimae in anatomiam humani corporis a communi medicorum academia usitatam, a Carpo, in almo Bononiensi Gymnasio ordinariam chirurgiae docente, ad suorum scholasticorum preces in lucem datae

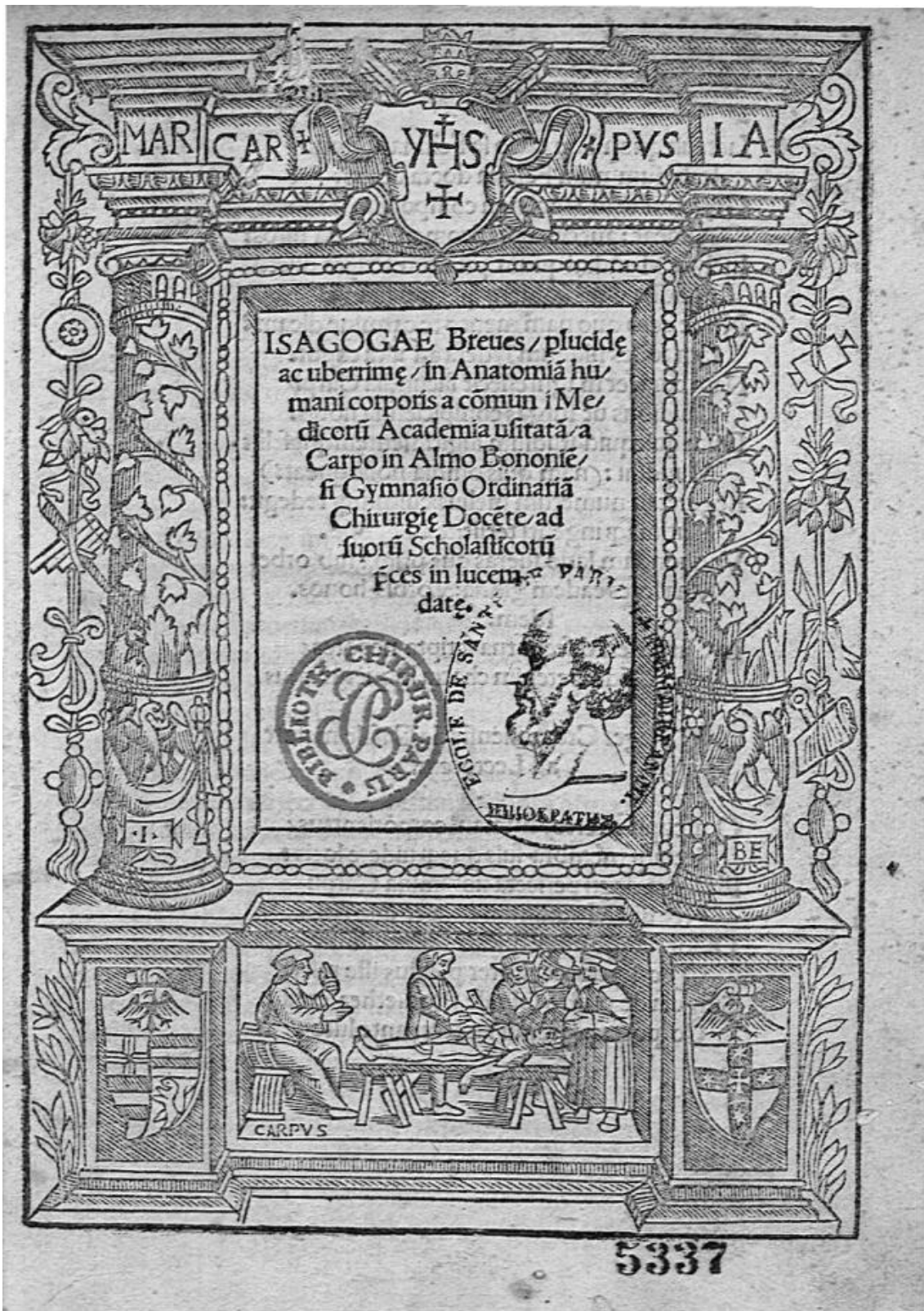
Bologne : Benedict Hector, 1523.

Cote : 5337

(c) Bibliothèque interuniversitaire de médecine (Paris)

Adresse permanente : <http://www.bium.univ-paris5.fr/hist/med/medica/cote?05337>

CNicolaus Bargilesius Bonon.

Iactauit quondam claro se Felsina alumno /
Italię summum Felsina docta decus:
Gręcia culta suos cui non componere honores
Audeat: aut celebres promere Roma uiros.
Inclyta Mundini quum primum scripta disertę
Assidua uidit uoluere quemq; manu.
Nunc uero quo nam merito te carmine dicam?
Iam tolles nitidum sydera ad alta caput.
Nam cura/et magni effecit facundia Carpi/
Laudibus ut surgas conspicienda nouis:
Dum quicquid studium fugit:mentemq; fefellit
Mundini:(nam quis omnia nosse queat?)
Legit:et in numerum melius:cultumq; redegit.
Plurimaq; ingenti terfit:& auxit ope.
Ut quondam latio fueras quę prima sub orbe:
Vna fores eadem gloria:& orbis honos.
Idem.
In Carpo serę discent tua scripta nepotes/
Hęc Müdine etenim charta loquetur anus.

CNiger Cremonensis de Casale maiori
ad Lectorem.

Qui cupit exertos humani corporis artus/
Sectaęq; membra suis quęq; uidere locis:
Ille legat doctę perfecta uolumina Carpi:
Nec sibi Mundinum iudicet esse satis.
Ditior hic illo est:& quod Mundinus omittit
Quodq; docet pariter plenius iste refert.
Singula de nostro soluisse Promethea credes
Corpore:quę tentui sinxerat ante luto.

2

DE ANATOMIA

Illustris. ac Carissimo Dño. D. Alberto Pio. Carporũ
Comiti. et Dño meritis. Iacobus Berégarius
Carpensis. S. P. D.

VM Diuturna. et pene eterna Illustris. Princeps
ea ceteri soleat. quibus a primis annis assuescere
solemus. mihi persuasum est. nullam obliuionem
delere potuisse quã plurima honestissima studia. que
tecum in mansuetiorũ musarũ rudimentis sub fœ
lici memoria Aldi Manutii Ro. præceptoris nostri conferebam.
Et illud in primis nequaquã de alta. ac diuina mente tua excidisse
existimarim: quod per iocum experiri placuit (nam etas illa ioco
plurimũ gaudet) placuit autem ut porci Anatomia a nobis fie
ret: mihiq; sectionis munus demandatũ est. utpote: qui sub gen
tore meo in Chirurgica arte ab infantia pene exercitatus forem.
Tanta (testor Deos imortales) ex illo tempore Anatomie dul
cedo. mētem. animũq; meum tenuit: ut omnem etatem iis Me
dicinẽ elementis nõ minori bonorũ professorũ utilitate. quã priua
ta uoluptate cõtriuerim: libros huiusce disciplinẽ quã plurimos: sed
indigestos lectitando: quos eorum authores ad alia trãfferentes
uolumina. fabulas potius. quã Anatomia scribere uidebantur: quo
factum est. ut pauci. uel nulli hac nostra tempestate tam neces
sariẽ. ac præciosissimẽ artis sinem nouerint. Accedebat insuper
ad eius ignorationem (sic mea fert opinio) fœda. ac multis sto
macosa membrorũ sectio. creberrimaq; illorũ attrectatio. Et cũ
ego quã plurima centena cadauerum secuerim: quã pauci etatis no
strẽ Medici hanc artem nouerint: intellexi. Quare præsentĩ. ac
futuro sæculo prodesse cupiens: non minus pium. quã saluberrimũ
fore putauĩ: cõmentaria quẽdam. et digressiones super Anato
mia Mundini componere: que antiquorũ philosophorũ: pariter
et Medicorũ sapiẽter scripta de humani corporis admirabili mo
le demõstrant: illaq; copiose tradidita a quã plurimis medicinẽ stu
diosissimis uiris rogatus in lucem dedi. Cum autem actu. et ocu
lata fide Academiçi Anatomia cognoscere cupiant: Ars in illis
cõmentariis diffusior est: quã ut breuiter cognosci possit. Et ppea ad
cõmunẽ omnĩ bonorũ utilitatẽ præsens perlucidũ Enchiridion

A II

DE ANATOMIA

omni alio sibi patri uberius de ipsa Anatomia composui : in quo
omnia in cōmuni sectione designata apparent : eiusq; beneficio
omnis longē inquisitionis labor aberit : Hocq; Alberte clarissime
ac sapiētissime princeps nūcupatim tibi dedicaui eorū aductus
exemplo : qui labores suos alicui deorū cōsecrarunt : ut sub illorū
numine securius in manus hominū peruenirent : idq; instantius
egi : q; tu unus inter reip. Christiane primores / nō solū bonorū
fortunę : Sed cuius uis Minerę sis facile princeps. Naturalis. n.
ac moralis Philosophia : & quę Deū cōtemplatur : Theologia : &
omnes deniq; scientię sunt tibi tanta amicitia / ac affinitate con/
iunctę : ut sapientis nomen apud omnes merito tibi uēdicaueris.
Et cum semper benignus fueris : sisq; Carpoꝝ patrię meę / meiq;
meritissimus Princeps / fortunās meas / ingeniū / cogitationem /
mentem deniq; omnem / benignitati tuę debere non eram in/
scius / & eo maxime : q; in q;dibus tuis omnium bonarū disciplinarū
nido huiusce preciolissimę artis principia tuo sub foelici auspi/
tio sumpserim. Suscipe igitur gloriosissime Princeps læto animo :
ac serena frōte hoc de Anatomia Enchiridion a fido / ac sincero
mancipio tibi dicatū : quādo nō minus Regium sit munera quā
tulacūq; fuerint / hilari fronte suscipere : q̄ preciosissima elargiri.
Oblationes siquidē lacteas a cretensī pastore Iouī datas gratis
mas fuisse constat : nec eorum munera aspernātur / qui cū Thus
nō habeant / mola falsa litant : tantū. n. ex labore meo gratis no/
strę medici tibi debebunt / quantum & uoluptatis : & utilitatis ex
hoc libello suscipient / quo cum in hac materia alius breuior : &
lucidior nō fuerit : Celsitudini tuę ad decantādas laudes semper
obnoxii mecum dicent : deus tua uota secundet. Vale.

ISAGOGAE Iacobi Carpi in Anatomia humani corporis.

Illumina me dñe spiritu ueritatis & manifestabo
opera manuum tuarum.

- OC** Opus duas habet partes. Prima uniuersalis: Secunda particularia tractat: Prima notat secundum aliquos hoc nomen Anatomia derivari ab Ana græce/ qd latine significat: per. Sursum/ Re/ Aequal/ Rectum/ et tomos: quod diuisio/ seu sectio dicitur: quasi recta per partes/ uel circa partes diuisio.
- h** Sed uerius interpretando/ Ana in compositione/ propter alia/ significat per singulas partes investigationem quadam/ unde in compositione huius uerbi temno/ quod est incido/ significat in singulas partes seco/ inuestigandi causa/ que/ et quot sint: & quam ratio uideatur dici de omnibus/ que partes habent/ usus tamen obtinuit/ ut de animalibus/ et maxime de hominibus dicatur.
- Q**uid sit anatomia & unde dicatur.
- Est** igitur Anatomia/ seu Anatome diuisio omnium corporis animalis partium/ inuestigandi causa: earum substantiam/ quantitatem/ numerum/ figuram/ situm/ et colligantiam/ & hæc in mortuis/ quibus potest addi complexio innata. Et ideo dicebat Gal. in libro de constitutione artis medicatiue: puto necessarium esse nobis/ cum hæc constituimus artem: non solum cognoscere particulas & illarum compositionem: sed etiam operationes earum: & in hoc differunt medici ab edificatoribus. Illi. n. dormum particulas solas et compositionem sciunt: nulla tamen earum operatur eo quia non est animal: a medicis autem membra hominis: in quantum est animal: operationes sunt querende: et quia uere in uiuo homine et non mortuo operationes/ complexiones innate ac influentes/ et passionis sunt. Ideo hæc tria in eis ultra predicta inuestigantur. Sunt igitur in reali anatomia omnia predicta nouem consideranda.
- Sed** quia a toto tanquam a notiori est incipiendum. Primo situiato aliquo cadauere supino in loco incisioni ac ostensionis apto. Prius loto et a pilis raso: et a sordibus optime mundato/ a capite usque ad pedes. Sciendum est corpus diuidi. In quatuor partes. scilicet in tres uen tres notabiles/ et in extrema. scilicet manus et pedes cum aliis quibusdam.
- Prima** pars est testa/ caput dicta/ eo quia ibi sensus initium capit: in quo membra animalia continentur. hæc pars cõter supmus ueter appellatur.

Secūda pars. ¶ Secunda pars est concauitas intra costas & ossa eis annexa in qua principaliter spiritalia/seu uitalia/& aliqua alia mēbra sunt. Et hęc pectus et etiam castus:& uenter medius dicitur.

Tertia pars. ¶ Tertia pars est concauitas: quę est intra abdomen & partem dorsi infra septumtrāuersum alias diafragma descēdendo ante usq; ad pectinē:& retro usq; ad anum/inqua mēbra nutritiua & etiā generatiua p parte cōtinētur:& hęc uēter inferior nūcupat.

Quarta pars ¶ Quarta pars est totū corporis residuū: uti collum/manus/& pedes, ac illis seruentia. Hęc pro prima parte.

Secūda pars operis.

¶ De Anatomia uentris inferioris.

¶ In hac parte uniuersali ad particularē deuenio. In qua opator incipere debet sectionē a uentre inferiori: in quo sunt multa mēbra prius anatomizanda & abiiciēda: ne corporis reliquū sua putredine & prauo odore (si postponatur) impediāt.

¶ Dicamus igitur istum uentrem iuxta prædictas nouem conditiones considerari debere: Et primo circa substantiā: quę est diuersa tam secundum partes continentes q̄ contentas. Substantia partium cōtinentiarum loco suo apparebit: Cōtinentiū substantia in parte anteriori et laterali pānicularis et musculosa est: ut constrictioni et dilatationi apta sit propter impregnationem et cibaria et alia iis similia. est etiam uenosa ac Arteriosa.

Biguedo nō est mēbrū.

¶ In istis partibus est etiam in corpore pingui notabilis pinguedo: In demacrato uero est pauca: et interdum nulla: et pinguedo nō est proprie membrum: sed est adueniens et recedens tāq̄ superfluitas/utilis tamen.

¶ Posterior uero substantia hulus uētris est carnosa / musculosa ossosa: ac etiam parū mēbranosa: pariter uenosa & Arteriosa.

¶ Quātitas eius et figura patent: situs et locus suus est sub uentre uitaliū mēbrorū septotrāuerso mediāte: Incipiēdo a furcula pectoris inferiori et a confinibus septitrāuersi ab utroq; latere quinq; costarū inferiorū trāsit usq; ad partem in qua corpus bi partitur a magnis pedibus/ quibus alligatur. Sua etiā colligantia est cū cerebro mediātibus neruis:& cum corde mediātibus Arteriis: et cum uentre medio per musculos aliquos. De colligantia ipsius cum hepate et mēbris generationis omnibus notū est.

¶ Numero est unus uenter: Numerus tamen partium eius est diuersus: quia aliquę partes sunt contēte/ aliquę cōtinētes. Cōten/

te sunt Iecur cum sua parua cysti continete bilem: et Lien: et Ven-
tricus a multis stomachus dicitur: licet male: et sex intestina cum
uenis per ea disperfis: et Renes cum suis emulgentibus: et Vesica
cum poris uritidibus/ qui dicuntur emictoria renu/ et Mensente-
reon cum suis glandulis: et Vena portę: et Vena chilis cum Arte-
ria Aorta descendentes: & Venę ac Arterię Umbilicales: & Vasa
feminaria cum Didimis et Testibus: et Matrix in femina: et licet
Didimi et Testes cum suo scroto seu oscheo sint exteriores: po-
nuntur tamen in isto uentre quia alligantur ei imediate.

Ab ea cõte-
ta in ventre in-
feriori.

¶ Partium uero continentiu: Alię sunt cõmunes: alię proprie: &
alię magis proprie/ cõmunes sunt omnes illę partes / quę istum
uentrem circũdant. s. anteriores: laterales: et posteriores: antero-
res et laterales latine dicuntur Sumen/ antiquus uero Abdomen:
gręce Epigastriion et ab aliquibus Hetron: et arabice Mirach/ po-
steriores dicuntur Imum dorsi.

Partes conti-
nentes.

Sumen.
Abdomen.
Epigastriion.
Hetron.
Mirach.

¶ Partes uero proprie: alię sunt ante/ alię a lateribus/ alię poste-
rius/ quę sunt ante a recetioribus medicis cõiter ponuntur quę.

¶ Prima a superiori incipiens/ quę est in medio corporis circa sur-
culam inferiorem pectoris: dicitur gladialis & scutalis chartilago:
& etiam pomum granatum/ hęc tamen pars est cõmunis uentri
medio et inferiori paruum occupans locum.

Gladialis.
Scutalis car-
tilago pomũ
granatum.
Stomachal-
lis.

¶ Secunda sub ista imediate est pars dicta stomachalis: quia sto-
machus. s. uentriculus est in ista regione cum sua parte anteriori:
& hęc pars se extendit fere usq; ad Umbilicum.

¶ Tertia est pars umbilicalis dicta: et est ea pars/ in qua est Um-
bilicus clausus in medio abdominis/ iam frustratus in nato a suo
principali opere.

Umbilicalis.

¶ Quarta pars est dicta a Mundino sumen: quia est pars emi-
nentior ipsius suminis/ & ibi sumitur pars pro toto: hęc regio est
ab Umbilico usq; ad pectinem.

Sumen.

¶ Quinta est pars pecten dicta/ intra quã est os pubis seu pecti-
nis. In ista regione intra uentrem incipit collũ Vesicę in utroq;
sexu: & matricis in femina.

Pecten os pu-
bis.

¶ Partes laterales proprie ab utroq; latere equaliter diuisę Cõ-
muniter a medicis sunt positę duę. s. superior & inferior: superior dicitur
hypocũdriũ/ inferior dicitur ilium uel flancus: ha et dicuntur lagona &
cenona: In hypocũdrio dextro ẽ Iecur siue hepar: Lien uero ẽ in

Hypocũdriũ
Ilium.
Flancus.
Lagona.
Cenona.

- finistro. ilioꝝ pars superior incipit a supremo ossium ancharti & fi-
nitur uersus inferius in extremo huius uentris/ ipsosq; infima pars
dicitur inguen et bubo. hypocūdria uero incipiunt ab extremis
costarū mēdosag/ et inferius terminātur ad ilia: inter ilia et hypo-
cūdria apparet cetera cavitās/ quādo homo ad anteriora flectit:
quę ab aliquibus uocatur colago/ et ab aliquibus itruma.
- Inguē bubo.**
- Colago itru.**
- Spina inferior
Siliū dorsi.** ¶ Partes posteriores proprie dicte/ alię sunt in medio alię a late-
ribus/ quę sunt i medio dicuntur spina inferior et siliū inferior dorsi.
¶ Laterales alię superiores et alię inferiores/ superiores dicuntur
regiones lumbares et renales: inferiores dicuntur partes supra-
clunes seu nates.
- Lumbaris re-
gio Renalis
Lunes nates.** ¶ Partes uero magis proprie nominate/ alię etiam sunt anterio-
res/ alię laterales/ et alię posteriores. Anteriores et laterales coin-
cidunt/ & sunt cutis primo occurrens/ sub qua est pinguedo et
octo musculi/ quorū quatuor sunt obliqui/ et duo longi et duo
lati/ oēs dilatati et uniti ad instar pāniculi: qui potest uocari imo
ab Aui. uocatur pāniculus carnosus: nec ibi est alter pāniculus
carnosus: ut putant moderni.
- Paniculus
carnosus.**
- Peritoneon.
Siphac.** ¶ Sub musculis est membrana subtilis et dura, gręce peritoneon:
alias peritonion dicta: & arabice Siphac. hęc omnia componunt
abdomen/ siue mirach.
- Caro lūbaris.** ¶ Posteriores uero partes etiam magis proprie dicte/ sunt cutis:
interdū aliqua pinguedo/ Caro musculosa ab utroq; latere sphō-
diloz. s. ante et retro lūbaris ab aliquibus uocata: & caro nō mu-
sculosa simplex replēs huius partis loca uacua: & sphondili renū
siue alkatim/ et tria ossa ossis sacri/ siue tres sphōdili arabice alho-
uius dicti: et tres sphondili alhosos siue caudę/ et suę chartilagi-
nes/ cū suis pāniculis/ et neruis/ uenis et arteriis: et pāniculo perit-
onio: istarum partium anatomia dicetur loco suo: Nūc autē ad
anatomia abdomenis me conuerto: & primo de cute.
- Alkatim.
Tria ossa ossis
sacri.
Alhosos.
Alhosos os
Caudę.**
- Umbilicus.
Radix uois.** ¶ De cute Ventris inferioris et de Umbilico.
Considerabis primo locū umbilici qui dicitur radix ho-
minis: qui habet extra corpus uersus matricem duas ue-
nas et sepiissime unam: et duas arterias putamine cuticu-
lari obductas: qui in nouiter natis ligatur et secatur prope abdo-
men et per se cōsolidatur et clauditur: eius pars media sic cōsolida-
ta Acrophalū dicitur: et quia corugata est dicitur Vetula: et
- Acrophalū
Vetula.**

græce Græa: p̄dictis cōsideratis seca cutem secundum crucem in longū et latū in toto abdomine: et ex coria ipsam seruādo umbilicū illesum: quē sēpissime uidebis ingredi uentrē cū una uena notabili et duabus arteriis: quę in natis sunt frustratę a pprio ope.

Græa.
Locus umbilici.

Vena est ascēdens penetrans incōcauo hepatis i uena portę.

Arterię descendunt per par tē interiorem abdominis fere usq; ad pectinē: et trāseūt ad dorsum a lateribus uesicę/et implātātur una a dextris alia a sinistris in arteriā aortam circa os sacrū infra Renes bifurcatā. iste arterie aortę uocātur sempiternę.

Arterie sempiternę.

Ex istis uasis meat sanguis et spiritus ad Iecur et ad Cor infantis in utero matris: istū umbilicū melius uidebis post anatomiam abdominis/ quem cū diligentia seruabis cutē considerando: quę duplex est: prima est exterior: quę est mēbrorū grossa superfluitas: ideo renascitur: secunda est interior neruea nō renascēs/ sub qua uel in qua circa latera in quolibet sexu sunt duę uenę: una a dextris alia a sinistris cū difficultate ī nato uisibiles: sed ī foetibus triū mēsiū uel circa optime apparēt: quę ascēdunt usq; ad mamillas: quas cōserua pro anatomia mamillarū maxime ī femina.

Tene ad mamillas tēdentes

In tota tñ cute corporis sunt p̄tenuēs uenę in fibras disperse: et adeo tenues et angustę/ ut per eas penetrare sanguis nō possit aliud ue q̄ exilis humor/ q̄ sudor et sanguinis serositas appellat.

Fibræ.

Sudor.
Sanguinis serositas.

De pinguedine.

Ost cutim est semp aliqua pinguedo maxime ī corpore nō resoluta ab egritudine/ maior in uno q̄ in alio/ quam remoue/ ut melius uideantur mēbra sub ea cōtenta.

Pinguedo.

De Musculis uentris inferioris.

Ost pinguedinē sunt uidendī octo musculi abdominis: quorū primo occurrūt quatuor obliqui nominati, Eorū duo locātur a dextris/ et duo a sinistris: qui cum suis cordis tegunt a summo ad Imum totum istum uentrem antierius et superequitant omnes alios: In quolibet enim latere uentris et ante in medio abdominis unus ipsorū est descendens: et unus ascēdens/ descendentes sunt supra ascendentes: quos optime uidebis duce docta manu.

Octo musculi Abdominis.

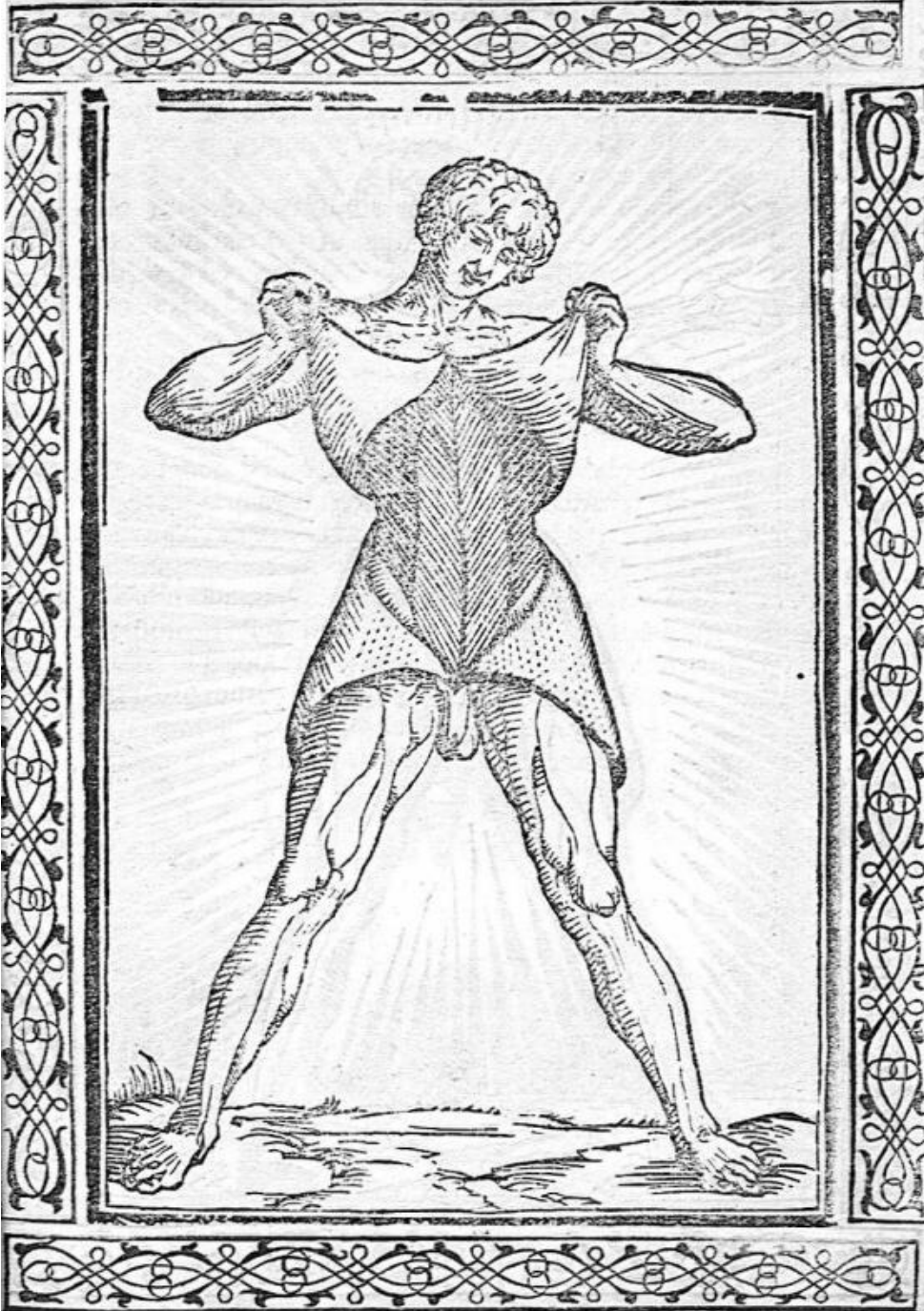
Primo seperabis caute descendentes ab ascendentibus/ et reperies in quolibet latere uētris eos inuicem incruari/ una Crux est a dextris/ alia a sinistris/ eorū pars carnea se se inuicem incruari

ciat sicut neruea seu cordosa etiam se inuicem Incruciat. sui uis-
tendunt semper oblique a lateribus uersus medium uentris ita
q̄ corde istoz musculorū dextri lateris tēdunt ad sinistram par-
tem eiusdem lateris dextri: et cōtrario modo tendunt corde mu-
sculorum sinistri lateris. s̄. in quolibet latere suę proprię cordę se-
se inuicem incruciant.

¶ Et musculi obliqui incipiunt facere cordā cum obuiant mu-
sculis longis/et corde musculorū dextri lateris & etiā sinistri/ ter-
minantur ubi musculi longi sunt cōtiguī: qui locus est in medio
uentris per lineam rectam/ a pomo granato usq̄ ad pectinem.

¶ Descendentes trahunt orrum a pectore/ ascendētes uero a re-
gione suprema et anteriori ossiū anchorū/ ipsorū corde sunt bi-
tunicales: latę ualde/ de difficili seperabiles/ ortę a pāniculis tegē-
tibus eos: et auillis nerueis per eos dispersis.

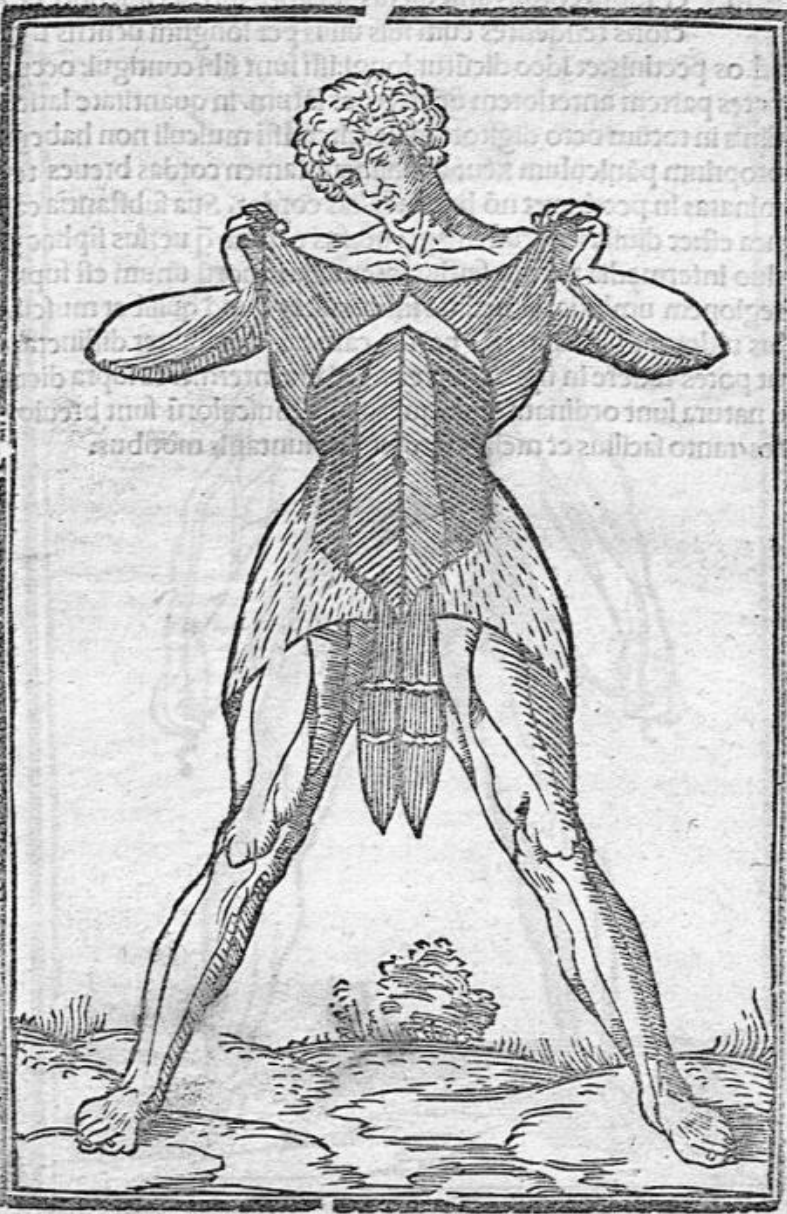
¶ Duę tunicę cordarū musculorū descendentiū in quolibet la-
tere & una tunica cordarū musculorū ascendētium/ supra tegit
musculum longum sui lateris: a summo ad imū: Vna etiam tuni-
ca musculorū obliquorū tegit seu inuoluit musculū longum sui
lateris uersus inferius. s̄. uersus cordam musculi lati: quia musculi
longi carent proprio pāniculo eos tegente ut sensus demōstrat:
et p̄dictos musculōs obliquos optime uidere potes in tribus:
imediātē sequentibus figuris: Omnes tamen eorum cordas in
secādo diligenter uide: quas non moueas integre/ nisi supra mu-
sculos longos existentes: quę autem sunt sub musculis longis fer-
uande sunt usq̄ quo Anatomizasti eos.

In hac fi-
gura hēs du-
os musculos
obliquos dīcē
dētes / vnus a
dextris auum
a sinistris: qui
sūt supra oēs
musculos: Eo-
rum pars car-
nea apparet
lateribus & i
medio vētris.
Supra mu-
sculos lēgos
sunt corz cor-
dae .s. vna a
dextre: alia a
sinistris: peli-
cularis & la-
ta: q̄ terminā-
tur in lin: earz
est i medio vē-
tris: vt vides:
& cordae istae
sunt duarum
pellicularis .s.
secundus sub:
& supra.

In hac fi-
gura hēs du-
os musculos
obliquos ascē-
dētes: q̄ se icru-
tiāt cū duob⁹
descēdētib⁹ in
alia figura po-
siti: qui qdē de-
scendētes sunt
supra istos a-
scēdētes: et to-
tus vnus ex p̄-
dictis muscu-
lis descēdenti-
bus supra po-
siti i alia figu-
ra cum corda
sua superquāt
obliq̄ muscu-
lū vnū ex istis
ascēdētib⁹ ob-
liq̄: et faciūt si-
mul figurā .x.
litter graece: et
istorū musculo-
rū ē pars car-
nea ē a lateri-
b⁹: Corde hō-
eoz sunt i me-
dio ventris: q̄
sunt et duarū
pellicularū: et
hūt vnā pellicu-
lā tm̄ super-
quantē muscu-
los lōgos: a7
lia vero pellicu-
cula ē infra mu-
sculos lōgos:
q̄ adheret cor-
dis latitudina-
liū musculoz:
et istae cordae
ēt terminant i
linea: q̄ ē ime-
dio ventris: vt
vides.

In hac fi-
gura vides
quæter elevatio
musculis lon-
gis sub eis est
vna pellicula:
quæ est d cor-
da musculor-
obliquor: que
habet villos
obliquos: & e-
vna sub quor-
bet musculo-
lôgo: vt vides
in hac figura:
& musculi lon-
gi sunt illi qui
pendent inter
coras: vt ap-
paret elevati
a loco suo na-
turali & pos-
sint videri cor-
dae prædicto-
rû musculorû
obliquorum
ascendentû.

De Musculis longis.

Vsculi longi seu recti sunt duo in medio abdominis sub
 et supra cordas antedictas locati a furcula inferiori pe/
 ctoris tendentes cum suis uillis per longum uentris usq;
 ad os pectinis: et ideo dicuntur longi: isti sunt sibi contigui: occu/
 pantes partem anteriorem uentris per latum in quantitate latitu/
 dinis in totum octo digitorum uel circa. Isti musculi non habent
 proprium p̄aniculum sicut alii: habent tamen cordas breues ter/
 minatas in pectine: et nō habent alias cordas. Sua substantia car/
 nea est: et diuisa in latum magis uersus cutem q̄ uersus siphac p/
 duo intermedia neruea seu ligamentalia: quorū unum est supra
 regionem umbilicalem: aliud infra: taliter quod quilibet muscu/
 lus uidetur diuisus in tres partes carneas notabiliter distinctas:
 ut potes uidere in figura sequente. & ista intermedia supra dicta
 a natura sunt ordinata quia quāto uilli musculorū sunt breuior/
 res: tanto facilius et melius seruiunt uoluntariis motibus.

Nota.

In hac fi-
gura vides
duos muscu-
los longos de
nudatos a cor-
dis musculoꝝ
obliquoꝝ qui
musculi longi
sunt supra cor-
das musculo-
rū latitudina-
lium / & quilibet
musculus habet duas di-
uisiones ner-
ueas seu liga-
mentales in se-
per latum ten-
dentes. s. vnā
supra umbili-
cum: & aliam
infra / vt vides:
& ita quilibet
musculus lon-
gus videt di-
uisus in tres
partes seu in
tres musculos:
& hoc fecit na-
tura: q̄ quāto
vili musculo-
rū sunt breuio
res tanto me-
lius & facilius
cōtrahuntur.

De Musculis latis :

¶ **I**is prædictis : musculos tam obliquos quã rectos abscias
 ¶ **U**t melius uideas latos: qui sunt sub longis cum suis cordis mediante una ex tunicis cordarũ musculorũ obliquorum ascendentium/ quam uide cum diligentia postquã remoti sunt musculi longi: quẽ tunica est subtilis ualde: alligata notabiliter cordis musculorũ latitudinaliũ/ qui musculi lati habent suam partem carneam sub parte carne obliquorũ: et isti dicuntur lati quia positio suorũ uillorũ est per latum uentris/ et isti sunt magis supra regionem umbilicalem quã infra: quia a superioribus ad inferiora est sua principalis operatio: quẽ est expulsuã intestinorum iuuare/ eorũ pars carne est dorsum uersus: Terminatur in cordas in illa regione ubi est situs longitudinaliũ: et dexter obuiat sinistro mediãte sua corda/ ipsorũ pars carne est sub carne obliquorũ: et corde suẽ sunt imediãte sub cordis obliquorũ ascendentiũ prædictorũ/ istẽ cordes sunt etiam multũ late/ et etiã bitunicales/ dure/ inuicem cõpactẽ/ pãniculo peritonio seu siphac alligatẽ/ et suẽ cordẽ incruciãt se cũ musculis longis ad angulos rectos.

¶ **E**x prædictis apparuit situs musculorũ uentris inferioris. Sua substantia/ sua quãtitas/ sua figura: est cõspicabilis: Numero sunt octo: quatuor obliqui: duo longi/ duo lati/ colligantia est ostẽsa/ Firmissime. n. inuicem sunt cõcatenati: & taliter sunt uniti quod iudicantur unus pãniculus qui dicitur carnosus: Complexio eorũ in uiuo patet ex sua substantia.

¶ **I**uuamenta eorũ sunt calefacere intestina/ et manutenere unita omnia mēbra nutritiõis: et iuuare retentiã: expulsuã tamen principaliter iuuant et interdum membra anhelitus: maxime in flamine cum ictu: et in uiolenta expiratione: passiones omnium modorum possunt pati.

¶ **P**rædictos musculos uidebis in prima figura subsequente/ et in secunda figura uidebis situm/ locum et etiam figuram octo musculorum abdominis: seu epigastri: alias mirach: qui tamen melius hos musculos et multa alia perscrutari intendit/ ad nostra super Mundino cõmentaria Recursum habeat/ de quorum labore post mortem me Amabit inuidia.

Pãniculus
carnosus.

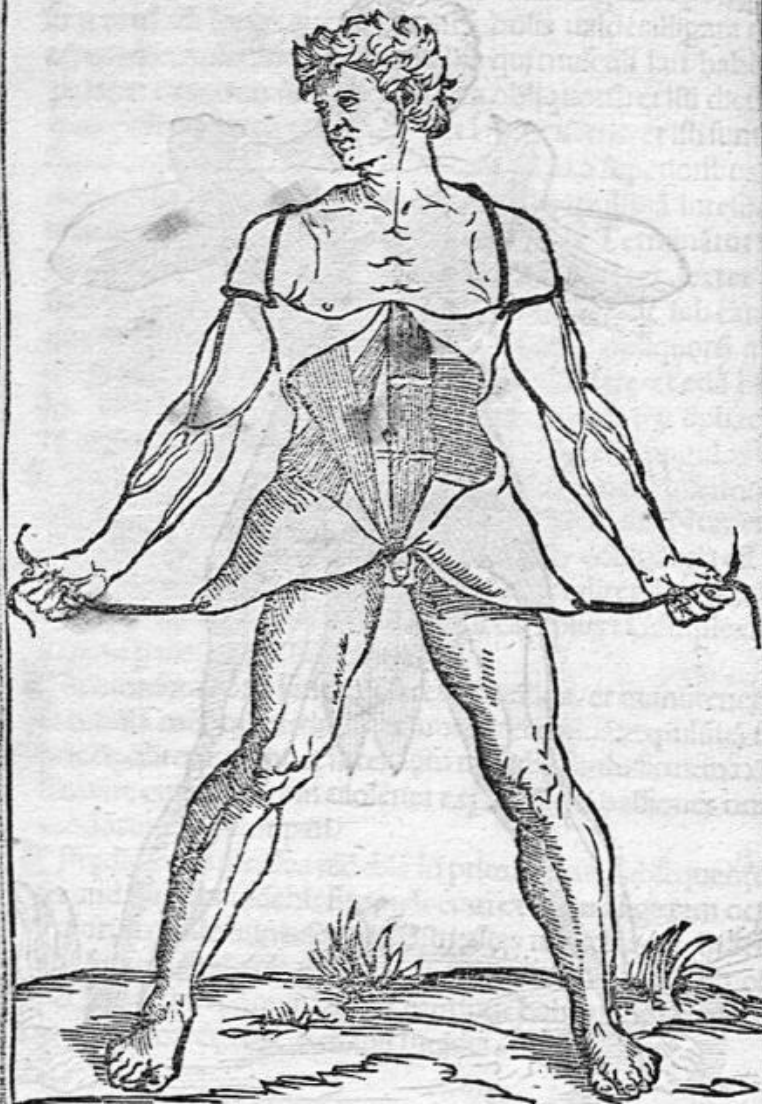
Flamen cum
ictu.
Uiolenta expi
ratio.

Et habes in hac figura duos musculos latos supra quos erant musculi longi et obliqui quibus sunt elevati ab eis ut vides et istorum musculorum latitudinalis pars carnea est a lateribus / pars vero eorum nervosa .s. cordae eorum sunt in medio ventris / sunt ex duabus pelliculis compositae .s. secundum sub et supra / sunt allegate cum puniculo siphac / et isti musculi sunt magis in superiori parte huius ventris quam in inferiori ut vides ut melius expellant inferius quod in interioribus est.

B

¶ In hac fig/ura sunt tres species muscu/lorum. s. obli/qui longi & la/ri: & habes in dextra parte duos muscu/los / qui non sunt tegentes totam partem dextram / sicut faciunt natu/raliter / & ut mōstratū est in prima & se/cunda figura: & sic in hoc lo/co faci sunt: ut melius vi/deatur eorum in/cruciatio: in sinistra vero parte habes unum muscu/lum longum: & unum latū: cuius lati tan/tum apparet pars carnea: corda hō ipsi/us musculi la/ri est sub mu/sculo longo praedicto.

¶ De Peritoneo seu Siphac.

¶ **I**sis predictis eleua cū cautela cordas musculorū satorū ab una mēbrana sibi ānexa uersus itestina: quę est subtilis et dura: Peritoneon et Siphac noīata: ista ambit totā uacuitatē uentris inferioris circūquaq;: Rotūda est: nō perfecte tamen. Sua substātia est Neruea dura: sua figura dicta est.

Peritoneon Siphac.

¶ **A**b isto pāniculo oriūtur duę burse uel sacci didimi uocati: in quibus sunt duo testes. intra scortū locati: quę sunt partes ipsius scorti: sua quātitas est quanta est uacuitas uentris inferioris: situs patet/ numero est unus pāniculus solus: colligantia sua est cum musculis latis et cum omnibus membris cōtentis in isto uentre: et omnia membra huius uentris habent pāniculum proprium ea inuoluentem: ortum ab isto peritoneo.

¶ **C**olligatur etiā secūdū Auic. cū pleura/ colligat etiā septorā suerso et testibus: sua cōplexio est illa: quę est aliorū pāniculorū.

¶ **I**uuamēta sua sunt ligare dorso mēbra nutritionis & generationis: & calefacere itestina: & ea seruare a Ruptura: & ea habet manuteneri ab exitu extra uentrē: Iuuat et simul cū septorā suerso expulsione cōtentorū in uentriculo: & in intestinis: & in matrice.

¶ **P**assiones omnīū modorū patitur/ sua propria passio est Crepatura & Mollificatio. Curā omnīū uide alibi: quia in demōstratione anatomie nō cōuenit ponere curā ascitis: neq; curā uulnerū abdominis/ nec intestinorū/ nec modū castrādi/ nec extrahēdi lapidē/ sicut fecit Mūdinus/ nec etiā alterius egritudinis. Nos tñ dicemus aliqd de flebotomia uenarū Guidez: & forte aliqua alia singularia. Medicis necessaria de qb⁹ raro scribūt authores.

Crepatura Mollificatio.

¶ De Omento siue Zirbo.

¶ **R**edicta mēbra abiicienda sunt: ut melius uideatur residuū mēbrorū: & primo occurrit Zirbus seu Omētum:

Zirbus. Omentū. Rete.

¶ **R**ete a uulgaribus dictū/ qđ ē mēbrū cōpositū duabus pelliculis nerueis subtilissimis: cū multa pinguedine sibi annexa.

¶ **H**abet hoc mēbrum plures uenas pulsantes & quietas/ manifestiores tamen in macro corpore q̄ in pingul: Sui pāniculi seu pāniculus sunt discontinui per totum: nisi circa circūferentiam eius/ habet formā marsupii seu sacci. Est enim inter ipsas pelliculas maxima concauitas.

¶ **S**ua substantia est dicta: Colligantia est cū Siphac/ cū Colon &

eum Splene. Suis situs est ante uersus : supra intestina extensus a uetriculo usq; ad inguina. Sua magnitudo est cōspicabilis: Numero est unum mēbrū solum. Sua figura est tacta: Sua cōplexio est cōplexio partiū eum cōponentiū: Sua iuuamēta sunt iuuare digestiuam et remollire feces. Passiōes omniū modorum potest pati: Causat ramicem in scroto: In umbilico et in inguinibus: et alibi in sumine: si rumpatur uel mollificetur peritonion.

¶ De Intestinis.

Leua reuolutio/
nis intestinorū.

Leua Zirbū et uidebis intestina quę sunt cōtinua / a uetriculo ad Anum: uoluta et reuoluta : ut sōgo tempore retineant cibū gratia boni finis, et numero sunt sex.

Rectū intesti/
num .
Colon .

¶ P^o ab inferiori ascēdēdo: ē Rectū: lōgitudine palmi uel circa.
¶ Secūdo est Colon: quod ascendit per partem sinistram usq; ad regionem Renis et lienis / deinde transit a sinistro in dextrum: super equitādo stomachum : & in dextro unitur intestino sacco: circa supremā partem ossis Anche locato.

Saccus .
Cæcus.

¶ Hoc intestinū saccus et Cæcus dictus / est tertium in ordine numerandum: Et ista tria dicuntur grosse substantię. Carnosa enim sunt: et possunt consolidari si soluantur.

Ileon.

Ieiunum .
Duodenū.
Lactes.

¶ Quarto est intestinū longum: Ileon et Reuolutum seu inuolutum dictum: quia reuoluitur unde quaq; per uentrem. Quinto est Ieiunū: Sexto Duodenū: Et ista tria sunt subtilia: ab aliquibus lactes dicta: quorū solutio non consolidatur / si est notabilis: Subtilia sunt superiora per colligantiam / et Grossa sunt inferiora / omnia habent duas tunicas et pāniculum cōmunem ortum a peritonio / supertegentem et alligantem ipsa dorso.

¶ Interiori eorū parti Pituita alias Phlegma adheret : ut resistat corrosioni & lubricet feces / in eis secūdū aliquos sunt uilli omniū modorū: plures tamen lati: Sua complexio est frigida et sicca: et Gracilia sunt frigidiora Grossis : quia substantia sua est Nerueas in Grossis est aliqua caro: Sua figura apparet: Suis situs particularis apparuit et apparebit ex dicendis : Iuuamenta sunt nota: Passiones omnium modorum patiuntur .

Meseraice la/
tee.
Sāguificatio
incipit in mese/
raice.

¶ Ad particularem anatomiam intestinorū uidendā. Primo uide cū diligētia: Sitū eorū: et anteq̄ ea separes a mesenterio / cōsidera eorū Venas meseraice et lactes ab aliquibus dicte: q̄ portāt chilū ad portā uenā / in quā ramis minimis incipit sanguificatio duce

Iecinore. Nota etiã Situm Venę Portę quę est extra concauum Iecinoris tendens uersus intestina: & uersus stomachum: Omentum & Lienem cum octo ramis/ quos omnes uide cum diligentia/ si pores anteq̃ intestina abiciantur.

Vena portę
Octo rami
venę portę.

¶ De intestino Recto.

Stis expeditis. primo uidēdū est Rectum seu Sōganon: quod est fece mundandū: ipsam manibus exprimēdo in Colon: & suum extremū uersus Colon est in duobus locis ligandum: & inter ligaturas secandum. Sua enim positio est ab Ano ad superiora per Ventrem ascēdes circa palmū/ paucas habēs Venas meseraicas / quia suum cōtentū parū nutrit/ terminatur circa Ilium sinistrum: ubi incipit Colon: Recto unitum.

Rectum
Longation.

¶ De Colo intestino.

Otabis Colon esse situm in sinistro: & circa Renem sinistrum ascendit/ & ibi est strictus: ut cedat locū Spleni quem cooperit & cui alligatur/ tendit ab hinc ad dextrū Iarus & superequitat Ventriculū & ei alligatur: hinc sit syncopis secessus tempore: hinc suus dolor crescit sumpto cibo/ sed dolor Renalis crescit in secūda digestionē/ alligatur Omento: a quo & etiã a uētriculo humectatur/ tegitur penula Iecinoris, in qua est Cystis bilis/ ideo subnigrū est & amarū/ est cameratū seu cellulatū/ pituita abundat, Cucurbitini et etiã alii uermes in isto generantur: In ipso etiã stercus acquirit figurā inequalem/ in isto sit rugitus parū ante ascelandi horā: Taliter est situatū/ ut a superiori ad inferius melius graue descēdat: & ut cooperiat ieiunū & duodenum ipsa ab extrinsecis tuendo: & ut sue feces remoliantur ab Omento ipsi continuato/ & ut etiã a cysti felis ad ipsum resudet fel/ seu bilis/ suarū fecū expulsionem stimulans. Ex suo situ habetur situs clisterizādi: & locus applicatiōis medicaminū in colica: Sua quātitas est cōspicabilis: Sub substātia est carnea parum: & neruea ac pinguis & Solida: ut resistat duris & acutis. Notabiles etiã habet Venas Meseraicas/ per quas meat chilus & sanguis.

Colon.

Cucurbitini
generatur in
colo intestino.

¶ Sua propria passio est dolor uentosus: in hoc generantur lapides & coria a pituita exiccata: istis uisus potes excarnare Colon a Mesenterico/ cui alligatur/ & dimitte Rectum in loco suo usq; ad Anatomiam Ani: quę non potest perfecte uideri: nisi quādo facies anatomiam urgę & uesicę.

¶ De Sacco Intestino.

Saccus.
Cecus.
Monoculus.

h Vicintestino circa os anchē infra Renē in latere dextro locatur intestinū unū Cecus: Saccus & Monoculus dicitur/ quia pendet ut Saccus / & unicū habet orificium: per quod trahit & expellit feces/ in diuersis tamen horis trahit ab Ileo & expellit ad Colon/ in isto fit maior digestio q̄ in alio intestino: Est enim alter uenterculus/ primo attrahit/ deinde digerit/ postea ad Colon expellit.

¶ Sua quantitas est circa palmum per longum/ latum est ut Colon/ & etiam plus/ non est Mesenterio alligatum: sed pendet in uentre. In isto generantur Vermes/ Serpentes dicti.

¶ Hoc tñ intestinū sepe reperitur frustratū in natura: quia nihil operatur de p̄dictis/ & tñc reperitur etiā alligatū Colo intestino & ileo/ & est tanq̄ additamentum quoddam/ & sua figura apparet compacta stricta: intus tamen est uacua/ & est minor digito/ minimo manus per latū/ & est longitudinis triū unciarū uel circa.

¶ De ileo intestino.

Ileon.
Longum.
Reuolutum.
Inuolutum.

h Vicintestino Sacco ascendendo imediate alligatur primum de gracilibus dictum ileon/ & longum/ & reuolutum seu inuolutum/ cuius substantia est gracilis / sua figura oblonga est & rotunda/ quātitate est longior q̄ omnia alia intestina simul/ in isto intestino sunt plures meseraicę q̄ in aliquo alio propter suam longitudinē: Situs suus est magis circa ilia/ est tamen alibi per uentrem: Alligatur Mesenterio: a quo debet excarnari/ ut alia intestina superiora bene uideas: Sua propria passio est iliaea dispositio/ & passio dicta miserere mei: in qua sterco/ra transeunt ad os: ut uomitu patientis comprehenditur.

¶ De ieiuno intestino.

Ieiunum.
hira. hilla.
Sterile. uacuum.

h Vicileo continuatur Secundū de gracilibus: Ieiunum: hira: & hilla: & sterile dicitur: siue uacuum: & est uacuum quia est propinquū Iecinoti: a quo euacuatur attrahendo ab eo chylū et expellendo in eo contenta / mediante bili a Cysti circa Duodenū i ipso ingrediēte/ plures Meseraicas habet aliquo alio intestino sibi pari in longitudine: ut cito succurrant Iecinoti: Est tamen magis uacuum in sua superiori parte iuxta Duodenū: & nō est totaliter rectum/ sed incipit reuolui ubi alligatur ileo: et ideo pro parte est rectū & pro parte inuolutū / color eius est citrinus.

Dolce morfo
Bisaro.
Buca sapor
ita.

Secūda pars
Mesenterij.

portę ad Ventericulum/ad Splenē/& ad Omentum/hęc pars in porco est saporosi gustus/& uulgariter uocatur Dolce morfo & etiam Bisaro/& Buca saporita/in illis magnis glandulis continetur interdum materia causans egritudinem:quę uocatur melā colia mirachia.

¶ Alia pars huius mēbri est alligata aliis intestinis. Cuius pelluculę sunt duplicatę:quia magna alligant mēbra dorso:et hęc secūda pars ab omnibus habetur pro uero Mesenterico/ista duo membra nutriūtur a uenis portę.

¶ Sua quantitas et figura apparent/prima est minor secūda/sua complexio est frigida:Colligantur dorso mediante Siphac.

¶ Iuuamēta eorū sunt ligare intestina dorso:et substētare Venas meseraicas et alias Venas portę/et humectare feces intestinorū.

¶ Numero sunt duo mēbra etiam apud uulgates. possunt pati omne genus morbi/istud mēbrū seu mēbra debēt dimitti in suo loco usq; quo uisa sit Anatomia Venarum portę.

Ventriculus.
Stomachus.

¶ De Ventriculo/qui cōmoniter dicitur Stomachus.

¶ Expedito mesenterico per duodenū supra relictū inflat e Ventriculū quātum potes;propter eius magnitudinem ultimam uidentam/deinde reduces ipsum ad inflatorem mediocrem:ut melius uideantur in eo requisita.

¶ Et primo notabis eius locū: qui est in medio totius remotis extremis:et est imediate sub septorāsuerso/a dextris habet Hepar: a sinistris Splenē/infra se intestinū Colum et alia intestina/ante Omentum et Abdomen/posterius Dorsum et cōtēta in eo/suus situs est obliquus sub diaphragmate dorso alligatus/pars eius superior est i sinistro:ut cedat hepatis in dextro et i alto locato:& ut ad os eius facilius uadat melācolia a splene/pars eius inferior est in dextro:ut redat colo:qui ē in sinistro magnū occupans locū: est tñ sua pars inferior i dextro uersus portanantū minor q̄ in sinistro uersus Colon:qa i dextro lecur occupat maiorē locū q̄ Colon in sinistro locatū:pars etiā eius inferior est i dextro aliquo modo officia sunt directā:& ut cibus retineatur melius:et ut colera a Cysti facilius intret Duodenū cōtinuū parti ipsius inferiori.

Sanis cur
curbitula.

¶ Sua substantia est neruea a p̄dominio/suus color patet:sua figura est rotunda arcualis ad modum maure cucurbitule:sua quantitas patet.

Colligantur cordi per Arterias/hepati et Spleni per uenas/cerebro per neruos descendentes/alligatur Ano p intestina, et Ori mediante gula/alligatur Zirbo ante uersus, habet duas tunicas ueras/intrinsecā magis nerueā propter appetitū: et magis grossam/rugosam & durā: q̄a obuiat cibariis duris, q̄ durior est in parte superiore & etiā magis sensibilis/habet extrinsecā subtiliorē declinatē ad naturā pauce carnis/intrinseca aliquomō nutrit seu uoluptuat a chilo/extrinseca nutrit a Vena portę, intrinseca habet uersus interius uillos lōgos attractioni seruiētes/uersus exterius habet obliquos retinētes/extrinseca hēt Villos latos expellētes.

Suū fundum seruit digestiue mediante exteriori tunica: et mediante calore mēbrorū circūstantiū. Est tamen ei uirtus propria occulta digerendi: sicut Matrici generadi: et hepatis sanguificadi: suū superius seruit appetitui adiuuante melācholia a Splene ad os eius emulgente: et propter hoc Reperitur sepe nigrum.

Habet etiā Ventriculus tunicā cōmunē inuoluentē ipsū & alligantem dorso/ortā a peritoneo/grossiorē quocūq; alio membro in uentre inferiori cōtento: excepto Mesenterio i quo est duplicata/et est talis in Ventriculo propter extensionem cibatione.

Corpus eius est alligatū dorso cum orificio suo superiore. i. in ter. xii. & xiii. Sphondylū dorfi: quod orificiū proprie dicitur Stomachus: et ibi ponitur medicinę pro confortatione appetitus: & hoc orificiū est in extremo inferiori Gulę seu Meri: quę perforādo diaphragma ascendendo cōtinuatur Oris extremo/ maxime sua interna tunica: et hoc orificiū clauditur a diaphragmate ne corporis inclinatione cibus facile redundet: Alligatur etiā dorso cū sua pte inferiori. i. cū pyluro alias pyloron seu portanatio, in loco ubi Duodenū a Mesenterio alligatur dorso, reliquum uero ipsius est solutū et mouetur de facili undequaq; Et portanariū est altius fundo cōtinente cibaria: ne cibus descendat indigestus.

Numero est unum mēbrum: sua complexio ex parte componentium est frigida et sicca.

Sua inuamenta sunt appetere / Retinere: et cōcoquere cibū: et dare partem grossam Intestinis/benignā autem et digestam aliis membris: mediante Hepate.

Passiones omnium modorū patitur: et propter eius magnum sensum ei comparitur cor et cerebrum.

Proprie Stomachus.

Pylorus.
Pyloron.
Portanariū.

Stomachus.

De Splene.

Splē.
Lien.

Hepar.

Elucto Ventriculo in suo loco pro renis portę videndis
Splenis seu Lienis anatomie est uacandū: et primo uide-
bis ipsum in hypochondrio sinistro situm: herentem se-
cundum suum parvū cōcauū Ventriculo: et secundū gibbū cōti-
guū costis dorsum uersus et uersus latera: tectum peritoneo.

Eleuabis tamen cadauer: ac si sederet: ut melius uideas eius si-
tum / qui est infra diaphragma / imediate i hypochondrio: maxime
in uiuo: in mortuo uero iacente / uidetur esse sub costis: quia sua
grauitas impellit diaphragma de facili ad superiora: quia pulmo
est uacuuus et Rarus / de facili cedēs: potes etiā aliquas costas mē-
dosas eleuare: ut melius uideas Splenis sitū: sic etiā facies in ana-
tomia hepatis: propter predictā causam: Cōueniret etiā aliqua-
liter hic modus in demōstrādo stomachi sitū: qui etiā iacendo
cadauere propter inanitionē pulmonis / uidetur esse cū aliqua
sua superiori pre sub ossibus pectoris magisq̄ naturaliter sit i uiuo.

Figura sua ē quadrata aliquantulum lunata / Rare substātię: colli-
gatur cordi per magnas arterias (quas uidere debes) subtiliātes
sanguinē grossū / qui subtiliatus Splenē nutrit: hepati ligatur p
ramū portę. Cerebro p nervos: Mesētereō & Omēto p Venas:
& Siphac per pāniculū tegentem / stomacho per plures Venas:
aliquę quatū nutriūt sinistrum uentriculi: & una emulget ad os
eiusdē melācholiā: quātitas sua est nota / sua cōplexio ponit cali-
da & humida: & propter contentū ponit opposita. Numero est
unum mēbrū / iuuat totum corpus expurgando massam sangui-
nariam a fece: & ideo Risum prouocat / interdū sanguificat / incl-
tat appetitum / iuuat digestionē Stomachi / omne genus morbi
patitur: & in eo est aliquādo peculiare cursus & fortis motus im-
pedimentum: & traditur eo exempto per uulnus aīalia interdū
uiere: & sunt qui putāt sui magnitudine risum adimi: & interdū
mutauit locum cum Iecinore: sed prodigiose.

De Hepate siue Iecinore.

His predictis cadauer ut supra patuit est eleuandum: ut
hepar monstret suū situm / qui est imediate infra dia-
phragma in hypochondrio dextro / in hominē magnum:
quia est animal calidū & humidū / lunaris est figure: eius cōcauū
est uersus uentriculū / gibbū uero est cōtiguū costis uersus dila /

phragma / superius tamen: & uersus latera et dorsum uersus:

C Sua substantia est cato ipsius et Rete ex uenis contextum in ipso dispersis: sua caro est sanguis coagulatus / habet quinque lobos seu penulas / interdum quatuor et tres / interdum duas.

C In concauo / est una Vena dicta porta: quae ipsum ingreditur *Vena porta,* cum quinque Ramis ad minima per totum uersus gibbum dispersis: ut chilus in eis ad minima diuisus / melius transmutetur in sanguinem.

C In concauo etiam est cystis parua munda sanguine a bili / siue a colera *Cystis parua* uel se antequam traeseat ad gibbum. In concauo etiam / in Vena portae ingreditur Vena umbilicalis adnutriendum fetum in utero matris. *Vena umbilicalis.*

C In gibbo est una Vena chilis dicta / etiam cum quinque ramis ad minima per totum corpus eius dispersis / Minimi rami chilis coassomantur seu uniuntur cum Ramis portae / et ab eis sugunt sanguinem depuratum a colera et a Melancholia: mixtum tamen aquo fitati: qui in gibbo ulteriorem acquirit decoctionem. *Vena chilis.*

C Hepar euertatur in parte eius gibba a septotransuerso et a uena chilis per ipsum ascendente ad Cor: per quam alligatur ei / habet etiam *Quomodo eueniatur Hepar.* Arterias paruas in concauo eius: per quas euertatur: haec Arteriae ueniunt ab Aorta ibi propinqua cum difficultate uisibiles / alligatur Metaphreno per paniculum suum suspendentem: & Abdomini per Venam Umbilicalem / Cerebro per neruum / Mediante tamen paniculo orto a peritoneo a quo circūuoluitur: Alligatur etiam omnibus membris habentibus Venam / sua complexio est calida et humida. Numero est unum / partes ipsius sunt propria cato: Vena portae: et Vena chilis / Arteriae: Nerus cum paniculo: et Cystis cholerae: Sua operatio est sanguificatio: Sua propria passio est hydrops: patitur tamen omne genus morbi.

De Vena portae.

e Xtra substantiam hepatis est etiam uena portae: teste Gal. sic dicta *Vena portae.* a uiro uersuto circa naturam: et ab illo remansit nomen usque nunc: quod Hyp. & totus ceterus Asclepiadis laudauit / quia portat sui rami preelaboratum in Ventre cibum ad totius animalis digestionis locum: quem uocamus hepar.

C Haec Vena extra hepar habet octo partes: duae sunt paruae / sex *Vena porta* maiores / una ex minoribus habet duos ramos / unus nutrit *habet octo partes.* Duodenum: et alter Mesenterium: Duodeno contiguum.

¶ Alia Vena minor nutrit Vētriculum iuxta portanarium.

¶ Prima ex sex maioribus nutrit partem latā exteriorē uētriculi.

¶ Secūda cum aliquibus ramis uadit uersus Splenem: a qua primo unus Ramus uadit ad Mesentereon nutriendum: deinde unus alter magnus ramus uadit ad Splenem: qui in uia in plures diuiditur ramos quorum unus magnus nutrit sinistram partem inferiorem uētriculi.

¶ Hic met Ramus sequitur ingrediens Splenē: & emittit a se duos Ramos/ quorum unus ascendit/ alter descendit/ ascendentis tres sunt partes: una pars nutrit Splenē/ alia nutrit superiorē partem uētriculi: altera pars transit ad os eius emulgendo melacholiam ponticam pro appetitu incitando: quæ ut plurimum egreditur cum fecibus per intestina.

¶ Vena p̄dicta descēdens bipartitur: unus Ramus nutrit Splenē: alter uadit ad Omētum i parte sinistra & ipsum nutrit.

¶ Tertius ramus ex sex p̄dictis uadit a sinistris ad Rectum intestinum suggendum.

¶ Quartus etiam ramus ex sex maioribus in capillares spargit ramos/ quorū aliqui ad dextrā partem Vētriculi nutriēdā uadunt: & aliqui uadunt ad nutriēdam partem dextram Omenti.

¶ Quintus ramus uadit ad Mesentereon i loco: ubi alligat̄ colo.

¶ Sextus uero uadit ad Mesentereon in parte: ubi alligatur ieiuno & ileo cū suis ramis: qui dicuntur Venæ meseraicæ: & hæc est satis magna: Substantia harum Venarū est qualis aliarū: Sua qualitàs/ & suus principalis numerus: et situs: et figura ac colligātia patent: sua complexio est frigida et sicca/ sed ratione contenti est calida et humida/ suum iuumentum est p̄laboratū cibū ducere ad hepar: digestionem etiam secūdam inchoat cū suis ramis: portat etiam nutrimentum Vētriculo: Spleni et Omento/ et Intestina nutrit: passiones omnium modorū patitur: et p̄sertim oppilatōes et etiam apertionem suarū: meseraicarū: et interdū scisuras: et compatitur hepātī in omnibus eius morbis.

¶ De Cysti (contiente coleram siue bilem) quæ a uulgaribus dicitur Fel.

¶ Cystis bilis uel coleræ Fel dicta/ est folliculus siue saccus i cōcauo hepatis adherens penulæ medianæ eius: cōpositus ex substantia p̄niculari: subtili: solida: carente san-

Cystis bilis
Fel.
Folliculus.
Saccus.

guine: unā solā hñs tunicā: tectā pāniculo tegēte hepar / i ea sunt uilli omnīū modorū: iterius hēt lōgos et obliquos: exterius latos:

¶ Sua substātia est subtilis: quia non digere aliquid: et dura est ut resistat acuitati colerē / habet unū porum intrantem folliculum immediate (qui dicitur cōmunis) maiorem aliis / qui secundum aliquos tripartitur / et secundum aliquos alios quatripartitur.

¶ Vnus uadit ad hepar continuatus cū Vena portē: a qua trahit colerā per angustas uias / in isto poro sunt uilli longi tantum.

¶ Vnus alter porus uadit uersus itestina: q̄ ē duplex in certa distātia / cuius una ps uadit ad Duodenū uersus Ieiunū: ut mūdet itestina a phlegmate & fecibus pp acuitatē colerē p eū trāsmittē: et iste porus ingrediē diagonaliter in duodeno iter tunicā et tunicā eius: ne colera: et in itestino cōtēta retrocedāt et oppilēt eū.

¶ Alius secundum aliquos uadit ad pyluron Ventriculi / ad cōfortandū digestiuam cum sua colera / qui si est magnus / facit hominem infelicem propter continuum colerē uomitum: et istum porum aliqui negant: per collum cōmune quod ab aliquibus ponitur pro quarto ramo / fit attractio et expulsiō.

¶ Sua quātitas et figura patet: Numero est unū mēbrū / colligatur cordi per Arteriam paruam quam habet: et cerebro per neruum paruam / complexio eius innata est frigida et sicca .

¶ Sua iuuamenta sunt expurgare sanguinem a colera: et calefacere hepatis digestiuā: & ipsum a putrefactione seruare: confortat etiam Ventriculum: & ipsum mundat a pituita: & iuuat expulsiuam intestinorū / & interdum homo caret selle / hic tamē est Valitudine infirma & breuioris uitē .

¶ Passiones omnīū modorū patit: Sua propria passio est oppilatio: p quā causatur morbus regius seu Ictericia: et si est oppilatio in poro cōi: et corpus nō expurget a colera : tūc sūt egritudines colericę diuersorū modorū : feces tamen possunt esse coloratę.

¶ Si uero est oppilatio in collo tēdente ad intestina et ad portam natiū: tūc feces sūt discoloratę: & ēt colera nō expurgat a Cysti: sed regurgitat ad hepar: & cāt diuersas egritudines colericas.

¶ Et si in collo uersus hepar fiat oppilatio: feces poterūt esse coloratę aliquo tempore: et causabit etiam egritudines colericas diuersorum modorum: sed durante oppilatione feces erunt discolorate cętera diximus in cōmento supra Mundinum.

Pyluron .

Oppilatio cystie .

**¶ De magna Vena chilis: & Aorta descenden-
tibus: & emulgentibus.**

Isis prædictis abiicias Mesentereon: Splenem: et Hepar:
u de cuius parte gibbosa reserua illam partem: a qua ime-
diate exit cānalis magnus Venę chilis: ut possis uidere
eius ortum: reliquendo tamen Ventriculum detumefactū in suo
loco: ut deo eo uideantur etiam aliqua alia.

Parigibba.
Chilis.
Concaua.
Uenarū ma/
ter.

¶ Primo uidebis a gibbo hepatis exire Venā magnā: quę dicitur
parigibba: & chilis: & cōcaua: et uenarū mater: a qua ad oēs par-
tes aīalis/mediātibus suis ramis dispēsat sanguis: cuius sunt cōce-
ptacula: Hęc Vena est subtilis/porosa & lenis/non bitunicalis si-
cut Aorta Arteria/ne plurimū temporis cōtineat sanguinē: qui
grossus est: sed ut cito mēbra nutriat: est etiā talis quia motu ca-
ret: Arteria uero subtilem uehit sanguinē/qui ab aliquibus spiri-
tus uitalis nominatur: hęc continue sistolat & diastolat/ideo dura
grossa & cōpacta est ne rūpatur: & est talis/ut diu cōtineat subti-
le in ea cōtentum sanguinē: qui propter motū resolutioni dispo-
nitur: Huius Venę pars superior ascēdit ad cor & ultra perforan-
do diaphragma: quę uocat chilis ascēdēs: de qua suo loco dicef.

Chilis et Aor-
ta descēdēs.

¶ Hęc met Vena descendit dorso herens directa: & uocatur chi-
lis descendens: quam concomitatur magna Arteria descendens
Aorta uocata: quā cū diligentia uide simul cū Vena: Vena ta-
men est supra Arteriam/ & sunt ambę peritoneo intolutę.

fa scia renū.

¶ In descēsu ab utraq; earū: primo diuidūtur Rami: qui uadunt
ad fascias seu pāniculos Renū: cū uero sunt in directo Renum:
Vena pariter & Arteria emittūt a se unū notabilem Ramum a
dextris: aliū a sinistris: q sunt Renibus cōtinui: hi Rami dicuntur
emulgētes: ut plurimū dexter Ramus est altior sinistro: quia de-
bet esse propinquus hepatis: ut cito mundet ipsum ab aquositate
in chill cōtenta: & sinister est depfior: ut suus Ren cedat Sp leni
depfiori hepate: ista orificia nō sunt sibi directa: ut attrahat a pro-
pinquis primo: a lōginqs secūdo: & ne attractio sit se se ipediens:

Uene emul-
gentes.

¶ Ab ista Vena similiter & ab Arteria magna sub Renibus alię
multę sepantur Venę et Arterię: quę Rectū/Velicā/Matricem
et partes sibi uicinas nutriūt. i. q indirecto cuiuslibet sphōdylī ab
utraq; earū/ unus Ramus ipsum ingredit: & spargit in musculis
sibi uicinis/ ex p̄dictis etiā Rami intra quēlibet sphondylū: ingre-

ditur Ramus subtilissimi: qui Nucam paniculos: & ligamenta sphondylos ipsam Nucam inuoluentes et ligantes cibant: ut in ipsorum sectione uidebis/ ex predictis etiam Ramis/ aliqui uadunt ad musculos et ad membranam Abdominis.

¶ Hęc Vena pariter & Arteria : circa os sacrum infra sphondylos Renū bifurcat̄ i duas partes equales ad formā littere gręce: quę Lambda dicitur/ istas Arterias bifurcatas aliqui uocāt sempiternas: in quibus ingrediuntur duę Arterię Umbilicales/ una quarū est a dextris/ alia a sinistris: q̄ ad latera uesicę in ipsas descendūt.

Lambda .
Arterię sempiternę .

¶ Istę Arterię et uenę bifurcatę/ una a dextris alia a sinistris uersus coxas descendendo : secundum aliquos in quolibet latere in decem diuiduntur partes/ quarū una nutrit inferius dorsū per lumbos uersus Renes dispersa, intra et extra.

¶ Et una alia pars in capillares Ramos diuisa nutrit peritoneon:

¶ Et una nutrit musculos profundos coxę.

¶ Et una nutrit musculos ani. & ab ista oriuntur uenę hemoroidales

¶ Et una nutrit collū et os matricis/ a qua etiam duo Rami uadūt ad Vesicā: unus ad fundū: alter ad collū ipsius: et qui ad collū: in feminis parus est/ in uiris uero magnus propter uirgam.

¶ Et una alia de decem uadit ad partes pectinis.

¶ Et una alia tēdit ad musculos lōgos Abdominis: cuius Ramus ascendēdo cōtinuatur cū uenis pectoris descendētibus uersus ipsos: et isti simul uniti tēdunt ad Mamillas: & ab isto Ramo i foemina

Tene ad mamillas .

notabiles partes et uadūt ad matricē/ a quo duę Venę Arteriis nō associatę per abdomen usq; ad Mamillas ascendunt/ per quas ipse alligatur matrici. Et ideo in pgnatibus et in tēpore retentionis pternaturalis menstruorū: ut plurimum tument Mame.

Quare in pgnatibus tu meāt mame .

¶ Et una alia ex decem uadit etiam ad matricem in foemina : in Mare uero uadit ad uirgam et ad scrotum.

¶ Alia uero uadit ad uniuersos musculos coxę.

¶ Et alia pars/ q̄ decima est/ etiam ad coxā tēdit: et ista ē notabilis: et descendit per iterius coxę: et cū est prope genu sub poplite diuiditur i tres Ramos/ quorū unus obliquat uersus exterius cruris: et tēdit usq; ad parū pedē: et hic Ramus uocāt sciatica: quia in ipsius dolore incisus cōfert/ et ortum istius Rami non cognouit Mūdinus/ unus alter ex tribus predictis descendit per iterius usq; ad pedē: et hic uocāt Saphena: Tertius uero Ramus tenet me/

Sciatica .

Saphena .

dlum Inter predictos ramos / qui omnes cibant crus et pedem: et de istis fiet sermo in Anatomia magni pedis.

Plures uene
q̄ arterie &
pp. quid.

Aduerte tamen quod sunt plures uene q̄ Arterie: teste Gal. xvi. de utilitate partiu cap. xiii. & xiiii. & teste sensu: & ratio est: quia sunt multa membra frigida naturaliter euertatione non indigentia: quibus etiam sufficit paucus spiritus. Ideo non habet Arterias multas: & in manibus & in pedibus & in cerebro & in parte superficiali collis: & in cute totius sunt uene aliquae absq̄ Arteriis: Nulla tamen Arteria est sine uena sibi coniuge: aliquae quarum maxime notabiles / sunt alligatae simul per paniculum ortu ab Arteria: & sunt simul unites: ut firmetur & fortificetur Uena a paniculo predicto: et ut Arteria uiuificet uenam: & quia uena det sanguinem arterie in necessitatibus: de quo fit spiritus uitalis & nutrit ipa arteria: Arteriae uero paruae non sunt ligatae cum uenis per paniculum predictum quauis sint iuice solite: sed sunt solite ut uiuificent & nutriant membra: teste Gal. ubi supra.

Et uene & arterie a propinquitibus locis uadunt ad sua membra cibanda / exceptis uenis et arteriis Testiu et Mamillarum: quae a remotis uadunt ad ipsa: ut sanguis diu in eis moram trahat: per quam melius digeritur et facilius in bonum conuertitur sperma & in lac: et sunt multae arterie et uene sensu imprecipitabiles / ut quae ad ossa et ad cutem / et quae ad extrema membrorum tendunt.

Situs harum Venarum et arteriarum: & et substantia & quantitas & figura patet. Saepem tamen uene mutant situm numerum et quantitatem & ideo auctores de ipsis sunt discordes: Numerus Ramorum ipsarum imprecipitabilis est: sua colligatio apparet ex dictis et dicendis: sua iuuamenta sunt nutrire et uiuificare totum corpus / passiones omnium modorum patiuntur.

Accidunt tamen eis morbi compositionales de summa oppilationum / quae sunt deteriores oppilationibus narium: & intestinorum: & similitum locorum: tum quia sua oppilatio prohibet membra nutiri: non permittens sanguinem ad ea fluere: tum quia Regurgitare facit sanguinem ad hepar / quae facit in ipso oppilationem / uel putrefit / uel aliquas malas inducit egrotudines: Sua etiam oppilatio est mala / quia saepe est incognita: & quia male eis applicatur medicina / tam intra corpus quam extra: suae solutiones possunt esse a causa intrinseca et extrinseca / cuius tres sunt species: una comiter dicitur dyabrosis / quae est uene corrosio / a dya quod est de seu compositio & brosis seu rosis quod est comestio / alia species dicitur Rixis / quae incisio interpretatur. Tertia dicitur Anastomosis / quod

Dyabrosis.

Rixis.

Anastomosis

¶ De Didimis.

Aec uasa simul cū Testiculis a fundo scorti usq; ad imū
 h Illoꝝ in quolibet latere inuoluntur uno pāniculo / cuius
 maior pars orta est a pitoneo / i fine Abdominis in scor
 to descēdente / qui cōiter dicit Didimus et suspētorū Testiculi: a
 gręcis dicit Cremasteras: substātiā cuius cōsidera: q̄ est ex tribus
 & forte secūdu aliquos ex quatuor pāniculoꝝ reuolutionibus.

Didimus fa
 sponzorū test
 culi.
 Cremasteras.

¶ Prima est exterior orta a pāniculis spondylorū: alia est orta a
 Siphac: seu peritoneo iuxta femur intra Abdomen cōtento: quę
 Darion a Celso dicitur.

Darion.

¶ Ex istis duabus pp suā sortē colligātiā sit q̄si una pellicula sola.

¶ Alia est ex pāniculo imediate inuolente uasa p̄dicta a pe
 ritoneo circa dorsum orta / quę dicitur Aegitroides.

Aegitroides.

¶ Alia est ex cordis musculorū testiculorū: quę exigua est.

¶ Considera etiam quantiratem & colligātiā: complexionem
 & numerum. Figuram habent Cystis: in superiori strictam: in fun
 do latam quantum est grossities Testium.

¶ Iuuamēta sunt suspendere testes & manutenerē uasa p̄dicta.

¶ De Scorto: quod aliqui scortū uocāt.

X istis pāniculis & cute cōponitur oscheum seu scortū. i.

c bursa testium. In qua sunt aliqui nerui sensum ei dātes:
 & aliquę artetie & uenę illud nutriētes: et scortum a Cel

Oscheum.
 Scortum.
 Bursa testiu.

so scrotum dictum est unum mēbrū duobus Didimis cōmune:
 et est sinus seu camera Didimis Testibus et seminariis uasis.

¶ Hoc mēbrum est per medium diuisum a leui mēbrana / quę
 ab aliquibus dicitur futura: et taurū: et corda: quę etiā aliquāliter
 apparet in cute exteriori i medio scorti faciēs quādā rugā secūdu
 lōgū corporis: huius mēbri quātitas: figura: situs: numerus: & col
 ligātiā patēt. Sua cōplexio ē frigida & sicca. iuuamēta eius patēt.

¶ Hoc mēbrū cum didimis omne genus morbi patit. Sua pro
 pria passio est dilatatio eorū / qua mediāte multę sunt Ramices
 hernię dicte. s. Zirbalis: Omentalis dicta: alia intestinalis: i scorto
 etiā fit hernia siue hyrnea aquosa: uentosa: humoralis: et carnosa:
 et etiam uaricosa / quę fit per repletionem uasorum seminalium
 factam a sanguine grosso / seu multo et aquoso.

Ramex.
 hernia.
 Hyrnea.

¶ De Testiculis.

i Ntra p̄dicta suspensoria ab utroꝝ latere sunt duo mē

C III

Testiculi.
Oua.

bra glandosa alba similia carni mamillarū / quę uocātur Testicu-
li: quorū figura est Oualis: et ideo etiam Oua dicuntur: caret sua
substantia sanguine et omni sensu: Sentit tamen per suos pānicu-
los: eorū quilibet habet duos musculos pāniculis suis hęrentes: ut
ipso custodiant et eos eleuent ne laxentur.

¶ Sua quātitas / suus numerus: et situs patent: sua cōplexio inata
est tēpara ī actiuis: ī passiuis humida. Influxus tñ ē calida / qua me-
diāte teste Arist. trahūt a toto ad se materiā spermatis sicut uēto-
sa: et a medicis ponūtur iter mēbra p̄cipalia: colligātur aliis mē-
bris principalibus / p̄ uenas / p̄ arterias et p̄ pāniculos: sua iuuamē-
ta sunt cōseruare spēm. Passiōes omniū modoꝝ patiūtur.

¶ De Vesica.

Stis expeditis eleua Renes cū poris urtidibus a uesica
ortis: ītra tunicā eius magis uersus collū q̄ fundū īgrediē-
tibz dyagonaliter: ne urina regurgitet ad eos / per istos
poros īterdū trāsit ad uesicā lapillus ī Renibus genitus: in eis ex-
tensionē faciens cū intēso dolore / quia sunt neruei ut uesica.

¶ Scinde primo corpus uesicę circa fundū eius / quod est unica
tunica cōpositū / in parte cuius exteriori uadūt duo nerui p̄ sen-
su ipsius: Primo notādo eius sitū / qui est in inferiori parte uētris
in cōcauitate Aqualiculi / in qua est etiā Rectū intestinū dorsum
uersus et matrix in eorum medio / in scemina .

¶ Notabis etiā suā colligantiā : et quātitatē: et figurā: et nume-
rū: substantia cuius est neruea ex neruis ligamenti / incōsolidabilis
si soluat / in collo carnea est: et ideo ibi cōsolidatur. suū collū ē
uirgę unitū per totū usq̄ ad extremū glandis / unde exit urina :

¶ Sua cōplexio ē frigida & sicca: est circūuoluta uno pāniculo a
peritoneo orto. sua iuuamēta sunt diu retinere urinā ne cōtinue
homo surgat ad eā emittendā: sed quasi cōtinue fluit a Renibus
ad ipsam / suā retentionē iuuāt certę carnes glādose p̄cipitiū sui
colli extra inuoluētes & comprimētes / causantes in ipso collo an-
fractus aliquos / propter quos uesica nō mūdatur ab aquositate
integre / & suā retentionē uolūtariā & ēt expulsionē iuuat unus
solus uesicę musculus os eius inuoluens.

¶ Passiōes omniū modorū pōt pati uesica / q̄ sunt interdū icu-
rabiles / sicut est pregrandis lapis: & excoiatio in corpe colerico
& in sene. Sua etiam notabilis Solutio est letalis

Aqualicus,

De Virga

¶ Ost p̄dicta mēbra occurrit Virga/ q̄ est de substātia liga-
 mentali: neruosa etiam & cauernosa est ut spongia cum
 aliquibus tamē musculis/ hēt Virga pariter & Lingua plu-
 res & maiores Venas & Arterias q̄ aliud mēbrum sibi simile in
 magnitudine/ per p̄dictas porositates duce imaginatiua. Vir-
 ga sola sepe a spiritu magnificatur & erigitur. In ea .n. est uirtus
 naturalis: per quam cū animal mouetur ad coitū inflatur et dila-
 tatur: sicut fit naturaliter motus in corde et in Arterijs/ in his au-
 tem fit semper propter necessitatē: in hoc uero aliquādo/ & sepe
 inutilis ē: sua origo & situs ē ex pte pectinis ī medio oibus nota.

¶ Sua figura est oblonga rotunda/ habēs in se cānale : per quod
 exit Urina & sperma/ summa pars eius Glans & caput Virgē di-
 cta est: & ibi est cōpacta/ dura/ & obtusi sensus ne ī coitibus leda-
 tur. Istam glandem circūdat certa pellis mollis: quē dicitur Prē-
 putium obediens reuersioni in omni constrictione.

Glans.
 Caput virgæ
 Præputium.

¶ Hoc prēputiū in parte inferiori ī medio tantū per longū alli-
 gatur maiori parti glādis per certū pelliculare mēbrum a uulga-
 ribus dictum el filello. Numerus & etiā quātitas eius patēt. Sua
 cōplexio inata per influētē est calida & humida: colligatur cū
 osse pectinis: cū Adenosis parafatis : cū uesica mediante cānali
 extra riuante urinā/ com Cerebro mediātibus neruis ad muscu-
 los & ad cutim eius uenientibus: cū corde & hepate mediātibus
 Arterijs & Venis descendētibz p̄dictis.

filello.

¶ Virga hēt ī se tria foramina: unū latū quod ē cōe sp̄mati & uri-
 nę: & duo parua: p̄ q̄ in isto cōi īgredit̄ sp̄ma a uasis seminarijs āte
 dictis ueniēs: Ista duo orificia seu uasa īgredit̄ hoc cānale ī loco
 dicto pineō/ q̄ ī mare ē locus iter Anū & radicē uirgę: & ī femina
 est iter Anū & fissurā colli matricis ab istis foraminibus ad uesicā
 secūdu ueritatē istud cānale dicit̄ collū uesicę: ab hinc usq; ad ex-
 tremū glādis/ dicit̄ foramen cōe & cānale uirgę: & ab aliquibus dī-

Perineon.

foramē cōe.
 Canale virgę
 Uretra.

¶ Habet et Virga quatuor musculos: duos uersus suū (Uretra.
 iferius: ab utraq; pte unū iuxta cānale urinę: qui secūdu lōgitudi-
 nem extensi sunt & dilatant Virgā & illam eleuant: ut sperma p̄
 ipsam cū facilitate penetret. Duo sunt alii eius Musculi a radice
 ipsius uersus os pectinis orti: ueniētes trāsuerfi uersus glandem
 in parte eius superiori: q̄ cū tēdūtur: Virga eleuatur: & cū cessant a

ensione deprimatur / q̄ si uni accidit tensio & alteri non / uirga
declinabit ad partem Musculi tensi.

Agro naturæ

¶ Utilitas Virgæ est facta principaliter pro conseruatione sp̄s.
Ipsa.n. mediãte mittit sperma in Agro naturæ .s.in Matrice:que
si est moderatę quantitatis, sicut & lingua laudatur & utilis est:
Ipsius.n.breuitas nõ ducit sp̄ma ad locũ debitũ:& sua nimia lon-
gitudò est causa resolutionis spiritũ in spermate.

¶ Virga etiam per colligantiam suam euacuat uesicam ab urina
cuius signum est q̄ pediculus orificio eius extremo applicitus
mordicando prouocat eam.

¶ Luuamenta preputii & pelliculę prædicte alligantis eum glan-
di sunt prebere aliq̄ delectationem in coitu : & tueri glandem a
nocumētis extrinsecis. Istud preputium eiciũt hebrei in circunci-
sionibus : operantes contra intentum naturę. Passiones omniũ
modorum patitur uirga, sua propria passio est priapismus.

¶ Ad istã anatomia bene uidendã prius notatis antedictis & no-
tato situ Recti intestini:scilicet pro / salce / uel ferra / uel alio ingenio se-
para os pectinis a sua pte laterali:& simul cũ osse separa notabilẽ
partẽ cluniũ.s.illã in qua sunt musculi Ani: & eleua Rectũ:uesi-
cã:& uirgã cũ uasis seminariis & poris uritidibus prædictis:& pone
p̄dicta mēbra prius lora & mũda a stercore & sanguineitate in eis
cõtenta supra aliquã tabulã : ut prædicta melius uideas a p̄dictis
mēbris cum diligentia solum os pectinis abiliendo.

¶ Et primo notabis locum pororũ uritidorũ prædictorũ uesicam
ingredientiũ:in eis ponẽdo specillum seu radium uel aliquod ta-
le:& uidebis penetrare eum diagonaliter per substantiam corpo-
ris uesicę in suam concauitatem : ut prædictum est.

¶ Istis uisis uidebis etiã uasa seminaria predicta inter rectum &
uesicam ingredi/& cum incisario aliquo cum cautela separa re-
ctũ a uesica / quia in loco isto hæc membra sunt firmissime alliga-
ta:& uidebis predicta parastata cauernosa & lata:& ea incidendo
uidebis sperma ibidẽ contentum pro duobus uel pluribus coiti-
bus:& hæc uasa terminantur in cãnali uirgę.

¶ Et circa istum locum uidebis carnem glandosam notabilem
ad latera colli uesicę / quę aliquantulum digerit & dealbat sperma
ibidem contentum / uel saltem conseruat ne exsiccetur:conseruã-
do etiam in eo spiritum genitium.

¶ Tenent etiam istę carnes ne collum uesicę exsiccetur & etiam uirga : quę prę sua longitudine extra pendens exsiccati & claudi apta est : & propter hoc ista carne carent foemine. Iste etiam carnes cum sua aliquali unctuositate resistunt acuitati urine.

¶ Istis notatis potes scindere uirgam p lōgum: & uidebis cānale predictum cum orificiis : p que ingreditur sperma/ que sunt duo unum a dextris / aliud a sinistris nō multum distantes a concauitate uesicę: uidebis etiam corpus uirgę cauernosum uel porosum ad instar spongię nō multum cauernosę sed cōpacte aliqualiter :

¶ De Recto .

¶ Notatis p̄dictis debes reminisci de loco Intestini Recti su
n pra dimiliū p anatomia Ani; quod considerabis esse i cō
cauitate Aq̄liculi & terminatur itra Nates i loco dicto

Anus. aquo exeūt excremeta primę digestionis ordine naturali. Anno.
Eius pars sup̄ma tendit ad sinistrum ubi itestino colo alligatur. Situs Recti
intestini.

¶ Cōsiderabis et suā q̄ritatē q̄ patet: & suā figurā: sitū & numerū uidiū supra: colligatiā hēt cū corde: cū hepate & cerebro: cū uesica in mare/ cum Matrice in foemina.

¶ Cōsidera etiam eius cōplexionē/ quę est frigida . Ideo est intranates ne lędatur a frigore.

¶ Deinde seca ipsum per lōgum: & optime lauādo : notabis eius inuersionem/ quę est ab exteriori interiori ascēdens per quatuor digitos uel circa. Videbis. n. sep̄ terminū suę iuerfiōis: & interdū nō uidebis: hęc iuerfio mūdāt ipsum a fece/ qa egerendo rectum aliqualiter descēdit: & hoc optime uidetur i equis egerētibus.

¶ Extremitas eius inferior dicitur Anus & podex & Sphicter: & alia multa habet nomina a me recitata in cōmentariis super Anatomia Mundini. Anus.
Podex.
Sphicter.

¶ Sua substantia est carnea et p̄aniculosa/ quę cum musculis redditur magis carnosa/ in eo est aliqua pinguedo extra uersus/ i eo sunt uilli multi lati & longi/ pauci obliqui/ longi sunt extra & intra/ iuuantes expulsionem inferiori trahendo.

¶ In eo sunt quatuor musculi : unus est in orificio eius extremotuti mixto cū ipso p totū dispersus : qui cōstringit Anum unde/ quaq; quo fit ut stercorea integre ab eo mūdētur: est alter musculus magis itra/ uersus caput hominis eleuatus/ qui habet duo capita et hic cōtinuatur cū radice uirgę: huius utilitas est extremū

Causa precipitacionis recti.

Codylomata
Tubercula.
Ficus.
Fungi.
Marriscæ.
Ragadas.
Ragadiæ.

Vulua.
Matrix.

Cervix.
Collum.
Uterus.
Venter.
Receptaculū.
Fissura.
Pudēdū muliebre vulua
Os genitale.

Ani arctare: post istos ē unū musculorū par supra alios trāsuertā/ liter tēdēs: cuius iuuamētū est rectū sursum eleuare/ quo mollis/ cato sit Recti precipitatio extra Inter Nates/ ad certā distātiā.

In extremitate huius intestini apparent plures uenę. in aliqui/ bus notabiles: in aliqbus occultę/ quę dicūtur mariscę & Aemor roïdales/ paroximaliter fluentes/ quas considera.

Istę Venę oriuntur a Ramis Venę chilis descēdentis qui mu/ sculos Ani nutriunt: multi eorum profluuiū/ uice purgationis utuntur: nec ualde debiles ob id fiunt.

Iuuamēta Ani sunt educere stercora hora debita: sui musculi iuuāt parastata ī emissioē spmatis ī coitu: cuius signū ē q̄ sūt aliq̄ coeūtes simul & egerētes: iuuāt etiā uesicā in emissioē Viinę.

Passiones omniū modoꝝ patit̄ Anus/ q̄ oēs sunt difficilis sana/ tiōis: & iter alias/ Recti extremitas sicut & matrix procidit/ quā stipticis retro ducimus. Codylomata etiā seu Tubercula q̄dam: ficus & etiā fungi īnascūt̄: Marisca itē & Ragadas seu Ragadię: q̄ ex īflamatioē oriū solēt. Hos tñ morbos iterdū lasciuia lux uti/ pcacitas: & extuās libido ī utroq̄ sexu diuerticula q̄ritando: ne/ glecta natura/ nō sine ipsius & maiestatis diuinę iniuria facit.

De Matrice nō pręgante.

His mēbris in mare in uētre īferiori cōtentis/ ad foeminā anatomizādā trāseo: in qua uidēda est anatomia matr/ cis. Suorū Testiū cū uasis seminariis et sua uesica.

Matrix q̄ ēt Vulua dicit̄ duas habet ptes. s. Receptaculū: seu sinū/ uel cōcauitatē: & ceruicē seu collū: & ē mebrū ad propaga/ tionem a natura genitū: substātia sui Receptaculi est neruea/ ex neruis ligamenti & carne cōfusa mixta: ideo parū sentit: et unica tunica est cōposita circūuoluta peritoneo: et est Neruea: ut ex/ tendatur in coitibus: & ut aggregēt̄ apud quantitātē paruam in partu. Tota etiā sua cōcauitas mouetur ad centrū in acceptione spermatis: & illud amplectitur et tangit cum suis lateribus.

Substantia uero suę ceruicis seu colli est lacertose carnis: qua/ si chartilaginea cū aliquali pinguedine hñs Rugā supra Rugā: q̄ dāt delectationē ī cōfricādo ī coitibus. Hęc ps ē satis sensibilis.

Sua cōcauitas dicitur Vterus: Venter: et Receptaculū foetus: fissura quę est in orificio ceruicis dicitur pudendum muliebre & uulua: & natura: & os genitale.

- I**n hac ceruice locatur uirga in coitibus.
- I**nter ceruicem et receptaculū intrinsecus est certa substantia pellicularis carnea satis sensibilis: in medio perforata: dilatabilis et cōstringibilis/os matricis dicta, formā habens capitis mugili: Os matricis & ipsius forma. alias Cephalis: siue Tenece piscis: seu Cati nouiter nati: que in coitibus & partibus et in menstruis aperitur ordine nature: in aliis uero temporibus maxime cum pregnans est: sic clauditur ut nec subtilis Acus, eam ingredi posset nisi uiolenter.
- C**eruicis figura est Oblonga: Rotūda: cōcaua/ inuolata tanta est quāta est uirga secum coeuntis: in uirgine uero est minor.
- H**uic circa eius mediū est pāniculus uirginalis dictus: ut Rete cōtextus ligamētis subtilibus et pluribus Venis/ quo uiolata carer: quia rumpitur in primo coitu cum mare: hic pāniculus uocatur Eugion et Cento, et Imen. Pāniculus uirginalis. Eugion. Cento. Imen.
- E**xremo ceruicis Addite sūt a laterib⁹ pellicule: q̄ p̄putia dñr. Præputia.
- I**ntra ceruicem parum uersus os pectinis ingreditur collum uel sic breue: cuius orificium clauditur a certis paruis additamentis carneis et pānicularibus: a quibus et a præputiis antedictis mediante aere sit intermigendum aliquis strepirus. Singēdo fit strepirus in muliere.
- F**igura receptaculi est quadrangularis cum aliquali rotunditate: inferius concava sicut Vesica.
- R**eceptaculo uersus ceruicem est ab utroq; latere unū additamentum ligamentale dorso uersus anchas alligatum cornu lima ce formam habens. Ideo cornua matricis hęc dicta sunt. Cornua.
- C**irca hęc cornua utrinq; est unus Testiculus durior et minor q̄ in mare nō perfecte rotundus: sed ut amigdala compressus: in eis generatur sperma/ non grossum ut in mare: nec calidum: sed aquosum tenue et frigidum. Testiculi mulierum.
- I**sti Testes nō habent unicum pāniculum in quo ambo contineantur sicut est scortū in mare: sed quilibet habet propriū pāniculum ortum a peritoneo eos circa cornua alligantes: quilibet eorum habet unum Musculum paruum a quo mouetur.
- I**stis Testibus implantantur Vasa seminaria prædicta/ que a Chilia et ab Aorta et ab emulgentibus descendunt dicta præparatia: inde alia uasa deportantia nominata/ continue se dilatando usq; ad receptaculum ubi ceruici unitur tendūt: et intra Matricis concauitatem circa os ipsius sperma ducunt. Uasa p̄paratia & deportantia.

*Fossule.
Loticidones.*

CHorū Vasorū plurima orificia fossule & cotilidones dicuntur / per ea fluit mēstrua / ab eis foetus haurit nutrimentū per Venas & Arterias Umbilicales fossulis predictis alligatas.

CIn foemina non sunt parastata uasa / nec epydidimū uas / quia in foemina uasa mollia sunt nō ledentia Testes sicut in mare propter eorum duritiem .

CMatrix tota cum suis Testiculis et uasis seminariis est similis mēbris generationis uirorum : sed membra uirorum sunt completa extra propter suū calorem expulsa : foeminarū uero sunt diminuta intra retenta propter suum diminutum calorem .

*Matrix ē mē
brā cōuersa.*

CEt matrix est quasi cōuersum instrumentum. Collum .n. matricis est quasi uirga : et eius receptaculū cum testiculis et uasis ē sicut scortum . Scorto .n. inuerso intra ipsum est cōcauitas : et extra ipso etiā inuerso iacent testes et uasa seminaria : sicut receptaculo matricis : Virorū tamen testes et uasa sunt maiora .

Perineon.

CSitus fissurę matricis est inter Anū et os pectinis / et locus qui est inter utraq; orificia perineon dicitur .

CCeruix a fissura per uentrem supra ascendit usq; ad receptaculum : cuius locus est inter Rectam et Vesicam . Hęc omnia sunt in concauitate Aqualiculi per longum sita .

CReceptaculi quātitas in puellis exigua est : et minor sua uesica : nec completur sua concauitas nisi cum cōplemento augmenti corporis : cuius est / in adultis uero (nisi grauida sit) est nō multo maior q̄ manu comprehendatur . Crescit tamen propter mēstrua : parietes quasi carnosos / dēfos et grossos habēs / in p̄gnante uero est maxime dilatata et subtilis magis neruea apparet : et tūc ascendit uersus Umbilicū plus & minus secundū foetus quātitatem .

*Tantum due
cellulae.*

CVnicam concauitatem seu cellulam habet : quę tamen aliquāliter circa eius fundum in binas partitur : ac si essent due matricis ad unum collum terminatę .

CIn pte eius dextra ut plurimū alligant mares / i sinistra foemine .

CColligatur cerebro per neruos / cordi per Arterias : hepati et mamillis per Venas / Recto intestino per pāniculos / Vesicę per collū eius : quod est breue nō penetrans extra sicut in mare : anchis p cornua : sed a cornibus supra : Receptaculū est undequaq; solutum : & ideo precipitat ad latera : et interdū suū receptaculū exit totaliter extra corpus per collum seu ceruicem ipsius .

- ¶** Subiſta imediate eſt pars media / noie proprie Pectus / ſic di- Pectus vnde
dicatur.
 cta / q̄a p̄xa eſt inter eminētes mamillaꝝ partes: & hęc pars eſt a
 prima p̄dicta pte infra uſq; prope ſeptitrāſuerſum p longū: in la-
 tū uero eſt tāta / quāta eſt latitudo oſſiū pectoris / coſtis exceptis.
- ¶** Inferior uero pars / eſt locus ubi p̄dicta oſſa pectoris terminan- Furcula inferi
or.
Pomū gra/
natum.
Coſtatus.
Laterā.
 tur circa regionem ſeptitrāſuerſi: & quia talia oſſa lateraliter ten-
 dunt furculā etiā faciētes: ideo hic locus dicitur furcula inferior:
 in medio cuius eſt carthilago ſcutalis: dicta pomū granatū: quia
 aſſimilatur parti balauſti. i. floris mali granati.
- ¶** Partes uero laterales dicuntur coſtatus: & latera: & mamilla / Interſcapiliū.
Metaphrenō
Noton.
Scapulae.
Spatulae.
Scapiliū.
¶ Partes uero posteriores: Alię ſunt medię: & alię la- (rū regio.
 terales / Medię dicuntur interſcapiliū & metaphrenon: & noton:
 laterales dicuntur ſcapulę / ſpatulę / & ſcapiliū: Aliqui tamen uo-
 cant laterales cum mediis / metaphrenon / & noton.
- ¶** Partes uero magis proprię: Alię etiā ſunt anteriores / alię la-
 terales: & alię posteriores.
- ¶** Quę ſunt āte / ſunt primo cutis / pinguedo / aliqui muſculi: oſſa
 & carthilagines: & pāniculus pleura.
- ¶** Partes uero laterales / ſunt cutis / pinguedo / mamillartū ſubſtan-
 tia / muſculi multi: Coſtę & etiā pāniculus pleura.
- ¶** Ultimo ſunt ptes posteriores. i. cutis / aliqua pinguedo / muſcu-
 loſa caro: & nō muſculoſa ſimplex replens oſſiū uacuitates aliq̄s:
 duodecim ſphondyli coſtarū ſiue pectoris: & pāniculus pleura.
- ¶** Partes cōtētę / ſunt muſculus diaphragma ſeptitrāſuerſum di-
 ctus: qui ſecūdū aliquos eſt iter cōtenta pectoris numerādus. in
 quātū ſua principalis opatio eſt ſeruire cordi / mediāte ſuo motu:
 per quē pulmonē mouet. Eſt deinde pāniculus mediſtiniſ: ca-
 piſula cordis: Cor cū ſua Aorta Arteria: & Pulmo cum ſuis uafiſ:
 Vena chilis aſcēdens / Nerui deſcēdentes: & aſcendentes Reuer-
 ſui dicti / glandula dicta Timū & Morum / Gula. i. cibi ab ore ad
 uentriculū uia / cū pāniculiſ p̄dicta membra tegentibuſ.
- ¶** Subſtantia huius uentris eſt pelliculoſa / pinguiſ / oſſoſa / carthi-
 laginoſa / muſculoſa: & pāniculariſ.
- ¶** Oſſa enim eiſ nō ſunt unita ſicut in capite / ſed diuiſa / ut pe-
 ctuſ ſit obediēſ motui anhelituſ: & ideo propter moſū in eo ſunt
 muſculi. Dixit Gal. 7. de utilitate: ſi pectus eſſet factum ex ſoliſ
 muſculiſ / illi caderēt ſupra Cor & Pulmonem: ut igitur ſpātium
- D

fiat aliquod Intus: simul autem & moueatur totum organū: Musculi ossibus alternatim positi sunt.

¶ Hic Venter Pectus dictus / quantitate est insignis / quia seruit multis & magnis mēbris: habet tñ maiorē cōcavitatē postērius q̄ ante / Initiū cuius uersus postērius / est a primis spondylis infra collū alq̄ ad septūtrāsuerlum / q̄tū cōtinēt duodecim costę: sed anterior occupat tñ ptē ptētā iter furculā supiorē & inferiorē iclusue.

¶ In homine Pectus est latum / nō carinatū sicut ī maiori parte brutorū: latius tñ est in Mare q̄ in foemina / ad portādos autē fœtus: ueter inferior est in Foemina maior q̄ in Mare: & pp hoc regio Renū: Ossis sacri / & Ancharū / in foemina est ualde lata.

¶ Figura / & numerus / & situs pectoris patent / sed eius cōcavitas interior est similis cōcavitati semi Oui oblique per latū icisi: cuius pars magis acuta est uersus collum: est etiam similis unguļę Bubalinę / sicut est pulmonis figura.

¶ Colligat cum toto corpore / complexio eius est secundum suas partes: Sua complexio innata actuata p̄ influentem est calida: iuuenta eius: sunt custodire cor & pulmonem principaliter. passiones omnium modorum patitur.

¶ De Mamillis:

In parte anteriori pectoris uersus latera / sunt duo membra rotūda Mamille a sua figura nomen sumētes ab antiquis Rume dicta / in medio cuiuslibet eorū / est unum tuberculū paruū quod Papilla dicitur: per quę ifans papat / circa quas est circulus / qui est rubricetus seu rosetus & interdū nigricans / Fos gręce dictus / substātia quarū / est ex Venis / Arteriis: & neruis. Inter quas est uacuitas / quā replet caro glandosa / alba sensu carēs: & propter suā albedinē / quādo morat in eis sanguis albificat & fit lac: & Mamilla cōuertit sanguinē ad albedinem & facit lac sicut hepar p̄uertit chilū ad rubedinē: & facit sanguinē. Vnū quodq̄. n. eorū / cōuertit humiditatē in eo cōtentā ad similitudem suam / in natura & colore: huius sanguinis albificati: una pars nutrit Mamillas / alia est lac: et hęc est superfluitas utilis.

¶ Ad mamillas ueniūt descēdendo a regione ascellarū circa costas / suę Venę et Arterię: et etiā a regione pectinis ueniūt Venę per abdomen / quas seruasti superius / istę Venę et Arterię optime apparēt in corpore demacrato / in pingui uero occultę sunt:

Mamille.
Rumae.
Papilla.

Fos.

Quid Lac:

sed optime videntur in foetu trium uel quatuor mensium.

Numerus Mamillarū & quātitas patet: sunt tñ maiores i foe/
mina q̄ in mare/ propter lac generādū/ sius situs/ est in pectores
quia est latū/ nō carinatū/ in quo possunt locari cōmode: & etiā
quia superfluitas mēbroꝝ superiorū nō trāsit in crines/ nec in den
tibus: nec i cornibus: ut i brutis. Colligātur cerebro per neruos:
cordi per arterias/ hepati & matrici per Venas: a matrice tamen
suscipiūt maiorē partē sanguinis / ex quo fit lac/ ideo lactātes nō
hñt mēstrua / nisi raro & pauca: & nō mēstruatibus tēpore debi
to/ tumēt Māmę/ tument etiā & dolēt Māmę/ parū ante tēpus
mēstruorū: quia matrix & Venę secū alligatę sunt plene.

Iuamēta eaz/ in mare sunt ad decorem: & ad tutelā mēbroꝝ
pectoris: & reuerberāt calorē ad cor: & iterdū in mare fit lac pro
pter abundātiā nutrimentī/ maxime i habēte magnas & fortes
Mamillas. In fœmina etiā habēt p̄dicta iuamēta: sed principa
liter sūt pro lacte generādo: ut nutriat eo nouiter natus: usq; quo
possit deglutire cibū solidū: & lac est proportionatū nutrimentū
nouiter nato/ quia sit ex sanguine a quo prius nutrebat in Ven
tre. Passiones omnīū modorū patiūtur.

De Musculis Pectoris :

Istis & notatis p̄dictis/ potes excoriare cutem totius pe
ctoris/ relinquēdo Musculos in loco suo/ & scindere Ma
millas: ut uideas eius substātiā/ maxime carnem/ in qua
sunt Venę & Arterię per totum dispersę: & uidebis Papillas ha
bere plura foramina exigua ualde/ a quibus exit lac/ ad quę fora
mina: secundum aliquos terminātur extremitates Venarū p̄
dictarū/ per quę exit lac: & secundum alios/ lac exit a spongiosita
tibus carnis Mamillę terminatis ad foramina papillę: & non a ue
nis immediate: utrūq; est possibile.

His uisus/ notabis in pectore multos Musculos/ qui mouēt pe
ctus uoluntarie: quibus etiā pectus naturaliter moueatur. Iad mo
tum cordis & pulmonis/ ut in nostris cōmentariis diximus/ quo
rū aliqui sunt exteriores/ alii inter costas/ & alii intra pectus.

Exteriorū/ duo sunt sub furculis superioribus/ cōtinui cū costa
prima/ qui ad caput spatulę tendūt: & cum istis unitur unū aliud
par: cuius unūquodq; ipar/ est duplans primū par: & faciens ipm
in duas partes/ pars cuius superior cōtinuatur collo: & ipm mo/

Unde exeat
lac.

uet inferior uero pectus mouet: & hoc par/continuat cum uno pari / quod est continuum cum quinta & sexta. costa.

¶ Postea est Aliud par in cōcauo spatulaz continuatū cum uno pari ueniēte a sphōdyliis usq; ad spatulas: & isti oēs sunt sicut unū par: qui p̄tinuatur cum costis posterioribus.

¶ Postea est aliud par/ortū/a sexto sphondylo colli: & a primo & a secundo superiori sphondylo pectoris, p̄tinuatum eisdem costis: & isti Musculi sunt oēs dilatātes pectus.

¶ Postea est unū aliud par/sub radicibus costarum supior; extensum; qd̄ descēdendo unū cū suis extremitatibus uni pari/qd̄ ē circa furculā inferiorē/p̄tinuatū cū musculis lōgis abdominis/ supra qd̄ par/sūt duo paria/q̄ ip̄m cooperiūt: & isti oēs p̄stringūt pectus

¶ Musculi uero itra costas/sunt dilatantes & p̄stringētes/inter se differētes in ope: & hi qui sunt inter costas:inter costam & costā sunt quatuor: scilicet Musculi duo uersus exterius/& duo uersus interius / quos leuiter sepando cognosces per incessum suor; uil lorum/primi duo superiores/habent ullos transuersales:& dilla/tāt pectus. Secūdi uero inferiores hnt uillos latos:& sūt p̄stringētes.

¶ Musculi uero intra pectus/est solus unus. l. Diaphragma seu septūtransuersum/qui cum quiescit/p̄stringit pectus/per accidens tamē:& cum mouet/dilatāt illud/motus tamē diaphragmatis/est compositus ex uolūtario & naturali.

Quot sūt mu
sculi pectoris.

¶ Numerus quoq; in totū est/centū & quinq; musculi/ exceptis Musculis p̄dictis dorsi & colli. l. duo primi sub furculis superioribus:& duo alii p̄tinuati cum quinta & sexta costa. Postea Musculi duo a p̄cauo spatulaz ueniētes p̄tinuati costis posterioribus / postea duo a sexta sphōdyli colli: & a prima & a secūda pectoris eisdem costis p̄tinuati. & isti sunt octo in totum/omnes dilatantes. Sūt etiā totidē p̄stringētes/excepto diaphragmate/qd̄ ē dilatāt.

¶ Et de p̄stringētibus primo sunt duo sub costis superioribus:& duo circa furculam inferiorē/ supra quos / sunt quatuor alii eos cooperiētes/ qui oēs simul cum diaphragmate/sunt decē & septē. Postea sunt inter. xxiiii. costas. xlii. spatia: & pro quolibet spatio sunt quatuor Musculi/ qui sunt in totū inter costas. lxxxviii. & simul cū. xvii. p̄dictis/ faciūt numerū centū & quinq; musculor;.

¶ Sed ut ista omnia bene uideātur: excoriādē sunt etiā spatulę:& dorsum:& primo uidebis Musculos exteriores/ secūdo musculos

Inter costas. Diaphragma uidebitur inferius loco suo: hæc tamen latius a me sunt dicta in cōmentariis super Mundinum.

¶ Aduerte lector q̄ motus pectoris sunt quatuor. i. exspiratio uolenta & inuolenta: & inspiratio inuolenta: & etiam uolenta: quibus obediunt Musculi prædicti.

¶ In motu inuolento inspirationis seruiūt Musculi iter costas dilatantes pectus / seruit etiā ei motus cordis & pulmonis. Dum: n. diaphragma mouet / trahit pulmonē: qui ut cūbanū aere replet: adiuuāte motu cordis dilatatiuo: & pectus dilatat. Iste motū adiuuāt etiā duo primi Musculi: q̄ sūt iuxta furculas superiores: & iste motus ē mixtus ex uolūtario & naturali: naturali tñ uincente.

¶ Ad uolentam autem inspirationē concurrūt cū prædictis oēs alii Musculi pectus dilatantes / simul cum diaphragmate: & iste motus est etiam compositus ex naturali & uolūtario / uolūtario superante / stante ualitudine cordis.

¶ Ad motum autem inuolentum expirationis / cōcurrūt (leuiter tamen) Musculi interiores costarum: & omnes alii Musculi constringentes / sed principaliter hic motus est naturalis / quia fit a corde & a pulmone / ad expirationis uero uolentum motum / iuuant / cor & pulmo / sed principaliter iuuant omnes musculi cōstringentes pectus: & etiam Musculi Abdominis.

¶ Ex prædictis patet colligantia Musculorū pectoris / & figura: situs & quātitas & eorum substantia. Numerus est dictus. Complexio sua est calida & humida: iuuamenta dicta sunt. Passiones omnium modorum patiuntur.

¶ De Ossibus Pectoris.

Ossa pectoris nō sunt unum continuū sicut in capite: sed plura cōtigua / ut possit dilatari / quæ sunt ante & a lateribus / proprie sunt ossa pectoris: sed quæ sunt posterius:

sunt magis appropriata dorso / ossa pectoris lateralia / a latinis dicuntur costæ / dictæ græce ab aliquibus pleura & chondros: Numero sunt. xxiiii. duodecim in quolibet latere / de quibus decem inferiores ab utroq; latere quinq; græce Rhoas dictæ: aliis sunt breuiores & secundum aliquos parum ossos / sed carthilagineæ / quæ a latinis mendosæ & incompletæ dictæ sunt: superiores uero completæ & integre sunt: & uocantur ueræ Costæ / quæ in quolibet latere sunt septem: quibus continuatur utrinq; os pectoris

Costa.
Pleura.
Pleuron.
Londron.
Rhoas.

D iii

prædictum: quod os in medio est durū: & uersus costas cartilagi-
neum. s. q. inter os pectoris & costas est cartilago.

¶ Hoc os secundū aliquos / est ex septē ossibus cōpositū / quibus
utrinq; uniuntur septē costę uerę: & secundū aliquos alios est ex
quindecim. s. septē in quolibet latere: & unū in medio: & secundū
alios est ex. xxi. s. ex septē in medio: & utrinq; ex septē cartilagi-
nibus / quibus uniuntur costę uerę. Anno tñ. 1523. i anatomia publica:
una costa uera apparuit duplex / ubi ossibus pectoris iūgebant.

¶ Sua figura ē lunata. Sua substātia: & q̄titas: & situs patēt. Co-
stę colligātur duodecim primis sphōdylis infra collū: & ossibus pe-
ctoris prædictis: & pāniculis eas tegētibus. Sua cōplexio frigida est
& sicca. Sua iuuamēta patēt. Passiōes omnium modorū patiūtur.

¶ Suā Anatomia optime uideres: si in uno indiuiduo eis solis
uacares / nō habendo respectum mēbris spiritualibus.

¶ De Pleura Pāniculo.

Pleura.

¶ Inter mēbra cōtinētia / ponit pāniculus imediate costis
& ossibus pectoris hērens / q. dicitur Pleura / cuius substan-
tia est neruea / dura & subtilis a qua oriūtur pāniculi mē-
bra in isto uētre imediate tegentes. Sua figura est plana / extensa
per totū in circūferētis pectoris: & etiā circa diaphragma uersus
suū superius extēditur per totū ipsi firmissime hērens. Sua quāti-
tas ex prædictis patet / occupat totam cōcauitatē pectoris: excepta
certa parte anteriori eius / quę occupata est a mediastino.

¶ Numerus / & etiā situs: & colligātia: & sua cōplexio patēt. iuu-
amēta sunt uestire & tueri mēbra pectoris: & ligare sua ossa iuicē:
& mediare iter ossa & mēbra p̄tēta i pectore / ne molle ledata du-
ro ualde. Passiōes omnium modorū patiūt. Istū pāniculū nō uidebis
p̄fecte / nisi icidēdo costas ap̄ias pectus eo mō quo infra diceſ.

¶ De septo trāsuerso seu Diaphragmate.

¶ In his partibus cōtinētibus / cōtenta occurrūt: & primo est
uidendus Musculus pānicularis diaphragma dictus. Se-
cūdo pāniculus Mediastinus. Tertio pāniculus Capsu-
la & receptaculum cordis dictus. post ista mēbra / uidebitur Cor:
& residuum contentorum in pectore.

¶ Dico ergo quod intra corpus / inter uētre Imū & Mediū / est
certa substātia pānicularis & carnea: dorso circa duodecimū sphō-
dylum alligata / quę dorso ante uersus alligat̄ semp̄ extremitati /

bus costarū mēdosarū usq; quo terminetur & alligetur extremo
 furculę inferioris pectoris: & sic diuidit mēbra naturalia a uitali/
 bus: & hoc mēbrū nominat Septū trāuersum : & Paries: & Phre ^{Septū trāuersum.}
 nes: & Diaphragma: quod est musculus & non pāniculus: fungit ^{Paries.}
 tur tamen officio pāniculi in tuendo Cor & membra superiora a ^{Phre.}
 uaporibus solidis eleuatis a mēbris nutritiua sua pars carnea ^{Diapbra/}
 est ad extrema eius: & sua corda est in eius centro pulmonī uni/ ^{gma.}
 ta: quia habet cum tali situ, illum mouere.

¶ Huic uersus superius, per totū alligatur Pleura: & eodē modo
 Inferius Siphac est ei alligatus, perforatur uersus dorsum, a chili
 Vena ascendēte, a qua in ipso, una a dextris, alia a sinistris, rema
 nent duę Venę ipsum nutriētes, perforant etiā ipsum uersus dor
 sum Aorta Arteria descēdens: & Gula seu Men, quę uersus uē
 trem inferiorem alligatur Ventriculo immediate.

¶ Sua figura, & quātitas patet, sua substātia, & colligantia, & si/
 tus dicta sunt. Alligatur tamen per paruas Arterias cordi: & ce/
 rebro per tria paria neruorū, quorū duo ueniunt a Nuca: & unū
 a cerebro, & illi apparent interdum notabiles.

¶ Sua cōplexio ē calida & humida. Iuuamēta sua sunt pro pte di
 cta Gal. tñ dixit i ipso esse originē respiratiōis & omniū uirū cor
 poris: & hęc iuuamēta ipse inuenit primo. Iuuat etiā in expellēdo
 a Vētriculo, & ab itestinis, & a Matrice aliq̄ sua p̄tēta: puocat ēt
 risū: secūdu aliquos mouēdo mētē p̄ter uolūtate i titillatiōibus.

¶ Passiones omniū modorū patitur: sua solutio est letalis.

¶ De Mediastino.

¶ Ost Anatomia diaphragmatis occurrit pāniculus me/
 diastinus: sic dictus, quia diuidit cassum pectoris secūdu
 lōgū p mediū: Gal. uocat ēt ipsum cooptoria descēden
 tia & Aui. pāniculū mediū: ad quē uidēdū: primo a dextris & si/
 nistris separa ossa pectoris a costis: taliter ne ledas cōtenta in pe/
 ctore: sepa etiā diaphragma ante uersus ab ossibus pectoris: & ui
 debis istū pāniculū, ab imo ad summū: & ab ante retro diuidere
 pectus. Sua substātia ē pānicularis: sua figura, & quātitas patēt:
 situs est dictus: numero sunt duo pāniculi, uersus anterius nota
 biliter distantes, habētes in se notabilem uacuitatem, sed uersus
 dorsum apparet unus solus: colligat pleure, a quo secūdu aliquos
 oritur: colligatur etiam diaphragmati: & dorso, & pulmonī me/
 dia

¶ mediastinus
 Cooptoriū de
 scendens.
 Pāniculus
 medius.

DE ANATOMIA

diāte pāniculo a pleura orto/colligat etiā meri teste Auic.& etiā
ossibus pectoris: colligatur et cerebro p nervos/ cordi p arterias:
hepatis per Venas. Sua cōplexio est frigida & sicca/ sua iuamēta
sunt diuidere pectus & pulmonē per mediū/ ut si contingat uni
parti nocumētū/ ne ptingat alteri: tūc etiā furcas supiores: ab eo
etiā fit cōseruatio caloris cordis. Passiōes omniū modorū patit̄.

¶ De Capsula Cordis.

¶ **U**is p̄dictis/ debes eleuare ossa anteriora pectoris sepa
rādo ea a parte āteriori pāniculi mediastini: quē dimitte
in loco suo usq̄quo uidisti Anatomia pulmonis. Eleua
etiā utrinq̄ costarū sūmitates/ ut locū amplū habeas pro aliis ui
dentis: & in ista sectione bene considerabis ossa pectoris: & etiam
pleura: totū tamen diaphragma in loco suo ubi potes p̄mirte alli
gatū: maxime dorso: ut uideātur nerui ad eū ueniētes a superioribus:
& ut uideatur gulę siue meri cum ipso colligantia.

¶ **I**stis eleuatis/ uidebis pulmonē/ in medio cuius est unus pānicu
lus mediastino alligat̄: q̄ ē durus & grossus/ ut melius tueat̄ Cor
ab extrinsecis: figura cuius ē sicut est cōtentū ab eo uiscus: cor no
minatū/ qui cōcauus est: & similis marsupio: & dicitur capsula: &
pericardīa ī quo ē cor ipsum/ & aqua ī notabili quātitate/ ipsum
irrorans & prohibens ne exsiccet̄ a forti calore/ quē si exausta sit
cardiacus morbus efficit: quo aīal ad tabē pducit: ut cōtingit Si
mię Gal. hęc capsula est ualde sensibilis: & forte cōpletīue p̄mo
genita corde: Substātia/ situs/ figura: & iuamēta sua dicta sunt:
Numero est unus: quātitas parer: colligatur radicibus pāniculari
bus cordis/ & pleurę/ & mediastino/ & diaphragmati: per pellicu
las suas: hepatis per Venas/ Cordi per Arterias: Cerebro per uer
uos. Sua cōplexio innata est frigida & sicca: influens uero calida:
quia cordi proximus: Passiōes omniū modorum patitur.

¶ **P**̄dictā capsulā/ & mediastinū/ & diaphragma dimitte ī loco
suo usq̄quo uidisti Anatomia neruorū descēdētū: qui descēdēdo
ad uētrē īferiorē/ mittūt ramos ad p̄dicta mēbra: ut diceat̄ infra.

¶ De Corde.

¶ **O**st capsulam occurrit Cor: in cuius Anatomia & pul
monis: & etiam aliquarum capitis & colli partium pro
pter ipsorum artificiosam compositionem & operatio
nem uberius procedam.

**Capsula peri
cardis.**

Similis Gal.

- C** Cordis enim dignitas aliis particulis præualet. Omnium enim membra suo spiritu illuminat. Huic enim est præcipuus calor/palpirat certe: & quasi animal motum habet. Ideo nascentibus primum in utero formari fertur: Deinde cerebrum & hepar tardissime uero (ut aliquibus placet) oculos: sed hos primo mori/cor uero ultimo: solū hoc membrum uitæ nō maceratur: nec supplicia uitæ sustinet: sed lesum notabiliter illico mortem affert: & ceteris corruptis uitalitas in eo durat: & propter hoc nō decolat animal: in cuius corde reperit nocumentum sicut est in aliis particulis.
- C** Animalia. n. quibus cor paruum est/audacia sunt: pauca uero sunt quibus est pergrāde/ut proportiōe Muribus/Lepori/Asino/Ceruō: & oībus timidis/aut propter metum maleficis: magnum tamen cor multo spiritu pollens/audaciores ceteris reddit.
- C** Hirto corde nasci quosdā homines fertur: & hi sunt aliis audaciores fortioresq: ut in exēplo est Aristomenes Melanius qui.ccc. occidit lacedemonios: & ipse cū uulneratus captusq: tandem per uulpiū cauernā fugiens euasit: iteq: captus/audax aufugit: tertio laqueis apprehensus/lacedemonii pectus dissecuere causa uinitatem eius uidentī/ hirsutūq: cor eius repertum est teste Plinio. Cor item est omnibus animalibus septū trāuersum & sanguinē habentibus teste Aristo. II. de hyst. cap. xv. in aliquibus tamen præ sua exiguitate certū nequit.
- C** Situs cordis in medio pectoris est intra pulmonem/ homini tantum cū sua ima parte ad leuam papillam declinat/ ne obuiet ossibus pectoris/ nō carinatis ut in brutis: sed in latū cōpressis.
- C** Figuram habet pyramidalem/ gibbam tamen/ non talem principaliter: quia sit calidum ignis sequēs formam: sed quia est mixtum perfectū animatū possidet formā operi suo cōpetentem.
- C** Sua summa pars qua superiora petit & dorso alligatur lara est: & hæc pars est nobilior aliis partibus cordis/ quia mediantibus duobus orificiis arteriarū sinistri lateris ab ista parte ueniētibus cōseruatur uita animali: Ima uero in acutum se colligit/ exitq: pene in mucronem: & in anteriora est eminens.
- C** Sua pars etiā gibba superiora pectoris spectat: & est talis forme: ut sua fabricatio superior & inferior sit bona: & non sit in ea supfluitas apta impedire suū p̄tinuū motū/ & ut in eius cuspide sit agre

Sol microcosmi.

Cor primo formatur.

Cor ultimo moritur.

Corde birto aliqui.

Cordis forma.

DE ANATOMIA

DE
L. 1.

Cor
Sua
Cor
Cor

gatum ad pfectum unum / ut illud quod leditur tactu ossium: sit minus partium eius / ut minorem suscipiat lesionem.

C Sua substancia est ex carne simplici ubiq; solida / habet autē sui mucronis & partē eius sinistra spissioris carnis / ut spiritū ibidē locatū pseruet: & ut sua grauitate eqpolleat pōderositati sāguinis i dextro uētriculo p̄tēti / cuius pietes sūt leuiores sinistri uētriculi.

C In suis cauis sūt ligamēta plurima alba cartūculis multis ibidē existētib⁹ & pelliculis siue ossiolis uenę chilis & arteriosę uenę alli

C Cor etiam subtilifirmaq; inuoluit mēbrana cum pin / gata / guedine quadā / quę ipsius substantiam & calorem conseruant Corroborantq; & exsiccati ipsum prohibent :

Auricularae.

C In sūmo eius ubi dorso hēret / sunt duę pelliculę rugosę & cōca uę dictę auriculares / q̄ sūt domiciliis seu uētriculis eius / dextro. s. & sinistro unitę / eius spiritū & sāguinē supfluētē tāq; bonus oeconomus accipiētes & pseruātes / & postea i necessitatibus reddentes / in quartū dextra sanguis in sinistra uero spiritus & aer seruāt.

C Istas auriculas ordinauit natura / ut sanguinē ac aerē extrinsecus uenientem / spiritūq; uitalem interdum in corde superfluentes susciperent / supplentes uices magnitudinis cordis / per quam occupasset aliorum membrorum sibi uicinarū loca.

C Sua etiā magnitudine fuisset graue motui ineptū : & sepe etiā si esset magnū ualde : propter spiritus & sanguinis penuriā esset uacūū : & cōsequēter debile / ut est in timidis aialibus magnū habentibus cor. s. proportionē sanguine & spiritu uacuum.

C Eius radices sūmo ipsius sunt alligatę / quę solide sunt ac durę & quasi carthilagineę / ut sup his sit agilis suus cōtinuus motus.

C In corde etiā sunt Inuli multiformes & diuersimode locati / ut continuos & fortes substineat motus : qui sunt naturales : & non uoluntarij : & ideo in eo non est lacertus aliquis :

Uena nutriti
Cor.

C In sūma pte eius p̄ exterius / est una uena a chilī orta oblique uersus mucronē undeq; ad minima se ramificās / q̄ ip̄m nutrit.

C Ibidem etiam sunt duę pulsantes uenę / ortę ab aorta per exterius discurrentes / una est eodem situ quo est non pulsans p̄dicta / quę ipsum uiuificat : Alia in sinu dextro spargitur : & ei uirtutem uitalem affert : sanguinem etiam ibidem cōtinue intrantem concoquit et uiuificat : et ista mediāte / per chilim hepar in suo gibbo euentatur : et uitalitatem propriam conseruat.

Sinū triplicem seu cauū alias domiciliū uel uētriculū possidet: dexter est sinistro maior: & sinister usq; ad extremitatē suę cuspidis peruenit. Dexter autē sub illo modicū finitur loco.

Inter istos: ē paries densus & spissus: a Gal. diaphragma dicitur: i quo sunt foramina plura parua: a dextro sinu in sinistrū tendētia: latiora a quo: q̄ ad quē: ista foramina dilatātur dū abbreviat & aperit Cor: & p̄stringūtur dū elōgatur & cōstringit: hinc sanguis subtiliatus & preparatus a dextro in sinistrum meat: ubi in spiritum uitalē complete mutatur.

Paries i cor / de dicitur dia / phragma.

Hęc orificia: a medicis habetur pro sinu medio: istū sinū teste Auic. Gal. uocat foueā & meatū: & nō uētre / ut sit receptaculum nutrimentū quo nutrit cor: quod nutrimentum est spissum forte: simile substantię ipsius: & ē minera spiritus generati in ipso a sanguine subtili: & subdit q̄ tēperatior sanguis est in medio uentre:

Dexter uero sinus: i eius summo duas habet uenas: una quaz cuius tunica simplex ē / est ceteris uenis maior: a iecinore ueniēs chilis: & cōcaua: & audax ascendens dicta. & hęc per grādis est. quia oībus aliis uenis intra cor & extra sanguinē tribuit: ab eis nihil suscipiens: & ideo plus de sanguine in cor ducit q̄ reducat. Est etiā per grādis: ut pluries multum fluentem & reffluentem contineat sanguinem: & ut eum breui spatio cordi afferat: ut concoqui possit commodius ab eo.

*Chilis .
Concaua .
Audax ascen / dens.*

Hic sanguis sic coctus tripartit: una pars ex subtili bilioso minor ceteris ad pulmonē nutriendum uadit.

Altera p̄dicto maior & subtilior per diaphragmatis p̄dicti foramina ad sinistrū ubi spirituat sinum tendit.

Reliquū uero eius: nō sic subtilis: & quod etiā longe plus ceteris est: pluries in dextro sinu ingressum & egressum: ut integre coquatur & uitalitatem suscipiat: per eādē chilim ad omnes animalis particulas transit: & eas nutrit.

Auicena tñ ponit quartā partē in uentre medio: quā dicit esse temperatam: sed hęc est oculis meis incognita: forte q̄ in pariete medio cordis penetrat sanguis eū nutriens: sed breui spatio transit in substantiam nutriti, quia ibi nō est sanguis extra uenas iudicio meo: nisi in uentre dextro & sinistro.

Huius uenę certum orificium: cordi terminatur: dum cor dilatā & trahit sanguinē apit: & dū cōstringitur eū expellēdo

clauditur: sed nō integre quia pro parte remanet apertum. Ideo semper in eo tanq̄ thesaurū & caloris minerā natura retinet aliq̄ feruentis sanguinis portionem / qui denuo aduenientem sanguinem in sui naturam mutat ei se uniendo.

¶ Et hoc orificiū aperitur & clauditur a tribus pelliculis nerveis: seu ligamētalibus / quarū color est albus ad parietes p̄dicti sinus p̄ ligamēta alba & solida / suis extremitatibus sup̄iorib⁹ alligatis.

Ostiola vene
chili & Arteriose
vene sūt
solida / sed in
cōplete clau/
dunt Lor.

¶ Istę pelliculę ostiola noiata / aperiuntur ad intra sinum integre: cedentes sanguini intranti: & claudūtur ad extra / nō integre tñ. Et istę pelliculę solide & dure sūt: pariter & pelliculę arteriose uenę: ne ī magnis & cōtinuis cordis motibus eis adueniat disruptio: quia alligātur ī suo sūmo ligamētis eas cōtinue extēdētibus.

¶ Pelliculę uero aortę arterię & uenę arterialis: sūt istis min⁹ dure / q̄a p̄ ligamēta aliq̄ nō extēdūt: & iō disruptiōis timore carēt.

Uena Arterialis.

¶ Alia uena ad pulmonē uadit / huius nomē ē uena nō pulsans: siue quīeta. Dicit̄ etiā uena arterialis: & dicta ē uena / quia portat sanguinē ad pulmonē nutriēdū: & dicta est Arterialis quia duas possidet tunicas / ut sit fortis & cōpacta propter sanguinem biliosum & subtilem in ea manātem: & ne rūparur propter eius continuū motū: in cuius orificio sunt tres pelliculę / siue ostiola / intra sinū se integre claudentes: & extra se apiendo: exeūti sanguini cedētes: in dilatatione cordis claudūtur integre: ne sanguis ad pulmonem regurgiret: in cōstrictione uero aperiūtur: & hēret partibus uenę / nec alibi ut primę per ligamenta sunt unitę.

Ostiola .C.
formia.

¶ Harū substantia est p̄nicularis: Sua figura est similis uacuitati quę est in littera .C. ideo uocantur ostiola .C. formia. Habent etiā illam formā circularem quam habet unguis humanus / quę pelliculę cum sua parte circulari alligantur corpori uenę.

Morta est
Sexcupla ad
venam.

¶ Sinister uero sinus aliis nobilior (quia ei primo famulatur dexter & medius: & etiā pp̄ cōtētū spiritū aliis p̄ualer) ī eius summo duas habet uenas: unā magnā chili p̄dicta nō multo minorē: q̄ ē uelut stipes ad totū corpus distributa / & hęc est pulsans: & bitunicalis / cuius spissitudo teste Erophilo ē sexcupla ad uenā: & hęc dicit̄ arteria aorta / & magna: cuius tunica interior durior est exteriori / q̄a obuiat p̄cussioi & substātię spiritus / cuius irēdit custodia.

¶ Ista ad totū animalis corpus uitalem spiritum ducit: & illud in uita conseruat. Per istam .n. arteriam dicebat Gale. omnia mēbra

pulmone excepto inspirant & expirant ne eorū uitalitas suffocetur: uenę autē uelut repositoria cibi sunt / diastolari neq; systolari indigentes: & ideo eorum corpus est subtile / porosum & lene. Pulmo autē ispirat & expirat propter motū cordis & pectoris.

Hęc Arteria seu Ramī sui raro sunt sine chili sibi socia: & Aorta ascendēdo parū supra cor bipartit / una pars obliquatur inferius & descendit / quę in pectore & in imo uentre usq; ad pedes a se multas emittit fibras: & eorū mēbra uiuificat. Sub isto Ramo inferius obliquo / ascēdūt a sinistris nerui uocis / qui dicūtur reuerſiui: & hic locus dicitur flexor & girgilus / de quo alibi dicitur.

Aorta descens
dens & ascen
dens

Alfa ps ascēdēdo circa pulmōis ptē & glādulā timū / sūmū pectoris / brachia / collū & caput / ac eorū ptes uitalitat & spū replet.

flexor.
Surgilus.

Et semp illę Arterię q̄ sunt alligatę uenis / p̄ multos poros siue fibras paruas inuicem unīūtur seu coactomātur: & uena imbibit arteriā: & ecōtra arteria imbibit uenam: & a Vena in arteriā trāsit sanguis: qui ibidē spirituosāt ī necessitatibus: & ab arteria in uenā trāsit spiritus uitalis cōcoquēs sangulnem eius: & ipsum cōseruans in sua uirtute: Tunicę etiā earū nutritur & uiuificātur ab earū cōtēto: & hęc arteria supra cor ē minor q̄ infra teste Gal. xvi. de util. c. xi. & facta ē talis q̄ a corde infra sunt plures aialtū particulę q̄ supra ipsum: & tāto ē maior hęc arteria descēdens ascēdente p̄ dorsū / quāto & multitudo inferioꝝ particulaꝝ excedit supiores / & in hoc cognoscit nō parua nature iustitia / uena chilis descēdes debet etiā esse maior ascēdente propter eandē causam.

Arteria Aorta
ta ē maior supra
cor q̄ infra.

In huius pulsantis uenę orificio quod auritiū dicitur: sunt etiā tria ostiola. C. formia / eo tempore & eodē modo se aperientia & claudentia / quo aperitur & clauditur uena arterialis.

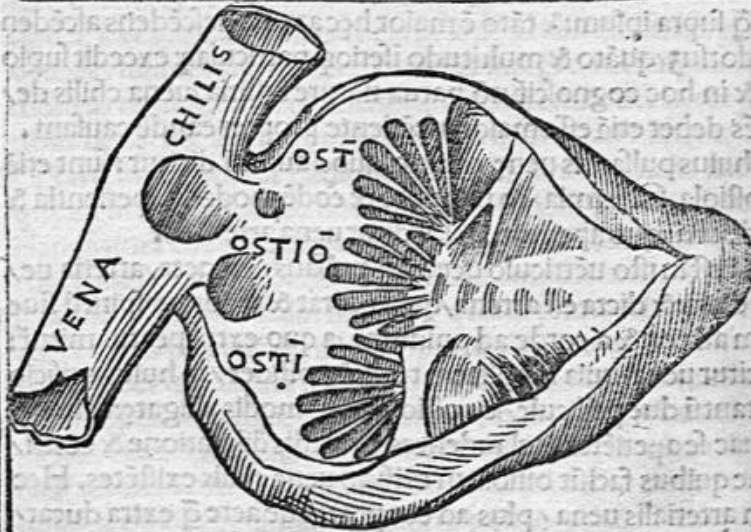
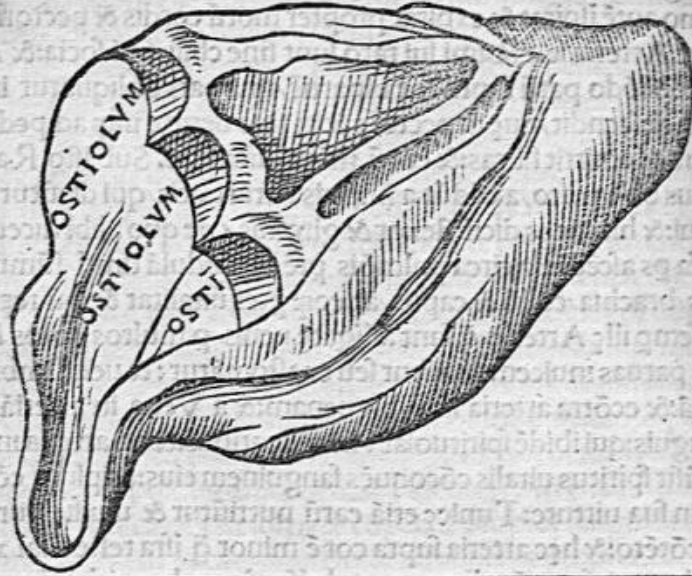
Auritiū.
Ostiola. C.
formia.

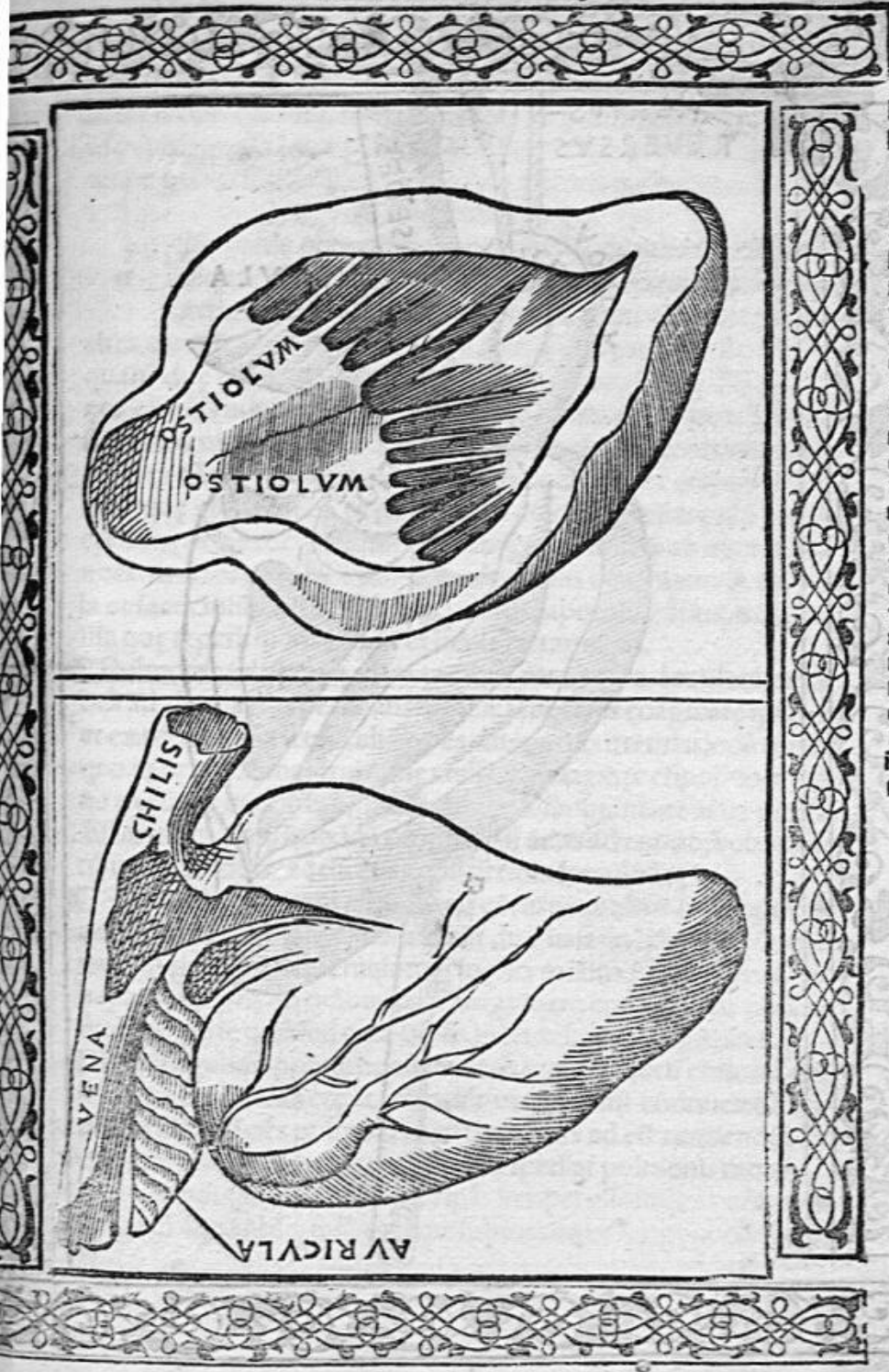
Alia est in isto uētriculo uena nō pulsans / sed geta / arteria uenalis dicta: & dicta est arteria / quia portat & reportat spiritū siue aerem ad cor: & a corde ad pulmōnē / a quo extra pectus mittit: & dicitur uena / quia simplicem tunicā possidet / in huius orificio sunt tantū duę pelliculę / seu ostiola: eisdē modis alligatę: & in cōplete: ac se aperientes & claudentes in cordis dilatatione & cōstrictione quibus faciūt ostiola in orificio uenę chilis existētes. Hęc etiā arterialis uena / plus ad cor portat de aere q̄ extra ducat / quia ex sanguine & aere ab ipso introducto / spiritus generatur uitalis: qui per Aortam ad omnes aialtū particulas transit.

Arteria uenalis.

Et vitibi melius satisfacias, habes hic tres cordis figuras in quibus potes cognoscere Venā Chilis & Arterā Arterā & alias cordis venas & alijs alias ipsi parte.

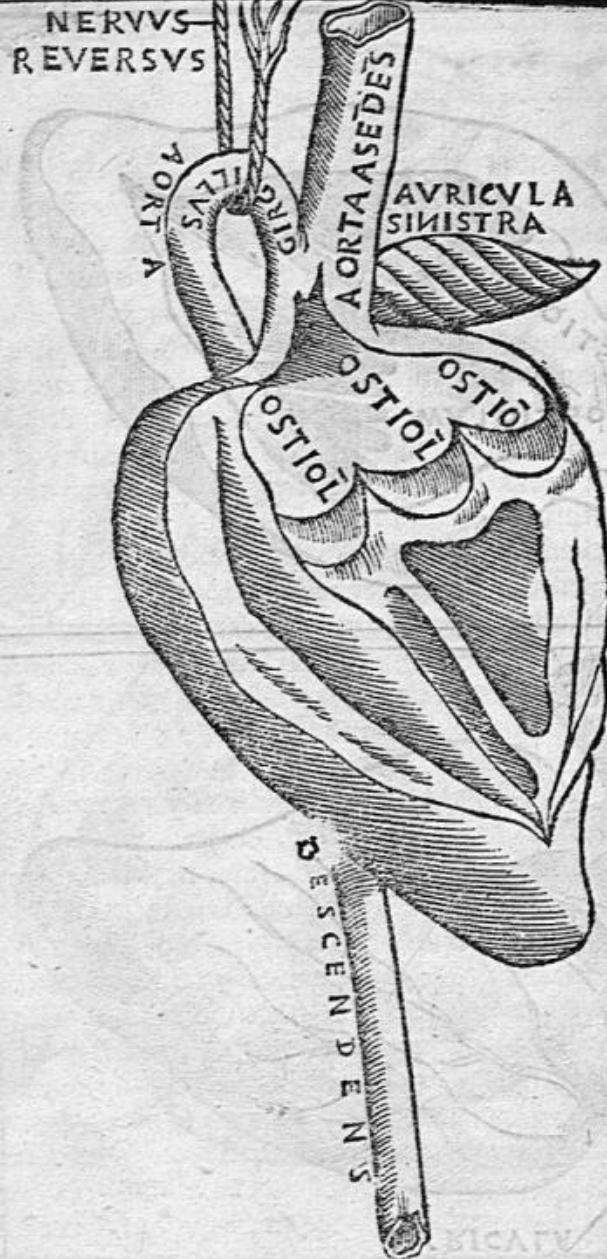
Habes in hac figura duas cordis formas: quibus vides ventriculus dextrum in una quare videtur vena chilis cordi unita / cuius officio cum ingreditur cor: sunt tria ostiola pellicularia alba aligata substantie cordis per certas fibras ut vides & hec ostiola non perfecte aperiuntur nec clauduntur ut supra patuit. In alia figura habes tria ostiola & foramina que etiam sunt in ventriculo dextro cordis in officio venae Arterialis: que portant sanguinem pro nutritione pulmonis.

¶ Vides in hac figura partem ventriculi sinistri: in quo vides duo ostiola arteriae venalis / q̄ integre nō clauduntur vt supra patuit. & causa dicta est: in secūda habes cordū minute apertū: in quo vides. Auriculā dextrā ipsi sentientem / & vides qualiter vena chilis cordi vnitur / vides & ramos aliquos notabiles venae nutritivae cordis q̄ per exteriorius substantiā ipsius ingreduntur.

Habes in
 hac pagina cor-
 dis figurā / in
 qua vides i si-
 nistro ventri-
 culo tra ostio
 la C forma q̄
 claudunt inte-
 gre tempore
 debito orificiū
 Aortae An-
 riae / & ecōtra
 aperiantur in
 cordis constri-
 ctione / vides
 etiam Aortā
 ascendētē / &
 vides quali-
 ter bifurcat / &
 vnus ramus
 ipsius descen-
 dit / sub cuius
 reflexione ner-
 uus reuertit /
 sinistri lateris
 supra flectitur
 tāq̄ corda su-
 per rota / & hic
 locus appella-
 tur Sirculus:
 Vides etiam
 in hac figura
 Auriculā fini-
 stram ipsius
 cordis.

¶ Ex p̄dictis/cordis figura colligãtia & cõplexio ac eius iuamẽ/
ta patent. Sua quãtitas est cõspicabilis:Numero est unũ: licet iã
sit repertum cor simiũ habere duo capita prodigiõse tñ:fertur etiã
in paphlagonia bina perdicibus,corda esse. Et potest accidere
omne genus morbi:illos tamen non patitur si diu durant.

¶ De Pulmone.

¶ Ifo corde occurrit pulmo/stabellũ/& uentilabrũ/latine *Pulmo.*
dictus/& gr̄ce pneumon. Hic.n.est spirandi artifex/& *Stabellum.*
aeris officina: unde alitur anima sicuti cõpũ corpus/hic *Uentilabrũ.*
circa cor/pectoris cõcauũ replet quinq; suis penulis/siue lobis: *Pneumon.*
quarũ duę sunt a sinistris:& tres a dextris magis: ex istis tribus: *Lobus.*
una est aliis minor/dorso herens quasi i medio q̄ paruas habet si *Venulae.*
stulas:sed nullum fere motum:& hęc est culcitra ascendenti chilis:
& iuxta istam penulam uersus superius est etiam certa adenosa
caro:quę est simul eũ p̄dicto lobo culcitra seu stragulũ p̄edi/
ctę uenę:& hęc caro est notabilis magnitudinis & ab auctotibus *Culcitra.*
uocatur Morum & Timũ:et a uulgaribus nominatur Animel/
la et lacticinũ:et est in cibariis usitatis saporosi gustus,maxime *Stragulum.*
illa quę reperitur in Vitulis et hedis lactantibus. *Morum.*
Timum.
Animella.
Lacticinũ.

¶ Pulmonis substantia / mixta est ex carne rara/leui/leni et ru/
bea ad albedinem declinans/similis sanguinis coagulataę spumę:
et ex tribus uasis seu fistulis:p̄ oēs eius partes irretitis:eodẽ modo
quo in hepate sunt rami uenę chilis & portę:hęc cõpositio/est fa
uo mellis et etiã spõgię similis:ideo est sanguinis et aeris capax.
Est.n.pulmo ceu quoddã prõptuariũ aeris ad cor/ambobus mo
tibus/dilatatiõis uidelicet et cõstrictiõis famulari aptus.

¶ Sua quidẽ caro rara est:ut in eo cõtinue multus sit sanguis et
aer.Multitudinẽ sanguinis indicat duo uasa/in ipso/illũ cõtinen
tia/q̄ in pulmone sunt maiora q̄ in alio mēbro sibi pari/corde ac
hepate exceptis/in quibus uasa sanguinem continentia/maiora
sunt/nõ pp se qdẽ:sed quia oĩbus mēbris sp̄m et sang.tribuũt:

¶ Hic sanguis in pulmone est multus/qa pp motũ cõtinuũ re/
soluit ex eo abũdã copia/cui multitudo resistit cõtinue:et ẽ sub
tilis:ut cito ad oēs pulmonis penetret ptes ad eũ nutriendũ. Et
etiã subtilis/ut leuis sit/ne grauitate ipediat pulmonis motũ.

¶ Multitudinem etiam aeris in ipso semper esse indicat animalis
longa in aqua absq; suffocatione submersio:et longę ac cõtinuę

E

uocis et flaminis emissio/ab acceptiōe noui aeris impediens/aut cum quis eū abhorret propter foetorē uel alias causas. Hic tamē aer in submersiōibus et in foetoribus p̄dictis cōseruatur in ore et in faucibus:adiuuātibus Tonsillis cum suis pelliculis.

¶ Huius aeris cōtinue attracti iuuamentum est ut ab eo prius alterato cor refrigeretur et cōtemperetur in necessitatibus: et etiā ut euentetur cor ne suffocetur:eius etiam utilitas est ut ex ipso nō modica parte generetur spiritus pro esse et bene esse necessarii:et iuuamentum expulsionis aeris attracti superfluentis calidi et fumosi/est ad introitū aeris minus calidi/in pulmone prius et in mēbris per quē meat alterati.

¶ Hic fumosus aer tāq̄ superfluitas spiritus adusta per pulsantem uenam in tracheę ramis pellitur in cordis constrictione: et hinc postea adiuuante pulmonis systolatiuo motu / per tracheam et per nares et os exit ab animali.

¶ Aer uero ingrediens ad cor alterationis habet intium/in naribus:in ore in faucibus:in trachea & i Ramis ipsius:dispersis in pulmone pari ordine quo nutriens ex cibo & potu habet in ore in gula & uentriculo ac hepate.

¶ Pulmonis .n. in aere alteratio cōparatur hepatis alterationi in chilo/ab hepate.n.ex chilo fit sanguis:qui integrā in corde cōcoctionem suscipit/a pulmone uero preparatur ex aere spiritus/qui uere in corde uitalis fit/hic sup̄iora petens/in mirabili rete seu in minimis arteriatū ramusculis iuxta cerebrum iterum alteratur: inde cerebri intrans uentres integre uere animalis spiritus efficitur/qui lucidus/leuis & purus/est spiritus.

¶ Caro etiā pulmonis leuis est/ne ipsius motū impediatur: est etiā lenis:ut eius uasa a ruptura tueatur:& est rubea clara/ad album declinans/propter aeris dominū super illud:quo nutritur:& etiā propter eius frigiditatem.

¶ Hanc pulmonis substantiam uelat p̄niculus rarus ex pluribus mēbranis a suis fistulis / & a p̄niculis pectoris enascentibus: quo mediate sentit.

¶ Pulmonis fistulę sunt tres/una ipsarū/sicut & alię/semper minuendo/ad oēs eius partes usq̄ ad inuoluētem p̄niculū inclusi ue/a farynga seu epiglottide p̄ partē anteriorē colli gulę unita descendit/hęc est dura:& semper aperta:ac etiā aliis maior:& est ex

pluribus carthilaginibus cōposita/quaꝝ q̄libet una est iuxta aliā per pānicularia ligamēta unita:& hęc uocatur trachea:& aspera arteria:& laringa:& brōchiū/suꝝ carthilagines in pulmone intergrę sunt:& etiā anulares:In collo uero sunt incompletę:& C. formes:A sua magnitudine & figura/iudicat̄ i earū creatu an ulcera sint in pulmonis partibus extremis/uel mediis/uel in collo.

Trachea.
Aspera arteria.
Laringa.
Brōchiū.

¶ Inter has carthilagiēs:& i tota trachea intra & extra ē pāniculus medię substātię p̄fecte circularis:faucib⁹ & ori alligat⁹: i quo sūt uilli/tracheā elōgātes & abbreviātes/i pulmōis & ipsius tracheę

¶ Huius pāniculi iuuamētū ē etiā has carthilagines (motibus: tueri ab extraneorū Ingressu:& egressu:est etiā uocis lenitiuus.

¶ Hęc fistula nō sanguinē: ut alię:sed solū aetem ducit/per hanc etiam solam extranea in pectore contenta expurgātur:ingressa ipsam tempore dilatationis pulmonis per pāniculū Rarū ipsum inuoluentem.Ideo fit ad os/& extra saniei ac aliorum extraneorum:non molestato corde expulsio.

¶ Hęc fistula etiā inter alias situm medium possidet:A dextris eius est uena quieta,/a sinistris uero uena pulsans.Pulsans tamen in anteriora extra Cor immediate pulmonis substātiā ingreditur,ne propter eius motum (quia subtilis est) soluatur:Non pulsans uero uena/quia bitunicalis est & ualida,nō immediate pulmonem ingreditur/sed circūdans prius tracheam in posteriora tendens pulmonem etiā intrat.

¶ In hoc solo uiscere non sine causā pulsans uena cum non pulsante substātiā & cōtentū cōmutauit.Nō pulsans.n. uena arterialis dicta:in aliis mēbris simplex/i pulmone bitunicalis est.primo ne rūpatur/pp eius cōtinuū motum/secūdo ut etiā sanguinem subtilem cōtineat,pulmonis carnem & etiā tracheā cibantem:

¶ Pulsans uero uena arteria uenalis dicta simplicis est tunice/in motu agilis/ut breui spacio dilatationi & cōstrictioni seruiat:hęc aerē ad cor ducit & educit/in ista ē etiā spirituosus sanguis: ut aliquibus placet/etiā pulmōnē nutriēs/magis tñ eū uitalitās:sui rami unīūtur/seu coastomātur cū ramis tracheę:p quos pulmo cordi aerē dat/cor uero nō ingrati uita ei & nutritionē donat.

¶ Huius uenę rami adeo angustii sunt:ut per eos nō penetret ad tracheā sanguis: Et ideo aerī sunt per uili/& sanguini inuili/qui si notabiliter apertātur/ab eis ad tracheam fluit sanguis:& forte:ut

E 11

aliquibus placet / a ramis nō pulsantis uenę / etiā in tracheā fluit sanguis / quo fit sanguinis sputum / absq; pectoris uenarum solutione: Vena tamen pulsans ad hoc magis apta est .

¶ Vnūquodq; p̄dictorū uasorū / in primo pulmonis ingressu in quinque diuiditur ramos per omnes eius partes semper minuēdo: & ramos multiplicādo: duo sunt i finistris: & tres a dextris: quorū minor ceteris / ad paruū lobum / in dextro magis dorso hētētem uadit / qui ut supra diximus / stragulū est ascendēti chīli .

¶ Pulmōis figura ē bubalinę ungui similis: Numero aliq; putant q; sint duo membra i unum unita: taliter q; apparet unus pulmo cum quinque lobis: similes i duas diuisas partes: ut lesa una: altera firma maneat: i posteriori longior est q̄ ante / septi trāuersi sequēs situm: Numero est unus / ipsius quātitas / situs: & colligantia parent: Sua complexio ē calida / ex parte sui contenti & loci: accidē taliter tamen propter flegmata in eo existentia ponit frigida: sua iuuamenta sunt preparatorie & latorie seruire cordi: seruit etiam anhelitui & uoci / pariter & loquēle: & suus paruus lobus famulatur ascendenti chīli. Passiones omnium modorum patitur.

¶ De Anatomia aliquarū partiū colli & uenarū pulsantis & quietarū ab hepate et a corde ascendētū usq; ad caput & manus inclusiue.

His p̄dictis in partiali sectione primo occurreret trachea & epiglottis & etiā gula. Hęc tamē de p̄senti nō possunt bene uideri nisi p̄ponat aliquarū colli et faciei partium anatomia: quibus uisis de p̄dictis fiet sermo. Expedito igit pulmone: ipsius aliquā supremā partē carneam pro uidēdo troncho tracheę arterię reliquū deponendo serua / excepto quinto ipsius lobo / qui dorso hētet. Serua etiā certā glādulā sibi propinquam: q̄ mox et timū uocat: ut super his uideatur situs chīlis et arterię ascendētis: quibus hęc duo mēbra sunt stragulū. Cor etiā: et ipsius capsulā / ac p̄aniculū mediastinū: et uentriculū simul ac septū trāuersum seruabis in locis suis p̄opter alia de eis inuestiganda .

Collis quid & propter quid.

¶ His seruatis melioris ordinis gratia primo de collo sermonem aggredior: et dico collum esse mēbrū organicū nobile et ualde necessariū homini pp mēbra in eo p̄tēta / quod teste Arīsto. 3. de

partibus cap. 3. est factū pp tracheā pulmōni seruiētē & pp gulā.
 ¶ Sed Gal. 9. de iuuam cap. 1. dicit q̄ est principaliter pp pulmo-
 nē quoniā carētia collo carēt pulmōne: ut pisces / subdit tamen
 q̄ collū est uia illoꝝ mēbroꝝ q̄ descēdunt ex superiori ad inferiori:
 & illoꝝ quę ascendunt ex inferiori ad superiori: quę descēdūt sunt
 nerui / gula / aliqui muscoli & nuca: Ascēdētia uero sunt uenę pul-
 santes et quietę: & nuca cōtinetur a sphondylis: ut sit tutta a no-
 cumētis ex trinfecis: & illud uacūū quod est iter partes uenarū &
 arteriarū implet p glandulas ibidē existētes: & oīa ista custodiūtur
 a cooptoriis et ligamētis: deinde oīa tegūtur cute: & illud quod
 cōponitur ex oībus istis est collū / quod ē positū propter cānam
 pulmōnis / per quā fit uox & anhelitus / collū etiā ī aliquibus ani-
 malibus est loco manus / quia capiunt cibum ex terra adiuuāte
 collo propter longitudinē suorū pedū. Huiusmodi uero collum
 principaliter nō est nisi propter cānam pulmōnis: & ipso mediā-
 te ad brachia & ad palmas & ad diaphragma & ad alia membra
 duce nuca tendunt nerui / & ideo propter originem neruorū fue-
 rūt positū sphōdyli inter pectus & caput / ex q̄bus cōponit collū:
 hęc Gal. qui tamen nō dicit an trachea ascēdat uel descendat: &
 quāuis dicat gulā descēdere forte quod etiā ipsa ascēdit / nec suus
 descēsus pōt probari magis quā ascēsus: neq; tracheę: quia mani-
 festū nō habēt ortū / sicut uenę: & arterię: & sicut nerui.

¶ Dicamus igitur collū de presenti summi pro illa parte / super
 qua subsinetur & uertitur caput / q̄ seruit uētri supmo / medio: &
 etiam inferiori mediātibus neruis a cerebro & a nuca descēdenti-
 bus: cutis situs est ante a furculis superioribus pectoris: & / ostertus
 a supremo sphōdyli costatū: & a lateribus ab humeris / pra usq;
 ad os capitis: basilare dictum: & cōmuniter pars ipsius posterior
 ceruix dicitur: de qua alibi fiet sermo. Anterior uero uocatur col-
 lum: & ab aliquibus Guttur: & quia hoc mēbrū est principaliter
 propter tracheā / ipsa etit nobilior harū partiū: propter cuius no-
 bilitarē anatomia colli est secū ponēda: & quia tracha ē pars pul-
 monis: q̄ est de principalloribus partibus uētris mediū antedicti:
 Ideo anatomia colli de p̄senti uenit cū anatomia uētris mediū.

¶ Hęc pars trachea noiata a multis dicit Guttur / & farynga: licet
 faryngę / secū dū aliquos sint uenę quę irumescūt in magnis uoci-
 bus: & iste uenę a Celso granges & fragitides dicitur: & ab aliqui

Trachea.
 Guttur.
 Farynga.
 Granges.
 Fragitides.

Sfragitides.
Suides.
Apoplectic.
Somni.
Pensiles.
Spermatice.
Iuueniles.
Iugulares.
Organice.
Sagorides.
Carotides.

Jugulum.
Gula.
Clavis.
Clidæ.
Clidia.

bus sfragitides: et iste uenę apud arabes uocatur guidez: et apoplecticę et somni: et ab aliquibus pensiles, et spermaticę, et iuueniles, et iugulares, et organice: et a Gal. in libris de utilitate partiu uocatur sagorides quia sunt iusta uia cibi: et ab aliquibus carotides siue somni. Celsus tñ solas arterias ibidē existētes uocat carotidas a caros dicte, quę somnus, quia ut plurimū secundū aliquos, in ramis istarū arteriarū fit oppilatio causans somnū et etiā apoplexiā.

¶ Et istarū uenarū, utrinque est una imediate sub cute, quę cōmuniter dicitur guidez manifesta: utrinque etiā infra aliquos musculos notabiles colli: est una uena quę dicitur guidez occulta et profunda: quę arterię carotidę est socia.

¶ Istis arteriis et uenis profundis utrinque associatur unus neruus notabilis magnitudinis, qui dicitur descēdens, a quibus utrinque oriūtur reuersiui, de quibus omnibus parum infra fiet sermo.

¶ Pars etiā anterior colli ab aliquibus dicitur iugulū: et ab aliquibus gula, licet male, quia gula est uia ciborū et potuū, et iugulū est ea pars, quę est imediate supra furculas superiores pectoris: Aliqui tñ uocāt furculas p̄dictas iugulū, et clauē, et clidas, et clidias: harū furcularum extremitas uersus spatulas dicitur Epomis: altera uero pars uersus medium pectoris uocatur parassagis.

¶ Notatis p̄dictis, occurreret post cutem anatomia musculorū mouentiū collū & caput, sed nō possumus ipsorū habere inuestigationē integrā, nisi destituat istorū neruorū uenarū ac p̄dictarū arteriarū anatomia. Ideo super his ponat silentiū, remittēdo legētes ad Gal. ad Auic. & ad alios auctores. Hi. n. musculi sūt multo numero & diuersimode locati: & ideo essent cum diligētia uidentī: ad inuestigationē quoque ipsis solis esset uacandū: quia cū difficultate anatomizātur: & pp hoc Gal. xii. de util. partiu. c. viii. ubi loquit de istis musculis, dicebat, P̄exercitari cōgruit diligēter eū, qui studet certitudinaliter assequi ea quę hic dicitur. Dicit et ibidē, quod solus sermo nō sufficit in anatomia, sed requirit tactus & uisus. Et ideo ad p̄dictos auctores fit refugiū, quia soli collo & capiti esset uacandū, in quibus sunt musculi multi, tam circa sphondylos quā alibi, qui in cōmuni anatomia uideri nō possunt.

¶ Capiti. n. mediante collo cū suis ossibus & musculis sunt multi motus, quorū aliqui teste Auic. prima primi sunt proprii capiti & aliqui cōes ipsi & quinque sphondylis, colli, per quos est motus

cōpositus ex declinatione capitis & colli simul / & isti motus aut curuāt antērius / aut posterius / aut a dextris / aut a sinistris : & iter ipos est motus cōuersionis seu circūductionis : & isti musculi sunt multi / quoniam multiformis est eorum positio : & magni quia magnos & fere continuos habent motus : & ideo Gal. ubi supra dicebat ipos undiq; circū dare caput / quod mouent ad quācūq; partem uolueris illud declinare : De numero iporum est discordia inter Auic. & aliquos sibi socios contrariantes.

Relicta igitur iporum partiali inuestigatione / cutem a lateribus colli scinde / denudando laterales & anteriores musculos / supra quos imediate sub cute notabis uenā guidez manifestā : quā ser uasti illesam / seca deinde illos musculos magnos ab auribus descendentes oblique usq; ad furculas superiores uersus mediū pectoris / sub quibus utrinq; est una glādula interdū maior unī q̄ alteri : ad formā quasi amigdalę : quę est replens loca uacua ibidem Inter uenas & artarias iuxta inferiorē partem epiglottidis existētia. Et ideo equatritx partiū colli dicitur : quas etiā humectat in necessitatibus : Notabis etiā sub istis glādulis utrinq; unam uenam guidez notabilē : & pariter unā arteriā sibi sociā / quę dicitur occulta / & apoplecticę / quarū noīa multa superius dicta sunt.

Iuxta prædictas artarias & uenas notabis etiā utrinq; unū neruū / pluribus uillis cōpositū : hi nerui uocant̄ descēdētes : & ab his oriūtur nerui reuersiui / de quibus infra fiet inuestigatio pulchra.

Istos ueruos / & ramos arterię prædictę : & utraq; uenā : occultā .s. & manifestam / serua usq; quo uidisti uenas & artarias a corde & ab hepate ascēdentes usq; ad istū locū : ad quas uidendas opator circa regionē gibbi hepatis iterum reuertatur : & ibidem notabit magnum truncum uenę chilis ascendentis / quę in suo ascēsu primo perforat septū transuersum : & ibidem utrinq; plures emittit uenulas / quarū duę septū trāsuersum cibant / alię uero / costas inferiores : & membra sibi uicina nutriunt.

Eius uero pergrandis ramus ascendens usq; ad cor unde quaq; solutus / sine arteria sibi socia tendit : & per istum ramum : hepatis gibba pars euentatur : & forte uiuificatur.

Hic ramus tripartit̄ / unus quorū aliis satis minor / circa cordis radices igredit̄ : & p̄ substantiā ipsius disseminat : & ipsam nutrit.

Nerui descēdentes.

De uenis & arteriis ascēdentibus.

Uena nutrita Cor.

E. IIII

*Uenis ueni i
Cor.*

*Uena Arte/
rialis.*

*Abdomin.
Lunum.*

*Uenis ueni i
Cor.*

*Uenis ueni i
Cor.*

*Uenis nutrien
tes mamillas
& portantes
materiã lactis*

¶ Alter alius maior domicilio cordis dextro unitur & ei copiosissime sanguinem affert.

¶ Ab isto ramo secundum aliquos illa uena / que pulmonem nutrit dicta arterialis trahit ortum: de his tamen uenis aliqua diximus in cordis sectione.

¶ Tertius ramus ex predictis / qui etiam insignis est / a cordis regione etiam supra ascendit / sub quo est certa caro glandosa dicta mortu & timu: & hec simul cum quinto pulmonis lobo: qui dorso haeret ut supra diximus est culcitra predicto ramo ascendenti usque ad summam pectoris furculam / ubi in duos haec uena partitur ramos: a dextris & a sinistris transuersae uersus spatulas tendentes. Iste etiam modo magna arteria dicta Aorta ascendens / tendit transversaliter uersus spatulas: & ut melius uideas istas uenas & arterias depone furculas superiores: Cautè tamen ne membra sibi uicina soluas.

¶ Istis expeditis predictas uenas & arterias uidere debes: notando primo: quod harum quilibet in duos partitur ramos / unus quorum tam uenae quam arteriae utriusque per collum uersus caput ascendit / a quibus oriuntur omnes uenae colli quidem dicte: quas seruabis postea melius uidendas.

¶ Alter Ramus etiam utriusque in quinque diuiditur partes / unus eorum nutrit superiores costas: & unus spatulae locum: & unus musculos submersos colli / & unus penetrat in spondylis colli superioribus / & inde ad caput transit: & istos percomitatur rami pulsantis uenae.

¶ Alter ramus omnibus predictis quinque maior ad axillam tendit: & hic in quatuor partitur ramos: eorum unus in musculis supra pectus locatis qui spatulas mouent spargitur / & unus ingreditur in carne laxa: & in certis paniculis axillae: & unus transit a summo pectoris circa mamillas descendendo uersus abdomen: & hic secundum aliquos nutrit ipsas: & pro parte eis porrat materiam lactis: & hic in abdomine copulatur (ut alibi diximus) cum uena ascendente ab inguinibus & a matrice ad mamillas & de isto ramo Gal. xiiii. de util. c. viii. loquitur: dicens quod a thorace tendunt uenae ad hypochondria & ad totum epigastrium & copulantur uenis / quae ab inferioribus feruntur ad matricem colligantiam habentes: ut quando in matricibus augetur aial: illi irrigent numerum quo nato rursus mamillas insistant / qua propter non contingit menstrua fieri bene & lactare simul.

¶ Alter uero ramus predictis maior in tres utriusque partitur ramos: unus tendit ad musculos qui sunt in spatulis: & unus ad musculos

ascellae: alter uero predictis maior tendit per partem domesticam uersus adiutorium: & hinc ad parua manum uadit: hic ramus uocatur ascellaris: & basilica: quae phlebotomatus in pectoris morbis confert per suam colligantiam propinquam ad ueras costas & ad totum pectus: haec etiam uena dicitur uulgaribus: uena hepatis: quia est ipsi propinquior quam cephalica.

Ascellaris.
Basilica.
Uena hepatis.

Ex primis uero ramis quos dixi te seruare a quibus sunt guidez: utrinque unus ascendit: & antequam multum ascendat, in duas utrinque diuiditur partes: una eam uocat guidez manifesta: quia est prope cutim uideri apta de facili: quae in uisio itumescit in forti uoce: altera uero quae est infra aliquos musculos uocatur guidez profunda & submersa.

Guidez manifesta & oculata.

Et guidez quidem manifesta illico cum supra furculam ascendit: utrinque diuiditur in duas partes: quae una ascendit: alia uero circa furculam inuoluitur: a qua plurimi rami enascuntur: partes sibi uicinas nutriendas: & istos ramos aliqui iterum ascendunt: & cum predicto primo ramo guidez manifeste iterum uniuertur: sed antequam uniuertur: unus ramus notabilis ab spatula tendit: & per exterius sub cute adiutorii usque ad parua manum terminatur: & haec spatularis, humeralis: & cephalica uocatur: quia a capite ducit propter colligantiam proximam: quam habet cum sua guidez: quae caput nutrit: de ista tamen uena cephalica: & etiam de basilica: & de arteria sibi socia dicitur latius in anatomia particulari magnae & paruae manus.

Spatularis.
Humeralis.
Cephalica.

Et guidez manifesta predicta utrinque notabilis est immediate sub cute supra musculos colli: quae cum suis ramis nutrit mandibulam superiorem: & inferiorem: & linguam: & caput per exterius circa aures ascendendo.

Iuuamenta guidez manifestae.

Et aliqui uolunt quod isti rami guidez manifestae sunt circa aures nominentur uenae spermaticae: quia dicuntur ab ipsis uenire spermata a cerebro: & isti sunt moti a dictis Hippocrate in libello de aere & aqua: qui dicebat: quibuscumque uenae post auriculas scinduntur: ipsi ultra prorsus ab omni generatione orbantur: sunt tamen aliqui qui putant tales uenas esse ex ramis guidez profundae: quae nutriunt musculos inter primum & secundum sphondylum colli existentes: & aliqui qui dicunt Hippocratem intelligere per uenas ipsas arterias: quia sunt magis laepe ad bonum spermata quam uenae: ibidem tamen Hippocrate dicit spermata etiam uenire a toto: & Aulic. xx. tertium cap. iii. dicit quod Galenus nesciuit an incisio harum uenarum faciat incurrere sterilitatem an non: dicit tamen mihi uero uidetur quod non oportet ut sit spermata ex cerebro solo: quauis eius fomentum sit ex cerebro: per bonam tamen anatomiam uasorum spermaticorum elicitur quod harum

Nota de uenis spermaticis ab Hippo.

uenarū post aures incisiō nō facit stenles pp spma per l̄pas descē
dens: possunt tñ iste uenę icise debilitate cerebrū taliter q̄ debite
nō trāsmittat spiritū animalē pro cōceptione; & hoc magis pos
sunt facere guidez profundę q̄ manifestę / & Arterię magis hoc
possunt q̄ uenę / q̄a sunt spiritus afferētes / utriq̄ tñ est possibile.

*Instrumenta
Guidez pro
fundae.*

¶ Guidez uero profunda utriq̄ iuxta meri siue gulā ascendit
infra musculos p̄dictos / quos lecasti : & in suo ascēsu emittit ra
mos Gulam & musculos faryngę nutriētes. Nutriūt etiā muscu
los existētes inter primū & secūdum sphōdylū collis: a q̄bus oriū
tur secūdū aliquos uenę spmaticę ab Hipp. recitatę q̄ sunt post
aures / de q̄bus adhuc sub iudice lis est. Nutriūt etiā p̄cranēū: p
ipm ascendēdo ab imo usq̄ ad summū capitis: & ibi p̄forādo cra
neū / descēdūt ī durā & piā matrē. eis portādo aliq̄d nutritiētū.

¶ Ex p̄dicta etiā uena profunda oriē ramus unus utriq̄ os basi
lare p̄forans in directo comissurę lambdę: & sustentatus a dura
matre ascendit usq̄ ad capitis sūmū: & ab isto ibidē multi exeunt
rami per poros cranei: qui etiā nutriūt p̄cranēū / ex p̄dictis tamē
ramis ascēdentibus intra craneū cum dura matre maior pars trā
sit in piā matrē: Cū quibus etiā trāseūt aliqui rami guidez mani
festę p̄dictę a sumitate capitis ab extra ad intra craneū penetran
tes: & ab hinc trāseunt in substantiā cerebri & ipsam nutriunt.

*Torcular.
Platea.
Fovea.
Palmentus.
Lacuna.*

¶ Ex p̄dictis etiā ramis aliqui in directo cōmissurę sagittalis &
lambdę ingrediūtur durā matrē ibidē duplicatā: & hic locus ē tāq̄
torcular / a quo ex p̄dictis uenis exprimit̄ sanguis in certū locum
amplū ibi prope uersus exterius existētē: qui platea: fovea: palmē
tum & lacuna dicit̄ / circa quā plateā: sunt certę uenę sanguinem
in ipsam expressum sugentes / q̄ cerebri centrū ex eodē nutriūt:
& iste uenę oēs itra craneū simul cum arteriis sunt illę: ex quibus
fit rete dictum secūdū: quod aliter uocatur pia mater.

*Arteriae caro
tides & suus
ascensus.*

¶ Arterię uero p̄dictę carotides nūcupatę in collo existētes pro
pe uenas guidez p̄fundas & nervos descēdētes: utriq̄ a lateri
bus collis ascendendo / cū aliq̄bus ramis ante & etiā retro disperse
tendūt: & ad linguā / & ad mādibulas supiores & iferiores: et in
rota facie: et in occipitio: et aliq̄e notabiles circa aures in tēpori
bus: cū suis ramis ad cacumen capitis tēdūt: et aliq̄e etiā ad mu
sculos tendētes circa iuncturā cōmunē collo et capiti disseminan
tur / ubi est magnū foramen / a quo exit spinalis medulla: ab istis

forte ramis Hipp. dicebat sp̄ma descēdere a cerebro/qa antiqui uocabāt etiam arterias uenas:et ideo dicebat Aulc.xx.tertiū:has uenas cōtinuari nuchē:ut nō elōgētur a cerebro:in qbus est sanguis leuis lacteus/q primo uadit ad renes:deide postea ad uenas ad testiculos tendētes:et harū arteriarum unus notabilis ramus utrinq; pforat os basilare uersus anterius/et unitur p̄icē matri uitalitando cerebrum:et portando spiritum ad uentriculos ipsius.

Ex isto ramo utrinq; ascenso immediate supra hoc os basilare secūdu medicinē cardines sit rete mirabile:quod est secūdu ipsos notabilis magnitudinis. s. quod est ante retro:et a lateribus.

De Rete mirabili.

Et p̄dictę uenę Cerebrū nutriētes in suo ascēsu debent sustentari ab aliquo corpore solido/ sicut est p̄cranēū/et dura mater quia per se nō possent ascēdere/pp ipsarū simplicē et mollem tunicā:et sanguis in eis est magis aptus descēdere q̄ ascēdere/qa grauis est. Arterię uero nō appodstant alicui corpori solido/ sed p̄ se stātes ascēdūt ad intra cranēū/qa bitunicales sunt et durę.

Et nō fuit necesse eas ascēdere:et postea uertere sua capita inferiorius sicut uenę/qa suus sanguis leuis est:et ascēsu aptus magis q̄

istarū tñ uenarū et etiā artiriarū aliquaꝝ ramos me/ descēsu. sius uidebis in Anatomia mēbrorum subsequēntium.

Venarū substātia & arteriarū alibi dicta est. Sua cōplexio ex earū cōpositione iudicatur/figura sua ē nota:colligātur toti corpori:sua magnitudo ē etiā nota/sunt maiores ī uno corpore q̄ in alio. Situs tñ multarū earū sepe uariat:et ideo ut alibi diximus auctores de ipsis uidēt discordes:Numero sūt ipceptibiles:qa multę earū occultę sunt:Suā iuuamēta sunt cibare oīa mēbra. passiōes ēt omniū modorū patiūt. Sepe tñ ipis accidit coartatio oppilatio a plectoria rectius plethora sang. cāta/q̄ si fiat ī ramis uenarū guidez: semp seq̄t somni p̄fūditas:apoplexia:et suffocatio extreme.

Ista uena guidez iterdū phlebotomaf:Raro tñ ī regione ma. ne et etate nostra/sua incisio cōfert leprę nō cōfirmate:et in forti squinātia/in acuto asmate:in cōstrictiōe anhelitus; in raucedine uocis ex supabūdāti sang. ī pulmonis apostemate euacuatiōis et diuersiōis gratia pro antecedēte cā in p̄cipio et augumēto:hęc tñ incisio uenarū guidez est siēda a docta manu/cū phlebotomo habēte aliq̄ obstaculū ppe cuspidē/ne p̄fundēt oīa latera uenę:qa hęc uenę sūt labētes ī tactu earū/qa nō sunt annexę carni sicut

Inuamenta phlebotomie Guidez.

Modus phlebotomandi guidez.

alię multę: tū ēt pp glādulas mollēs & lubricas sub eis existentē
 tū ēt ne phlebotomus pūgat neruū uel alia mēbra ibidē locata.
¶ Modus autē phlebotomādī has uenas talis est. s. patiētis primo
 stringat uēter inferior iter ilia & hypochondria cū zona decēter
 stringēte: teneat etiā os suū clausum in expellēdo aerē a pectore:
 deinde patiēs declinet caput ad partē cōtrariā ptis phlebotomā
 de/ quia sic faciēdo itumescit uenarū corda extēsa: & cū istrumē/
 to apto tenēdo uenā firmā cū manu uel alio ingenio debet pfo
 rari uena in loco eminētorī: Authiores laudāt sectionē talē fieri
 debere secūdū latū: ego tñ facerē secūdū obliquū & q̄ntitas san/
 guinis non sit supflua/ neq; fiat secūdatio: Et opator habeat secū
 pulueres sanguinis cōstrictiuos/ sicut bolū armenū: sanguinē dra
 conis: pilos leporis/ mumiā/ alias pissalphaltios: nō carnē huma
 nā sicā qua utūtur moderniores/ cortices thuris/ aloes & similia:
 & intet omnia habeat uitreolū seu colcotar/ fuligo etiam lauda/
 tur & fabę cōbustę & charta/ et coria cōbusta & his similia/ super
 posito semper oui albumine bene cōtuso/ & sup oīa decenti liga
 tura: & patiente iacente capite eleuato / per octo dies cum leui
 somno & decenti diēta / pro ut uidebit Medico legitimo.

¶ De Anatomia Neruorū descēdētū & reuertiuorū.

Nerui apople
ici licet male.
Nerui descen
dentes.

Xpedita anatomia uenarū ascendētū ab hepate supra:
e In qua etiā multa dicta sunt de arteriis ascendētibus: ad
 neruos descendētes a quibus oriūtur reuertiuū redeo: &
 dico / q̄ In partibus lateralibus colli parū sub auribus/ intet seu
 sub aliquibus musculis: sunt uenę & arterię notabiles: ut supra pa
 tuit/ quibus utrinq; hēret unus notabilis neruus descendens uo
 catus. Hos neruos antiqui uocabāt apopleticos & male/ q̄a nō
 cognoscebāt ipsorū opationes: teste Gal. in libro de uoce & anhe
 litu: & hi nerui a sexto pari neruorū cerebrī principaliter & etiam
 a tertio oriūtur: & descendunt perpendiculariter / quia taliter de
 bent mouere membra.

¶ Hi nerui sunt cōpositi ex multis ramis/ quorū aliqui teste Gal.
 descēdendo disseminātur ad cor/ ad eius capsulā/ ad mediastinū:
 & etiā ad pectus in radicibus costarū: & quidā satis notabiles/ ad
 os uētriculi: & ad diaphragma. & aliqui minores ad hepar/ ad sple
 nē/ ad renes: & ad alia mēbra sensibilia uentriū inferiorū/ ad quę
 etiā uadunt aliqui nerui oblique descendētes a nucha & ab istis

neruis descendētibus aliqui notabiles rami superius iterū refle /
ctūtur / qui Reuersiui & Retro redeūtes uocātur / qui cōiter dñr
nerui uocis: & tendunt uerius epiglottim se alligādo certis mu /
sculis ipsius / quorū capita sunt ad inferiora corporis sita.

¶ Nerui reuersi
ui sunt uocis.

¶ De p̄dictis etiā neruis descēdentibus: exceptis istis reuersiuis :
aliqui rami descendēdo uadūt etiā ad aliquos epiglottis muscu /
los: quorū capita sunt uersus supius uersa: & reuersiui ut aliquibus
placet cū suis musculis claudūt carthilaginē cymbalarē & Glotti
dā: sed musculi neruorū descendentiū mouēt alias carthilagines
& etiā cymbalarē apiunt . A septimo etiā pari & a nuca ueniunt
nerui ad musculos epiglottis: teste Gal. qui oblique eā mouent .

Cymbalarie.
Stottida.

A septimo
pari ueniūt
nerui ad epi
glottim.

¶ Isti nerui sunt duo / unus dexter / al ter sinister / sunt tamē ī plu /
res uillos seu ramos diuisi: ut patet pp̄ mēbra multa. ad q̄ uadūt.
Sua quātitas & color patet / sua complexio & substātia est qualis
aliorū neruorū . Reuersiui tamē sunt sicciore & duriores / q̄a hñt
sufferre notabiles & quasi cōtinuos motus / maxime q̄n claudūt
epiglottim / ad quā clausurā requirūt fortior motus q̄ ad aptionē
eius / quia plures sunt musculi apiētes q̄ claudētes ipsam : motus
etiā cordis / pulmōis & pectoris aperit ipsam: & ideo ut tales ner
ui sint fortes / natura elōgauit eos a cerebro humido / a quo quā
to plus distāt / tāto sunt sicciore: & transeūt prope cor circa arte
riā / ubi forte pp̄ ipsius calorē acquirūt siccatē & duritiē : & sunt
reflexi ad supius: ut trahendo inferius claudāt epyglottim / q̄ q̄n
relaxātur adiuuātibus aliis multis musculis aperit epyglottis .

¶ Situs ipsorū est a lateribus colli descēdēdo ad p̄dicta mēbra:
Sed nerui qui uocātur Reuersiui / in parte sinistra icipiūt reuerti
ad superius / cū obuiant magnę arterię Aortę in loco parū supra
cor / ubi primo talis Arteria bifurcat: & incipit reflecti per pectus
ad mēbra inferiora / circa quē magnū ramū descendētē sit mo
tus attractiōis & relaxationis taliū neruorū: & ista bifurcatio arte
rię ē istis neruis sicut Rota / super qua cū corda haurit aqua a pu
teo: & hic locus tam a sinistris q̄ a dextris / circa quē mouētur seu
cui inherēt in suo motu tales nerui reuersiui / a Gale. uocatur
Dyablū & Flexor. Vocat̄ etiā ab aliquibus Girgilius & Bachā:
& Gal. viii. de iuuam. cap. ii. assimilat istā neruorū reuersionē illis:
qui cū equis in cāpo reuertūtur ad uiam a qua uenerūt prius: &
dicit q̄ est quasi reuersio rei supra Rotā paruā: & . vii. de utilitate

Rota.

Dyablum .
Flexor .
Girgilius .
Bacham .

cap. xiii. dicit / q̄ ipse primus omnium inuenit istos ueruos taliter fi-
tos: & suos musculos capita eorum ad inferiora habentes.

Nota cōtra
Aristo.

Inquit etiā q̄ reuersio istorum neruorum mōstrat neruos oriri a ce-
rebro & nō a corde: ut putabat Aristoteli, quia si nerui oriretur a cor-
de: isti reuersiui uenirent ab ipso & nō a cerebro: ut sensui patet.

Et istis neruis reuersiuis partis dextrę / natura fecit etiā Cingi-
lū seu Rotā illam quā fecit in parte sinistra / de uno satis notabili
ramo arterię ascendētis obliquatę uersus aſsellā dextrā / circa fur-
culā pectoris superiorem dextrę partis / quę Arteria uadit ad bra-
chium dextrū / cui ramo adiunxit alias pelliculas ibidem existen-
tes / ut sit fortis / quia hic Ramus nō est eque magnus / sicut est il-
le / circa quē reflectuntur nerui reuersiui sinistri lateris antedicti.

Et sub isto ramo dextrę partis a pelliculis p̄dictis fortificato:
ascendūt per collū nerui Reuersiui dextri: & tam dextri q̄ fini-
stri: ascendendo implantantur cum pluribus ramis ad musculos
epiglottis: ut sensui patet / quibus mediātibus uoluntarie mouēt
Epiglottim seu Laryngam / sicut equitans mediante freno & ha-
benis: quando uult / mouet equum.

Nerui uocis.

Iuamēta neruorum p̄dictorum descendētium / sunt dare sensum:
& secundū aliquos aliquem motū mēbris / ad quę uadunt in suo
descensu / de quibus supradictū est / & iuamēta Reuersiuorum sunt
pro danda uoce / ideo uocantur nerui uocis. Passiones omnium
modorum patiūtur: tam descendentes q̄ Reuersiui: & si ipsorum cō-
plexio notabiliter mutetur: ut interdū cōtingit in eorum detectiōe
gratia ulceris: maxime descendētium: & forte Reuersiuorum amitti-
tur uox & alię suę operationes: si nō ab latere: saltem dimittitur: & si
soli Reuersiui incidantur integre utrinq̄: amittitur uox & loque-
la: si uero ī uno latere solo: medietas harū operationū leditur: sed
si incidantur descendentes / quorum Reuersiui sunt partes secundū
aliquos ledentur illę quinque operationes: de quibus meminit Gal.
4. interiorū cap. xvi. s. exitus aeris a pectore cū anhelitu: & flamen
sine ictu seu strepitu: & flamen cū strepitu: & uox: & loquela. Vo-
lunt tamen aliqui: q̄ ad incisionem descendētium amittatur sola
uox & flamen cū ictu. De istis tñ neruis uide cōmētaria nostra.

His uisis / dimitte neruos Reuersiuos in loco suo in collo: ut p̄
ipsos melius uideas musculos epiglottis: quibus alligantur. Dimitte
etiā Vētriculi partē superiorē: & totā gulā siue meri: & partē illā

pulmonis superiorē / quā seruasti pro trachea uideāda. Dimittē etiā
talē partē uenarū & arteriarū ad brachia & ad caput tendentiū:
ut ipsaū possis loco suo uidere anatomia. Cor uero & alia mēbra
inferioris & mediū uentris / q̄ prius fuere uisa & seruata pro uenis:
arteriis & neruis antedictis uideādis: abiicias: & anteq̄ ulterius pro
cedat in p̄senti ordine anatomie sunt aliqua dicēda de facie: & de
aliquibus p̄tibus eius: deinde ad epiglottim & ad gulā deueniēdū.

¶ De Facie.

¶ **F**acies a Romanis / a Græcis Prosopon dicta / quę est soli
homini / est pars anterior capitis oibus nota. Hęc pars ue
niret magis anatomizāda cū uētre sup̄mo quā cū me
dio / sed per accidens de ipsa in p̄sentiariū fit sermo : quia in cōi
anomia gula & Gutur nō possunt inuestigari: nisi prius de par
tibus aliquibus faciei fiat mētio: & dicif̄ facias quasi faciens homi
nē. Per ipsam. n. fit uniuscuiusq̄ p̄sonę cognitio: & distinctio.

Facies.
Prosopon.

¶ Hęc pars facies dicta uocatur etiā Vultus a uoluēdo: & a uolen
do dictus / quia per ipsam cognoscūtur animi affectus: in quibus
ipsius mutatur color / uel propter uerecūdiā / uel p̄pter aliquod
crimen cōmissum: uel p̄p̄ timorē / uel egritudinē. Sunt tamen ali
qui: quibus Vultus raro mutatur: & hi appellātur uultuosi.

Facies unde.

Vultus unde
dicatur.

Vultuosi.

¶ Mutatur etiā Vultus de etate in etatē: & differt facies a Vultu
in hoc: q̄ facies stat semper eadem: & uultus mutatur: licet pro
etate facies mutet colorē: & quātitatem: & notitia faciei multum
cōsideratur a physionomo. Cōsideratur etiā a medico: ut primo
prognosticorū: in primis egrī faciē cōsiderabis. Iuuat. n. in cogno
scendis multis morbis / sicut lepram / peripleumoniā / ictericā / ca
cesā / alias cachexiam / & tempus menstruorū in foemina. In ipsa
etiā cognoscūtur simulātes egritudinem / sed nō semper.

Facies inuat
in prognosti
cando.

¶ Eius situs ē anteriori parte capitis capillatę subiectus. Sua sub
stātia est ex cute rariore & leniore quacūq̄ alia cute corporis / ua
porū a toto ad ipsam ascēdētium & decoris gratia / sub ipsa cute
sunt multi musculi / & uenę pulsantes / & quietę / nerui / p̄nīculi: li
gamēta / carthilagine & ossa: Numero ē unū mēbrū organicū.

¶ Numerus partiū ipsius ē Frons / Tēpora / Aures / Sup̄cilia / In
terciliū: Nasus / Oculi / Palpebrę / Cilia / Mase / Maxille / siue Mā
dibule / q̄ in p̄senti sunt synonyma / Os / & Bucca / Labia / Gelasi
ni / Mystax / Lacuna sub naso: & Mētū cū sua Lacuna. Sua quāti

tas/sua figura/& colligãtia patent:sua cõplexio est qualis cõple-
xio partũ ipsius: iuuamenta sua sunt etiã ab ipsius partibus su-
menda. Passiones omnium modorum patitur.

**¶ De Frõte:& aliis faciei partibus/exceptis Naso/Oculis/
Palpebris/Ciliis/& Ore cũ suis partibus.**

*Frõs a vnde
dicatur.*

f Rons est tota ea pars media suprema faciei pilis nuda:
quę est supra oculos: ab aliquibus tñ dicitur oculos esse in
frõte:& ideo teste Varrone dicitur frons a foratu oculorũ.

Ruge i frõte.

¶ Sub cute frõtis est unus musculus dilatatus villos suos habes
secũdũ lõgũ corporis/quibus mouet supercilia:in frõte etiã sunt
ruge secũdũ ipsius latũ tẽdentes:secũdũ quarũ situm errabundi
medici secãt exituras/sed male/quia tunc cadunt supercilia. De-
bent igitur fieri sectiones in fronte secũdũ longũ corporis.

Uene i frõte.

¶ In fronte sunt uenę aliqũę/quę in diuersis morbis secantur:&
Sanguisugę etiã ipsis applicantur.sub musculo prædicto & pan-
niculo pericraneo est os frontis coronale dictum.

¶ De Temporibus.

*Unde dicant
tempora.*

¶ Ad latera frontis sunt tẽpora sic dicta:quia in ipsis cogroscti-
tur anni multorũ aialũ. Primo.n.canescit in homine:sed nõ sem-
per.Cauãtur etiã diurnitate tẽporis:in tẽporibus sunt ossa par-
ua oblõga per trãuersum capitis tendẽtia/quę intra se & craneũ
custodiũt musculos tẽporales:hęc ossa ab Auic.ossa paris dicũt:
& ultra; prædictos musculos in tẽporibus sunt etiã aliqũę arterię
et uenę insignes/quę in aliquibus morbis secantur.

*Ossa paris.
Uene in tẽpo-
ribus.*

¶ De Superciliis.

¶ Supercilia sunt omnibus nota/quorum situs est in fine frontis:
congenita sunt cum homine ornatus causa / intenta a natura ut
tueantur oculos a puluere descẽdente : & a pluuia & a similibus:
nõ crescunt sui pili/sicut hi qui capitis:gratia boni finis.

¶ De Interciliis.

Intercitiã.

¶ In confinibus frontis est certũ interstitiũ diuidens supercilia in
ipsorum medio.Diuidit etiã frontem a naso:& huic parti tãq̃ ad
centrum cõterminatur nasus & infima ac media pars frontis: hic
locus uocatur Glabella siue Glabra. Glaber.n.dicitur sine pilis:
hic locus etiã dicitur lepor nasi.In isto loco incipit sæpe herispilla
uel herispella sed rectius herispellas: alio nomine a funtoribus
uocata Guta rosea.

*Glabella.
Glabra.
Glaber.
Lepor nasi.
Herispilla.
Guta rosea.*

De Malis.

Male sunt ille partes rotunde in facie: que etiam poma dicuntur: & sunt infra oculos a lateribus nasi: & sunt soli homini: & genere proprie uocantur. licet maior pars faciei nominetur gena huius partis: cutis est rarior omni alia faciei parte / que defacili rubet & mutat colore suu naturali in animi affectibus / qui cõter in bene complexionatis est roseus: iste Male ornant faciem & sunt tutela ad oculos & ad nasum: & que libet ipsarum habet unum musculum latum firmissime sue cuti unitum: qui seruiunt ipsis & labiis: ut inferius in sectione labiorum dicitur.

*Malae.
Poma.
Genae.*

De Barba Gena dicta.

In facie est etiam pars barbata / que proprium habet nomen & uocatur gena a gennao uel genero / quia ibi pili generantur. Hec pars etiam ab aliquibus dicitur Mistax siue Mustax.

*Genae.
Mistax.
Mustax.*

De Mento.

In inferiori parte faciei est mentu ab eminedo dictum. Dicitur etiam anthereon. A gula. n. eminet: a quo dicit morbus metagra: Sua pars suprema incipit a radice superioris labii: & fine habet i infima faciei parte: & propter talem locu potest dici mentu, quia infimi in cunctis rebus: si non sunt: debent esse mites.

*Mentum.
Anthereon.*

In medio menti: est certa cavitatis ab aliquibus buccula & buccella dicta: dicitur etiam typos.

*Buccula.
Buccella.
Typos.*

De Gelasinis.

A lateribus oris utrinque in cute in aliquibus indiuiduis: & maxime in pueris & in foeminis est certa fossula / que apparet in risu: que indicat decorem & uenustatem: & ideo uocatur talis fossula Umbilicus ueneris & Gelassinus: uocatur autem umbilicus ueneris: quia assimilatur concauitati repertae in foliis illius herbe: que uocatur umbilicus ueneris & cotyledon.

*Umbilicus
ueneris Gela-
sinus.
Cotyledon.*

De Lacuna sub Naso.

Sub naso i medio labii inferioris: est certa uallecula / qua Lactati Firmianus pp similitudine sue cavitatis: uocat lacuna / ab aliquibus dicta phyltron: et spherio: et hyspia: De naso: oculis / ciliis / palpebris / ore et suis partibus loco suo dicitur / ad anatomiam oris initium sume

*Uallecula.
Lacuna.
Phyltron.
Spherion.
Hyspia.*

De Anatomia Oris & partium eius.

Igitur trachea: epiglottis: et Gula possint inuestigari comode: sicut promissimus / ad oris et partium ipsius sectionem

*Quid os et
vni dicatur.*

F

deuenio: & dico: q̄ os est illa pars cōcaua in facie imēdiatē itra labia existens: p̄ quā primo cibus: et potus: et pro pte Aer intra corpus ingrediūtur: et p̄ quā exeūt sputamina: et uoces: et in qua fit loquela: et dicit̄ os quasi ostiū ad p̄dicta itra et extra mittēda.

Bucca.
Buccae,

¶ Bucca uero seu buccę sunt illę partes in facie seu ore: quę natu-
raliter a spiritu possunt inflari. f. ipsa cōcauitas oris / quę spiritu a
pulmone reuocato: et oppressis labiis in ore retento inflatur.

¶ Oris partes sunt labia: dētes / gingiuę / maxillę / palatū / uuea / lin-
gua: tonfillę: et fauces.

¶ Ex p̄dictis patet oris substātia: situs & figura: quātitas sua oī-
bus nota est: Numero est unū mēbrū: Numerus p̄tiū ipsius di-
ctus est. Sua colligātia sumit̄ a p̄tibus suis / Et etiā sua iuuamēta.
Sua p̄plexio est q̄lis sunt suę p̄tes: passiōes omniū modorū patit̄.

¶ De Labiis.

Labia.
Labia.
Prochilū.
Prostomiō.
Prostom. a.
Brochi.

¶ Labia quę etiā labra dicunt̄: aliquibus sunt grossa / aliqui-
bus subtilia: grossa cōmunit̄ arguūt̄ igeniū ruditatem:
labiorū pars prominēs prochilū noīat̄. Eorū dē p̄tinuus
cōgressus: prostomion uel prostomia dicitur: & hi quibus promi-
nent labia simul & dentes: brochi uocant̄: in medio labiorum est
fissura: quę proprie os appellatur.

¶ Labiorū substantia est cōposita ex carne muscolosa: cute & p̄ā-
niculo gulę p̄tinuo: harū partiū unio est taliter cōpacta q̄ difficil-
lime unū seperati potest ab alio: & est talis: ne p̄ grossitiem impe-
diat̄ suus agilis motus: q̄ ē ad oēm positiōis differētiā: & iō i ipsi-
s sunt quatuor p̄p̄rii musculi: & duo cōes ipsis & pomis faciei.

¶ Et p̄p̄rii sunt parui proportionē labiorū: qui anteq̄ cuti unīa-
tur sunt inuicē cōcatenati: taliter q̄ suę partes sunt inseparabiles
sine ipsorū laceratiōe / quorū unū par pendet sub pomis faciei ob-
lique uersus labia / alii etiā duo pendent oblique ab inferiori man-
dibula uersus labia.

¶ Et licet sint tantū quatuor musculi lablis: sunt tamen octo mo-
tus teste Gal. xi. de util. c. xvi. f. quatuor recti: & quatuor obliqui:
nā quilibz istorū: dū mouetur: oblique mouet / quia situs cuiusq̄
ipsorum obliquus est: sed q̄n duo ex eis equaliter mouētur recte
mouent / sicut est in ipsorū apertione: in qua est unus motus re-
ctus: Alter uero motus rectus in labiis est quando inuicem clau-
duntur seu comprimuntur.

¶ Sunt etiā duo alii motus recti in labiis : unus est quādo ipsa extra uertitur : & alter quādo intra plicatur : & isti motus sūt a uillis rectis / quos quidā sunt intrinseci ad ipsos musculos labiorū : & quidam extrinseci : & quando extrinseci tenduntur : tunc labia extra uertitur : & quādo intrinseci : tunc sub seū intra plicantur : & quō motus obliqui fiāt ab unico musculo : & recti a pluribus : facile est iudicare : si in inspicātur clausura unius burse : quę quādo simul trahuntur : recte & uniformiter aperiunt os burse : cūq; unicum ipsorum trahitur : os burse transversaliter mouetur :

¶ Auic. tamen quāuis dicat predictū firum musculorū : nō ponit nisi quatuor motus : sicut sunt quatuor muscoli : & dicit ipsis sufficere quatuor motus. Inquit q; unaquq; ipsorū pars : cū mouetur ad suam mouet partem / cūq; duo ad duas mouētur / ad duas dilatantur partes / adest ergo eis complementum motus ad quatuor partes / neq; ullum habent motum nisi istos.

¶ Et tam Gale. q; Auic. loquūtur de motu proprio / qua motus cōmunis pomis & labiis fit a duobus musculis latis / qui sunt in unaquaq; mandibula : & sunt lati maiores predictis : & isti teste Gal. sunt extrorsum a malis usq; ad spinam colli ad quos uadit nerui a pectore : & a clauibus. i. a furculis superioribus pectoris / qui implātatur malis & labio inferiori per uillos rectos : & alii alii uilli a clauibus etiā oblique tendētes : & alii alii magis obliqui predictis a scapulis ascendentes : apud latera labiorū pomis implantantur : & adhuc alii alii a loco retro aures (quas interdū mouent) ad istos musculos tendunt. Isti tamen muscoli non cognoscuntur manifeste : quāuis multitudinē neruorū habeant fere ab omnibus colli partibus. Cognoscūtur tamen : si clausis mādibus ad suum ultimū conatū moueātur labia & faciei poma / nō q; partes ossosę pomosę moueantur : sed sua pars carnea musculosa predicta mouetur cum cute : quę est proprie pro solo motu labiorū / ad quā & etiā ad ipsa labia uadit muscoli predicti lati / q; mouēt labia & mala : & hic uocāt cōlis motus. i. labiorū & pomorū :

¶ Aliqui etiā uolūt q; malę in sui superiori parte moueātur aliqua liter a musculo lato mouente frontē : & alii dicūt q; isti muscoli lati mouentes malas et labia / iuuāt etiam masticationem .

¶ Et istorū musculorū motus optime uidentur in uiuis : maxime in extenuatis. Et ideo de ipsis factio mentionē omittēdo multos

musculorū anatomia / quia nō possunt uideri in uulū: neq; in cō
muni anatomia monstrari / narrabo etiam lingue & mandibula
rum musculos propter eandem causam.

¶ Hęc labia intra se: & etiā totū os tegūtur pāniculo tegente gu
lā siue meri: & uentriculū: & pp hoc in futuro uomitu tremat la
biū inferius. Hic tñ pāniculus durior & grossior est ī ore: q̄ alibi: &
grossior in meri: q̄ in uētriculo: & semp descēdēdo efficiē lenior &
subtilior / q̄a ī ore primo obuiat cibariis aliquāter duris / quę de
scēdēdo semper efficiūtur molliora: teste Gal. 4. de util. & iuxta
illud Auic. nutriēs masticatiōe aliquāle suscipit digestiōe.

¶ Labiorū figura, situs, quātitas, et numerus patent. sua cōplexio
ponit calida / colligātur cerebro per neruos / hepati per uenas / cor
di per arterias: et ideo interdū in ipsorū cōpressiōe: cognoscū
tur animi affectus. Exporrigūtur etiā: et cōpescunt labia uolūta
rie: Colligātur etiā uētriculo & meri / et toto / mediāte cute: Sua
iuuamēta sunt multa: sūt primo ad tutelā dētiū: et ad bonā faciel
formā / ad loquelā exprimendā / ad cibū et potum sumendū: et
sunt ori sicut ostiū domui se apiendo et claudendo in necessariis:
prohibēt etiā aerem frigidū ingredi ad cor per se et p accidēt: reti
nēt etiā aerē a pulmone reuocatū in necessitatibus.

¶ Passiones omiū modorū patiūtur: et iter alias patiūtur fissuras
alias ragadias: et sepe cācros: et tremorē in crisiibus et in febribus
per cōmunitatem a cerebro et a uentriculo.

¶ De Dentibus.

¶ In antedictis: primo quātū potes apias os / secādo buc
cas ī altero laterū: ut melius dentes: ac gingiuas uideas:
primo notādo substantiā dentium / quę ossiā est: et teste

¶ Celso est durior osse. Aliqui tamē dicūt ipsos esse de natura car
nis: et ossis tū quia sentiūt: tū quia renascūtur: crescūt etiā gratia
finis toto tēpore suę pmanētē / quia si nō crescerent / nō durarēt:
et masticatio esset mala: ex qua uita esset breuis.

¶ Numero sunt. xxxii. In uno ordine secundū utrāq; genā. xvi.
sunt locati / sūt etiā sepe solū. xxviii. quia tūc deficiūt quatuor po
steriores / qui Neguegid dicūt ab Auic. et hi sunt duo ī quolibet
latere: et interdū deficiunt ī totū sex: et Neguegid sunt ultimi in
ortu / qui uocantē etiam dentes intellectus / sensus et sapiētē: q̄a
ī aliquibus nascūtē iuinitate / uel senio: et teste Arist. secūdo de na

Neguegid.
Intellectus.
Sensus.
Sapientiae.

tura/ seu de historiis animalium: matibus sunt plures dentes: q̄ sc̄e /
 minis: ut in genere hominum: onium: suum: & caprarum patet.

Ante ues
 plures dentes
 sc̄e canine.

¶ Forū nomina: sunt alia a Celso/ alia a Gal. alia ab Arist. alia
 ab Auic. alia a Mūdinio. Et primo ista sunt nomina Auic. in qua
 libet. n. parte siue superiori/ siue inferiori a medio oris ante uersus:
 incipiendo i medio: primo sunt duo satis lati & quales/ duales dicti
 a lateribus quorum utrinq; est unus/ qui dicuntur incisivi a Mundi/
 no: & ab Auic. dicuntur quadrupli. Gal. tñ uocat duales incisiuos:
 quos duos duales: & duos incisiuos Celsus uocat quaternos: &
 istos oēs Arist. uocat acutos/ ut secēt: & cōuenit cū Gal. a lateri/
 bus istorū utrinq; est unus/ qui cōiter cinodētes seu canini dicunt:
 & ab aliquibus gelasini dicti sunt/ q̄a apparēt in risu magis aliis.

Duales.
 Incisui.
 Quadrupli.
 Quaterni.
 Canini.
 Cinodentes.
 Canini.
 Gelasini.
 Molares.

¶ Sunt deinde secundū Auic. oēs molares a molendo dicti / qui in
 aliquibus secundū ipsum utrinq; a lateribus caninorū sunt quatuor:
 & i aliquibus sunt quinque: & isto mō sunt/ uel. xxxii. uel. xxviii. nu
 merādo sic/ duos duales: & duo quadrupli seu incisui: & duo cani
 ni/ q̄ oēs sunt sex: & molares secundū Auic. sunt. x. uel octo: si. x. in
 qualibet pte. s. superiori uel inferiori/ i totū sunt. xvi. & ut sic sunt. 32.
 si uero sint octo/ sunt in qualibet parte. xiiii. & sic sunt. xxviii.

¶ Mūdinus tñ in numero. xxxii. ponit duos duales supius: & to
 tidē inferius: & duos incisiuos/ & duos caninos: & quatuor molares:
 & sex maxillares: tñ nec Gal. nec Arist. ponūt noīa p̄ticularia om
 niū dētū: sed Celsus ponit quatuor caninos: utrinq; duos iuxta
 quaternos superius: & totidē inferius: Celsus etiā ponit octo ma
 xillares supius: & octo inferius. s. quatuor utrinq; iuxta caninos.

Maxillares.

¶ Sua figura est diuersa: aliq. n. habent unū solū caput acutū: &
 unā radicem: ut oēs duales: & quadrupli seu incisui: & canini. Mo
 lares uero inferiores habēt ad minus duo capita/ & duas radices:
 & interdū tres: & tot capita: & maxime ultimi/ superiores uero ha
 bent ad minus tria capita: & totidē radices: et interdū quatuor:
 et maxime ultimi: qui sunt tāq̄ murus tenētes alios firmos: et dē
 tiū supiorū radices sunt curuē: ut sint firmiores/ ne sua grauitate
 cadāt/ & foramina i q̄bus figūtur: sunt mirabiliter ipsis adq̄ta.

Figura dētū
 diuersa.

¶ Et ab osse maxillę oritur pro quolibet dente unū additamen
 tū rotundū firmās dentem mediantibus ligamentis fortibus/ et
 ista additamenta Gal. uocat p̄scēpia: quę nō solum sunt in loco
 gingiuarum: sed in extremo suarum radicum.

P̄scēpia.

¶ Et molares habent plures radices albis / quia sua operatio est magis cōtinua aliis / & quia masticādo nō mouētur secūdū superius & inferius solū / sed lateraliter mouētur seu circulariter.

¶ Omnibus dentibus teste Gal. & Auic. est aliquis sensus.

¶ Sua quātitas & situs patent / colligātur mandibulis & gīngiuis / & cerebro p neruū; sua cōplexio est nota / iuuamēta sunt p̄p̄pare cibū p stomacho; modulāt̄ ēt loquelā; sūt etiā arma naturę

¶ Patiuntur omne genus morbi : quod patiuntur alia ossa: in eis fit dolor / cōmotio / corrosio / putrefactio / cōgelatio / coloris alteratio: & elongatio a suo naturali loco.

¶ De Gīngiuis.

Singulae vii / de dicantur.

¶ Ost dētes uidēde sunt Gīngiue: sic dictę a gīgnēdis dētib; & sunt carnes simplices / durę / in quibus sunt infixi dentes: i ipsi sunt tot foramina / quot sunt dentes.

¶ Numero sunt duę / una superior / alia inferior : Sua figura patet quę sequit̄ figurā suę maxillę. Patet etiā situs / & quātitas / & colligantia. Sua iuuamenta sunt firmare dentes & circa ipsos uestire ossa mādibularū; & suo calore illa cōfortare / & carentibus dentibus / prebent iuuamen masticationis : eis etiā est sensus notabilis per colligantiam cum cerebro mediātibus neruis per eas dispersis. Passiones omnium modorum patiuntur.

¶ De Palato.

¶ Ost Gīngiuas secūdū uerū uniuersalis Anatomie methodū: occurit palatū / quod est pars oris teste Arist. p̄mo de hystoriis. c. xi. & est illa pars in ore siue ap̄to / siue clauso / quę est supra linguam.

¶ Hęc pars ossosa est: ex ossibus mandibularū superiorū constituta: est tamē tecta aliquali carne cum suo p̄niculo tegēte / in quo sunt nerui aliqui dantes sensum gustus & tactus : et hęc pars in ore assimilatur cōcauo testudinis / seu celo fornacis: ideo dicitur celum & altum oris: & dicitur palatū / quia in apertione oris nobis palam ostenditur / uel quia manifeste latum uidetur: & palatum teste Gal. est tāquā campana p̄ciacens laryngi seu epiglottidi: in quo fit uocis intonatio.

Celum. Altū oris.

Campana.

¶ Suus situs: sua figura / quātitas / & numerus / ac colligantia patent / sua cōplexio frigida est: quia ossosa est a p̄dominio / i isto mēbro nō est aliquod foramē colatorio serulēs: ut putāt aliqui.

Noti de colatorio.

quod expurgentur supfluitates cerebri: sed tale foramen seu foramina sunt in osse basilari supra nares: ut alibi dicitur.

Ipsius iuuamenta sunt: ut clauso ore & etiã apto ibidẽ retineat aer / ad hoc ut calefiat si frigidus est / ne talis suo ingressu ledat cor: Retinet etiã Aerẽ a quo refocilat cor i necessitatibus / iuuat etiã in retinẽdo aerẽ uocalẽ: & ideo palatũ rugosum est / ad hoc ut aer exeat undosus. Palatũ ẽt sua ꝑcauitate iuuat reuolutionẽ cibi in ore masticationis tempore / mediãte etiam sua cõcauitate lingua agilius mouetur ꝑ suis opatiõibus / cum sua etiam pellicula iuuat digestionem / adiuuante ei pellicula totius oris & forte sputo in masticatione cibariũ misto.

Passiones omnium modorum patitur / & inter alios morbos patitur in febris colam seu alcolam.

De Vuula seu Vuela.

In fine palati iuxta fauces uersus caput in opposito Radicis lingue est unũ mẽbrum carneum / Rare substãtiẽ / membrana tectum / cuius quantitas & figura est æquiparata grano uuẽ: & ideo uua: uuigena: et uuigera dicitur. Dicitur etiam Columella et etiã Columna: et ab aliquibus Gargareon: Gargar et Gurgulio / dicitur etiam fundibulũ. Crescit tamẽ hoc mẽbrum ꝑter naturaliter in longũ et latum: ab humiditate replente: et interdũ assimilatur caudẽ muris: ut ego sepe uidi: et interdum induratur / et interdum strangulat teste Aristo.

Uua.
Uuigena.
Uuigera.
Columella.
Columna.
Gargareon.
Gargar.
Gurgulio.
Fundibulum.
Uua est soli homini.

Hoc mẽbrũ est soli homini. Sua substãtia ẽ dicta / in qua sunt aliquẽ uenẽ et Arteriẽ: et ideo si soluat notabiliter sanguinẽ duct. Sua complexio calida est: et humida / numerus / situs et colligantia patent / hoc mẽbrũ cedit locũ deglutiti: nec motũ habet uoluntariũ. Ideo caret musculis: iuuat in Refrãgẽdo & in alterando aerẽ: ꝑ os pectori seruietẽ: et secũdũ aliquos in modulãdo uocẽ: ꝑhibet ẽt sitim ꝑhibẽdo aerẽ exsiccatẽ ingredi fauces uolẽter.

Passiones omnium modorum patitur: et ꝑsertim corrosionem: et mollificationem / quibus sepe requiritur cauterium.

De Lingua.

Ingua interdũ accipit ꝑ uarietate sermonũ: ut grẽca / arabica / latina et id genus. Multa ẽt alia significat / de ꝑnti tũ capis ꝑ mẽbro i ore cõtẽto. Et lingua dicitur a ligãdo: quia ligata ẽ ab uno extremo ad aliud itra itentores mãdibulas.

Lingua vnã de dicitur.

Huius membri substantia naturaliter Rara, fungosa: ac mollis est. Est etiam accidentaliter mollis: propter humiditates a capite: & a uentriculo ad ipsam descendentes. Caro etiam glandulosa in ipsius radice in qua sunt fontes saliales humectat ipsam mediante salua: est etiam ipsi multitudo neruorum: tum pro sensum tactus & gustus: tum pro motu: nerui qui dant gustum: ueniunt a tertio pari neruorum: cerebri: qui uero motum: ueniunt a septimo: & hi nerui sunt notabiles: quia lingua indiget excellenti sensu: & etiam motu: plurimo etiam indiget calore: & nutrimento. Ideo habet (similiter & uirga) plures: ac maiores pulsantes & quietas uenas quocumque alio membro sibi pari magnitudine: & nerui dantes ipsi motum: sunt distincti a dantibus sensum: sed qui dant sensum tactus: dant etiam gustum: & gustus facilius corrumpitur tactu: quia gustus est uirtus subtilior tactu: & situs neruorum sensus est superficialis: situs uero neruorum motus est acerratus magis: plus & minus secundum locum musculorum: qui conuertiuntur noue. scilicet quatuor paria: & unus solitarius: quibus mouetur ad omnem positionis differentiam: & lingua in sua radice est ampla: grossa & fortis: in anteriori uero est subtilis & acuta: ut promptior sit ad motus.

De musculis lingue.

De predictis musculis duo sunt a lateribus lingue utriusque: unus qui latitudinales uocantur: procedentes ab ossibus acutis capitis post aures positos: a quo loco et pro parte ueniunt uilli illius musculi: qui est communis pro motu labiorum: & pro motu pomorum faciei: & hec ossa uocantur sagittalia: & acularia: sunt etiam duo longitudinales dicti: nati a supremo ossis lambdę: qui cum medio lingue continuantur: & alii duo musculi sunt: qui ex transuerso mouent linguam procedentes a latere: quod est inferius ex duobus ossibus lambdę lateribus: & isti penetrant inter predictos longitudinales et latitudinales.

Sunt etiam duo alii ipsam conuertentes et resupinantes: et istorum uilli sunt in latum expansi sub predictis: et hi sunt continuati cum osse mandibule inferioris: A hic. tñ. xii. aialiu dicit istos ultimos esse supra alios: est deinde musculus unus solitarius dictus: qui trahit linguam ossi lambdę: et trahit unum ad aliud: et hic musculus pellit linguam ad exteriora ipsam elongando: ipsam etiam retrahit et abbreviat.

Sunt tñ multi dicentes quod lingua ad exteriora non mouetur uoluntarie: sed mere naturaliter ab imaginatiua: sicut uirga: et alii dicunt ipsam et et uirgam moueri a musculis: et ab imaginatiua simul: et alii ab imaginatiua sola: qui mediante spiritu caret: uerositate dilatatur.

& erigētem uirgā pariter et linguā cū eductiōe extra os: hęc tñ sunt tacta a Gal. p^o. de motibus liqdis: et ab Au. prima pⁱ. i. c. de musculis lingue: & ibidē expositores soluit dubia quos uide.

¶ De Osse Lingue.

Inguā i sui radice habet os cui annectit et ligatur: et tāq̄ sup sua basi firmat in multis suis motibus: et hoc os i magnis animalibus ē quadri laterū nō multū durū: sed ē quasi carthilagineū: et uocatur os hyoideū & lābde quia assimilāt ipsi littere gręcę: duo ipsius latera minora sunt uersus linguā q̄ sunt i forma littere p̄dictę bifurcata: et duo etiā taliter formata: primis maiora sunt uersus carthilaginē peltalē epiglottis/ quā amplectūtur et ei alligātur: ne labat hinc inde/ ut melius hoc os firmet mēbra alia sibi alligata: et nō solū alligatur epiglotti: sed etiā ad Meri per ligamēta aliqua. Hoc tamen os in homine raro habet quatuor latera/ sed duo tantum uersus epiglottim.

Os hyoideū.
Lambda.

¶ Et hoc os non fuit oblonge/ seu recte figure. quia grauitas lingue traxisset ipsum ad unū latus tantum: et tunc nō fuisset bona loquela/ nec bona masticatio: et hoc os uocatur Hyoideū a Gal. et os lābde: et ab Auic. Alfahic.

¶ Quamēta huius ossis a Gal. sunt posita multa / Quis sit paruū os: primo: ab ipso ad linguā ueniunt plurimi musculi: et etiā musculi aliqui epiglottis: et ab ipso uadunt aliqui ad spatulastet alig ad pectus/ et aliqui ad mandibulas: ab ipso etiā/ seu a suis ligamētis oriūtur corde musculorū sibi propinquorū: et est etiā defensoriū peltalis carthilaginis Epiglottis: et hoc os ē principale fundamentum/ super quo uertitur lingua in suis motibus.

Alfahic.

¶ Huic ossi sunt tres sibi proprie musculorū cōiugationes. s. unū par pcedēs ab extremitatibus mādibule inferioris uersus illā ptē: cū qua cōtinuat radicē lingue/ quorū unus ē a dextris/ alter a sinistris: et istud par dum cōtrahit/ trahit ipsum uersus mādibulā.

¶ Not muscu
li ossi hyoi
deo.

¶ Secundū par oritur sub mento: et trāsit ad istud os sub lingua: et ipsi colligatur uersus partem superiorem. s. uersus epiglottim: et istud os trahit ad partem mandibule.

¶ Tertium par oritur ab additamentis acularibus ossis captis. s. a duabus extremitatibus ossis acutis / que sunt post aures: et isti musculi cōtinuātur cū extremitate istius ossis/ que est uersus linguā/ et trahunt ipsum ad superiora uersus posterius.

Boae venae
sub lingua.
venae virides
Rubeae.
Nigrae.
Raninae.
Fons salinae.

Filellum.

¶ Alii omnes musculi huic ossi continuati sunt communes ipsi & membris: ad que uadunt.

¶ Sub ipsa lingua sunt duę notabiles uenę: utrinque una: q̄ i multis dispositiõibus phlebotomatur/ p̄sertim i synage/ q̄ s̄it rubeę: iterdũ nigre/ & iterdũ uirides: & uocāt ab aliquibus Raninę.

¶ Sub lingua etiã: ubi ipsa alligat ori/ sunt certę cauernę notabiles bipartite/ q̄ uocātur Orifitia/ seu ora/ uel fontes saliuę/ que ab Auic. uocātur generatiua saliuę/ i q̄bus de facili ingredit̄ stilus/ hec orifitia apiũt/ & claudũt ad istar bursę: saliuã multiplicãte & deficiẽte. Hi fõtes terminãt ad carnẽ glãdosa p̄dictã i radice liguę locatã/ a qua cõtinuẽ humiditas saliuãlis i p̄dictis fõtib⁹ resudat.

¶ Sub lingua est etiam certa pellicula in medio eius per longum tendens: que uocatur a nostris uulgaribus il Filello/ que in aliquibus est magna: & obstetrices ipsam uel Chirurgici secant in etate infantie/ que si non incidatur: traucos causat.

¶ Complexio linguę est calida & humida. Sua figura/ & situs ac colligãtia ex p̄dictis patent. Sua quãtitas est cõspicabilis. Alia enim teste Aristo. est lata/ alia angusta/ alia mediocris/ sed illa est laudabilis/ que est secundum potentiam loquendi comensurata in sua longitudine & latitudine.

¶ Numero licet uideatur unum mēbrũ. Sunt tamen duo membra/ apparet tamen unũ ex duobus similibus cõpositum. Cõmuniter. n. natura creauit sensus duplices: ut si cõtingat unũ parti nocumẽtum/ q̄ altera pars illesa maneat: & nõ fuit diuisa sensibiler in duas partes ab inuicẽ distãtes/ propter masticationẽ & loquelam/ sed est unita mediãte uno pãniculo ipsam tegente. Hic tamen pãniculus est diuisus per longũ in duo latera sub & supra: unitus tñ/ & firmissime alligatus linguę. Et hic pãniculus est cõtinuus cũ pãniculo tegẽte uẽtriculũ: & Men/ & totũ os irrisecus.

¶ Inuamenta linguę sunt p̄ncipaliter ad uocis distinctionem: & ad literas articulandas. Et ideo Gal. in libro de uoce & anhelitu dicebat uoci & orationi posita sunt tria mēbra. s. trachea: Epiglottis: et ligua/ et unũq̄q̄ hẽt glãdulas humiditatẽ ipsis tribuẽtes.

¶ Et glãdulę tracheę sũt i collo ipsam humectãtes: et colli partes

¶ Et glãdulę epiglottis/ sunt illę q̄ dicte sũt arce aetis. (equãtes.

¶ Est etiã certa caro pinguis glandosa circa illud cooptoriũ epiglottidis/ quod dicit̄ Glottis: quod est uocis p̄ncipale organũ:

lingua tamen habet gládulas / quibus uadūt uenę Ipfis portátes
 saluá: alię uero carēt uena / sed suapte natura replent̄ humiditate
 sursum & deorsum ad ipsas fluēte / & i epiglottidi generat̄ humidi
 tati qua humectat̄: a capite etiá ad ipsam fluit humiditas aliqua.
Lingua etiá iuuat ad discretionē gustus. iuuat etiam ad reuolu
 tionē cibi in ore: taliter ut omnis ipsius pars cōteratur. iuuat etiá
 deglutitionem. Passiones omnium modorum patitur.

De Amigdalis.

N superiori parte laterali lingue circa ipsius radicem sunt
 certę carnes adenosę seu glandosę utrinq; una / a multis
 amigdalę noiatę / q̄ simul cũ uuea añdicta: & Galsamac:
 & etiá Alfahic. ix. tertii ab Aulc. ponūtur inter partes gutturi ad
 ditas: & p guttur Aulc. iterpres: intelligit spatium quo sunt meatus
 cibi & anhelitus / sed male / q̄a guttur cōiter a latinis capitur pro
 trachea arteria. Capis etiá pro parte anteriori colli: q̄ est a fauci
 bus ad iugulum: & ideo Celsus dicebat uenas grāges. i. guidez / eē
 in dextra / sinistraq; circa guttur / & teste Plinio guttur ē homin
 tū qđ itumescit plerūq; nitro: & hic tumor botū dicit̄ & ēt stru
 ma licet struma idicet etiá scrophulas & aliquos alios tumores.

Amigdalę.
 Galsamac.
 Alfahic.

Guttur ē bot
 mū tantū.
 Botium.
 Struma.

Istud ergo spatium: qđ est post uueā & p̄dictas amigdalas & gal
 lamac & alfahic: dicit̄ faux / & faux seu guttur i uia Aulc. ix. tertii
 nō est mēbrū aliquod / sed ē illa uacuitas ad quā terminat̄ sūmū
 Gulę & tracheę / i culus cōtermino uersus āterius ē uuea / & ami
 gdalę: & alfahic / & galsamac / in suo uero cōtermino superiori ē illa
 uacuitas q̄ terminat̄ p supra palatū ad nasum / & ad os basilare
 uersus anfractus sub collatorio existētes / de qbus ifra fiet sermo:
 Faux ēt uocat̄ collū ab iterp̄te Gal. i lib. d̄ uoce & anelitu dicēte /
 Et uoco collū locū illū q̄ ē iter supius epiglottidis & supius celo
 phagi usq; ad radicē lingue: dicit̄ tñ q̄ i isto loco sūt musculi brā /

faux.
 Gula.
 Alci.

Et p̄dictę gládulę: de quibus i p̄senti intēdimus / tōsil / (chorę)
 lę cōiter dicitur: & Celsus uocat ipsas gládulas: & Mūdinus fau
 ces / licet male / & gręci uocant Antiadas & paristhmia.

Tonsillae.
 Antiadae.
 Paristhmia.

Hatū amigdalārū substātia ē carnea & neruea. scū pelliculis:
 quibus alligat̄ lateraliter: a radice lingue ueniēs uersus palatū: &
 ipfis mediātibus unūtur p̄dictę amigdalę palato: & iste pelliculę
 nerueę simul cum gládulis sunt tāq; auriculę cauernosę: & ideo
 uocantur Arca: & repositorium aeris. Iste. n. arcę sunt notabiles

Arca.
 Repositorii.

DE ANATOMIA

In Cynocephalis intra quas seruāt nō solū aerem: sed interdū ut ego uidi cibum: ut sunt castaneę, cicera, auelanę, fabę / uel simi-
les. Iste tamen amigdalę cū suis pelliculis melius uidētur in uno: q̄ in alio: sed melius i uiuo / quia in mortuo animali retrahūtur. Et iste Arcę seruant aerem magis in egressu / q̄ in ingressu / ut to-
tus nō exeat a uia cordis & pereat animal: & ut in submersiōe in aquis: & infetoribus ex illo aere retento reficiatur.

Galsamac.
Golzama.
Alfahic.

Alfahic.
Galsamac.

¶ Et iste solę pelliculę secundū aliquos sunt ille: quas Auic. uocat Galsamac seu Golzama / sed iudicio meo nō sunt nisi Arcę p̄ci-
ctę / quia Auic. dicit. q̄ supra Galsamac ē Alfahic. s. os lambdę: & hoc os est anexū linguę & epiglotti ante sub istis pelliculis: & si iste pelliculę sunt Golzama seu Galsamac: littera Auic. est corru-
pta. s. illa: q̄ dicit / & Alfahic est supra Galsamac, nec ibidē ē aliud mēbrū uersus palatū: nisi uuea: & pelliculę glandularū: de quibus p̄terit sermo: q̄ faciūt Arcā pro Aere retinēdo: & ideo ibidē nō est Galsamach: sed iudicio meo Galsamac est lingua fistulę dicta epiglottida. s. illud coarptoriū pelliculare: qđ claudit epiglottim / ne cibaria & alia extranea ingrediātur ipsum: ut infra dicemus.

¶ Ex p̄dictis patēt Amigdalas: luuamēta. Apparet etiā sua col-
ligātia, figura / q̄ntitas: & numerus, situs suus optime uidet de p̄ssa lingua: & apto ore i sui ultimo / sua cōplexio ē calida & humida.

Morbis
Gallicus.
Squinātia.
Synāge.
Brāconcellus.
Dragōcellus.
Strāgoioni.

¶ Passiones omniū modorū patiūtur: & nūc i certo morbo epidii-
mioso / qui a uulgaribus morbus Gallicus nominat / apostemat: indurātur / ulcerātur: & de facili suscipiūt Reumata a capite: & in istis fit squinātia: seu synange nō uera: q̄ uocatur Brāconcellus: & ideo dicit ad fauces brācus: ad nares coryza catarrhus / uocat etiam Dragōzellus & forte corruptę: & Bononię a uulgaribus uocāt strāgoioni: quia strāgulare apri sunt: uocātur etiā Galoni.

¶ Istas Amigdalas: & etiā linguā: uidebis etiam melius ex coria-
tis Mādibulis: eo mō ut infra dicet / quia ponam Anatomia suortū musculorū & mēbroꝝ totius faciei: & etiā totius cānę pulmōis / ut possint uideri ad libitū opantis / q̄a Raro mōstrāt i sectiōe cōl-

Que sunt mā-
dibulę.

¶ De Mādibulis seu Maxillis inferioribus.

Iis Amigdalis: mihi placuit de duabus Mandibulis infe-
rioribus determinare: ut colli reliquum commodius: & di-
ligētius Anatomizet: de superiorib⁹ loco suo dicet: & mā-
dibulę a me i p̄nti sumūt p̄ illis ossib⁹ capitis: i qb⁹ ista sūt dētes.

CEt primo est notanda cutis tegens suos musculos/que in uitis est comuniter pillis plena/post quam sunt sui proprii muscoli ser-
 uientes tribus motibus. scilicet motui aperiendi os:& motui ipsum clau-
 dendi:& motui masticandi & molendi/ motus aperiens facit ma-
 dibulas inferiores descendere:& claudens ipsas eleuat:& molēs
 ipsas circuire & ad duas partes declinare facit:est igitur necessa-
 rium ut motus claudendi sit per musculos/qui a superius descen-
 dunt & ad superiora trahunt:& aperiendi motus: sit econtrario
 modo:& molendi cum transuersione.

In mādibu-
 lis sunt tres
 motus.

CMusculi claudētes: sunt duo magni/ & magnas hñtes cordas:
 qui musculi tēporū uocātur: qā i tēporibus alligātur iter cranetū
 & ossa patis/ & in hoīe sunt parui: ne grauarēt caput: & etiā quia
 homo masticat res nō multū duras:& isti musculi habēt magnas
 cordas/terminatas extremitati inferiori mādibularū:& sunt ualde
 molles/qā sunt prope cerebrū/a quo habent tres neruos/duos a
 tertio pari/ & unū a quarto:& p̄sequēs ipos solutio est pessima:
 & ideo Gal. xi. de util. c. ut. inquit: si igit̄ sicut Hipp. dicebat/ que
 sunt propinqua:& cōmunia:& prima/ maxime malignātur/ non
 aut̄ propinquius q̄ tēporales musculi/ nec per plures neruos cere-
 bro magis cōmunicat alius musculus: Rationale ē exaudire eorū
 passionis principiū:& pp̄ suā nobilitatē natura locauit ipsos in an-
 tro tēporū inter ossa unde quaq; ipos custodiētia. Musculi oculo-
 rū sunt etiā ualde nobiles/ quia sunt propinquī cerebro: sed non
 habēt tot neruos sicut isti:& isti duo tēporales musculi adiuuant̄
 a duobus aliis musculis/ qui p̄ interiorē partē buccę incedunt ad
 mādibulas p̄dictas:& istos musculos tēporaliū cordę: nō oriun-
 tur ab extremitate musculi: sed a medio ipsius: ut sint fortiores.

Solutio mu-
 sculorū tēporū
 pessima.

CMusculi uero aperiētes oriuntur a loco dicto arabice Alhiliricti:
 que sūt duo ossa acuta: acularia: & sagittalia dicta: addita occipiti:
 & ista ossa sunt post aures:& hi duo musculi descendēdo unīuntur
 & efficiūtur unus musculus/ postea sepan̄t: & ex ipsis fit corda: ut
 fortes sint/ deinde iterum ramificātur: & carne replētur: & fit mu-
 sculus: deinde mandibularū reflexioni obuiat: & cum contrahit̄:
 trahit mandibulā retro: & quia mandibulę sunt graues per se de-
 scendentes: sufficiunt eis duo musculi tantum.

Alhiliricti sūt
 ossa post au-
 res.

CMasticatorii uero musculi sunt duo utrinq; unus/ qui sunt triā-
 gulari: & ualde neruosi sub pomis: & sunt tales: ut icōtrahēdo di-

uersos habeant motus: ad hoc ut per ipsos molitio & masticatio compleat: & isti musculi cum una sua basi sunt circa ossa parisi: & cum alia uersus faciei poma: & cum alia uersus mandibulas, quilibet tamen Angulus predictorum musculorum commisceat sumissime parti faciei in directo iporum: ut diuersimode moueant mandibulas: & alig uoluerit teste Gal. quod quilibet istorum musculorum esset tres musculi: & caro ista illa quae est circa poma faciei: est ab istis musculis pro parte.

¶ Lingua etiam exceptis istis musculis iuuat masticationem: reuoluendo cibum.

¶ Et musculi eleuantes mandibulas sunt magni / quia habent magnum motum: & sunt molles / quia sunt cerebro proximi.

¶ Et musculi deprimentes sunt parui / quia facilius est deprimere mandibulam quam eleuare: & eleuatam tenere.

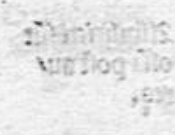
¶ Masticatorii uero sunt medii: quia mandibularum circumductio est facilius eleuatione: & depressione difficilius.

¶ Mirabile aliquod quod natura fecit in homine maiores dentes masticationis: & plures quam incisionis / dicendum quod natura preparauit non solum dentes ad incidendum cibum: sed ordinauit rationem & artem / quibus utitur ad incidenda cibaria: fecit etiam masticatorios maiores: & plures: quia actus masticatorius est fortior & permanetior / quam masticationem ut plurimum: nisi forte per accidens in aegris: non facit ars / sicut incisionem ciborum.

¶ Visis musculis: ut os lambdæ & caput Meri: & epiglottim melius uideas / ab utroque angulo illius fixuræ / quae os uocat / secabis transversaliter cutem: & musculos predictos uersus aures / in qua sectione si potes: considera predictos musculos: & etiam alias faciei partes: exceptis naso / palpebris / oculis: & auribus / de quibus loco suo dicetur / excorpiando prius ab ipsis cutem cum diligentia / quibus uisis denudabis mandibularum inferiorum ossa a iuncturis suis superioribus usque ad medium menti / in quo ipse per unam iuncturam sunt firmissime unitæ. Vniuntur etiam ossa predicta utrinque capiti: per unam iuncturam laxam circa aures. Notabis etiam suum situm / numerum / figuram / colligantiam / & quantitatem. Sua substantia / complexio & iuameta patet. Passiones omnium modorum patitur.

¶ De Anatomia Gutturis & Gulæ.

¶ Istis mandibulis ipsas cum diligentia falce: ferra / uel alio instrumento integre a suo loco moue: ut Guttur & Gulam melius uideas. Linguam tamen illesam et os lambdæ serua: ut possis horum membrorum uidere colligantiam / mandibulis amotis: in /

uestigato sitū gutturis: & Gulę: & ossis lambdę: quod est locatū iuxta radicē linguę & caput gutturis/hęc mēbra tñ nō moueas: nisi prius uidebis ipsorū musculos/sed anteq̄ ipsos uideas Anato mię gutturis/et gulę ē uacādū. Ista. n. mēbra sunt adeo p pānicu los et ligamēta iuicē colligata/ q̄ unū absq̄ alio iuestigari neq̄.

Guttur. s. uia aeris sub faucibus usq̄ ad pulmonē pendens an/ teriorem possidet sitū. primo ut sua duritię sit tutela Gulę. Secū do qa p istū sitū est magis directū ad pulmonē/et sic melius et facilius ipsi seruit. Tertio est anterius/qa Gula est ipō lōgior: que si esset ante guttur/uel obliquasset a fine gutturis usq̄ ad uentri culū et deglutio esset mala/uel quod a fine gutturis etiā usq̄ ad uentriculū uersus dorsum esset aliqua incōueniens uacuitas.

Guttur.

Et Guttur est corpus oblōgū/ rotūdū / cōcauū ut cāna/ cuius substātia cōposita est pluribus carthilaginibus annularibus. Sūt tamē imperfecti circuli/ sicut Armillę: et assimilātur litterę. C. ideo dicūtur carthilagines. C. formes / et semi circulares/ sunt tamen semi circulo maiores/ et secūdum partem non circularē obuiant Gulę mediāte pāniculo leni/ et aliquantulo duro/ pfecte spherico: ipsas intra et extra tegēte et ligante/ et ultra pāniculū intrinsecū tegētem guttur a summo ad imū: sunt alia ligamenta cōplentia guttur uersus Gulā/ ubi carthilagines sunt incōpletę. Iste tamen carthilagines absq̄ pāniculo sunt proprie instrumentū uocis.

Guttur uere
quod sit.
Armillę.

Gutturis ps superior cōiter epiglottis / Larinx et nodus guttu/ ris: et iterdū Gurgulio: et Brōchiū et gutturis caput dicit: reliquū uero ipsius sepe uocatur Trachea Arteria/ et spiritalis fistula/ et Arteria uocalis/ et aspera Arteria/ et pulmonis cāna / et farynx a findēdis uocibus ut aliquibus placet/ uel a fando dicta/ et Gar/ gar: et Gargareon: sed Larinx ut plurimū ab interprete librorum Gal. de util. partū i latinā linguā capitur pro ipsius parte supre/ ma/ cōiter tamen pars inferior dicitur Trachea: et guttur a gar/ rien do dicta/ quia inde garritus uenit/ et Auic. prima primi cap. de musculis gutturis: per guttur intelligit hoc mēbrū. Sed nona tertii: per guttur intelligit illud spatū quod est post palatū: i quo est uia cibi et anhelitus/ quod a latinis faux seu fauces dicitur.

Epiglottis.
Larynx.
Nodus Gut/ turis.
Bronchij &
Gutturis ca/ pit. Arteria.
Trachea.
Spiritalis fi/ stula.
Arteria uocalis
Aspera arteria.
Pulmonis cā/ na. Farynx.
Gargar.
Gargareon.
Fauces quid.

Hoc mēbrū uocatur etiā brōchiū seu brōchū ad similitudinē certi pisicis/ et etiā uermis terrestris brōchiū dicti: cuius corpus est oblōgū/ carthilagineū seu squamosum et ānulare sicut ē uipa.

Huius mēbrī ima ps: in binas diuisa est ptes/ a dextris t̄na/ alia a sinistris/ q̄ sup̄iorē pulmonis partē ingredi: & ab hinc p̄ totā pulmonis substātiā semper minuēdo: p̄ cētrū ipsius usq; ad extrema in infinitas partitur s̄bras/ ad ipsum totū & ad cor ducēdo & reducēdo spiritū: eo mō quo patuit ī pulmonis inuestigatione.

Hoc mēbrū nō ex una sola est carthilagine/ sed ex pluribus cōiuexis exterius & cōcauis interioris/ una iuxta aliā cū aliquali distātia/ ligamētis & p̄aniculis unitis: ut mediātibus p̄aniculorū uillis: qui sunt longitudinales: & suorū musculorū neruis/ possit extendi & tetrahi ī suis motibus: & est durū moderate & leue: ut sit sonorū: & est sensu priuatū: ut resistat ex trīsecis lēdētibus: & est sphericū: quia est minus aptū lēdi: & suę carthilagines uersus Gulā in cōpletę sunt: ut sua duritie resistan̄t deglutitis: iō cōpletę tracheę cānalis posterior/ a ligamentis & p̄aniculis p̄dictis/ q̄ sua mollitię obediūt deglutitis: & pp̄ hoc ī necessitatibus: gutturis cōcauitas ītra ipsam cēdētibus ipsius p̄aniculis seruit Gulę in buccellis magnis deglutitis: & Gutturis p̄aniculi facilliter obediūt ī deglutionibus: quia hora anhelitus et deglutiōis est diuersa: & nō solū guttur in hoc seruit Gulę: sed etiā Gula gutturi in anhelitu/ quia tēpore anhelitus Gula est uacua/ sicut guttur est uacūū spiritu deglutiōis tēpore: q̄ in deglutionibus semper claudit epiglottis.

Gutturis ē ps posterior nō fuit carthilaginea: sed p̄anicularis ut humectaret facillimū: aliqd̄ humidū bibēdo/ uel lābēdo: sicut sepe p̄tingit ī magnis caloribus & ī febribus: & ut etiā facillius p̄creatū educant̄ materię ī pectore p̄tētę/ sicut p̄stat ī pleuretico morbo:

Et hoc mēbrū sagaciter fuit carthilagineū & pelliculare mistū: pp̄ duo. s. pp̄ sonū seu uocē: & pp̄ anhelitū: Ideo seruit ip̄i et uocē: et nō est sonorū uersus Gulā: quia ibi est lene et quasi carneum: et ideo si trachea: et epiglottis nō sunt sicca decēter sed humida: fit raucedo: teste Gal. ī libro de uoce et anhelitu: ut p̄stat ante potū: uel cibū liquidū/ q̄ uox clara est et sonora/ sumptō uero potu p̄ Gulā humectāte trachēā ip̄i proximā et unitā: nō clara uox reddi: et si sup̄flue hamectēt potu/ uel reumate: fit raucedo: Et ideo senes pp̄ hęc partiū humiditatē rauci sūt: et corpora sicca clariorē et magis sonorā habēt uocē humidis: et si uiaę uocis istrumēta apiātur: tūc subito multus exit Aer: et iste est anhelitus: et si cōstringatur/ cū anhelitu: ē aliquod audibile/ diuersum diuersitate

instrumētū p̄strictū: & si epiglottis p̄strigū: sit uox / si uero sola cānas
 fiet quoddā: q̄ ē iter anhelitū & uocē: & hęc ē rauedo / hęc Gal.
¶ Ex p̄dictis patet gutturis substātia: cuius p̄niculus interior est
 satis solidus & durus / ut resistat catarrhis: & sreatibus malis &
 uapori capnoso respirato a corde: & ut resistat motibus gutturis
 in uoce. Situs / figura / & colligantia / & numerus & iuuamenta
 gutturis: ac sua quāntitas / sunt conspicabiles. Sua complexio est
 frigida & sicca. Passiones omniū modorū patitur.

¶ De Capite Gutturis / quod Epiglottis dicitur.

His p̄dictis ad supremū Gutturis deuenio / huius mēbrū
 substātia principalis est ex carthilaginibus pluribus: arti
 fitiose & magna diligētia inuicē cōiunctis / ex quibus resul
 tat uox & uitę cōseruatio / has carthilagines inuicē ligāt musculi
 ligamēta & p̄niculi tegētes totā tracheā itra & extra.

¶ Hoc mēbrū teste Gal. non est ex una sola carthilagine / sed ex
 pluribus dissimilibus figura & quāntitate / ut merito numeri dila
 tari possit & cōstringi p̄p̄ anhelitū & uocē. Et suę carthilagines
 sunt ad minus quatuor: quāz una nō ē pura carthilago / ideo au
 thores cōmuniter ponūt in epiglottidi tres carthilagines / q̄ sunt
 purę: Prima pura carthilago est dicta peltalis seu scutalis uel scu
 tiformis / quia formā gerit scuti / ipsius cōuexum est ante uersus
 cōcauū uero est cōuersum ad epiglottidis cētrū: scilicet ad uiam
 aeris / & hęc est aliis maior / quę a nobis i antetiori parte colli sub
 cute uidetur eminens notabiliter.

In epiglotti
 sunt quatuor
 carthilagines
 tres pure.

Peltalis.

¶ Post scutalē uersus Gulā seu Meri est secūda pura carthilago:
 quę nomine caret / nec a gręcis / nec a latinis nomen habet: &
 ideo uocatur carthilago innominata / seu nomen nō habēs / hęc
 secūda habet suā partē inferiorē perfecti circuli / cū qua est retro:
 ante & a lateribus: unita cum supremo circulo tracheę arterię: &
 uersus anterius est cū sua circulari parte sub scutali firmiter unita:
 & scutalis habet duo additamēta notabilia: quibus amplectitur
 secūda: & iste duę simul unitę cōponunt totū porū aeris circula
 rē / ante / retro: & a lateribus totaliter carthilagineū & durum.

Nomen non
 habens.

¶ Tertia carthilago etiā pura uocatur cōmuniter cymbalaris: &
 a Gal. uocat Antyoidea / quia est alligata itra carthilaginē secūdā
 i ipsius sup̄mo uersus porū aeris i opposito ossis hyoidei. Hęc ter
 tia est tanto minor secūda / quāto prima est maior secūda: & hęc

Cymbalaris
 Antyoidea.
 Os hyoidei

G

carthilago iudicio meo nō est una sola / sed duę unite taliter q̄ ut dētur una sola: & hęc gerit i sui aptione uicē ualuarū duarū parui libelli: quarū una clauditur uersus aliā: & opposito modo operantur in sui apertione: & hęc carthilago quādo clauditur in suo superiori: & etiā in inferiori: facit foramen latius q̄ in ipsius medio: & tunc habet tale foramen: quale / seu qualia habet tuba in suis extremis. Maius tamen superius / q̄ inferius: ideo Gal. dicebat octauo de iuuamentis / q̄ ad esse uocis oportebat epiglottida esse primo amplā: deinde strictā: & deinde iterū ampliari: & quādo hęc clauditur obuiat scutali: & quādo aperiūtur suę partes seu sua latera: uadunt uersus carthilaginem nomen nō habentem.

Glottis.
Sublinguū.

¶ Supra has tres carthilagine est quarta q̄ est corpus mēbranosum / carthilagineū & pingue / simile linguis fistularū / assimilat ēt hedere folio & lingue humanę: & ideo Gale. ipsā uocat glottida: uocatur etiā sublinguū: & hoc est principalissimū uocis organū: & glottis nō est mēbrū ex pura carthilagine / quia durū difficultet plicatur: nec ex pura mēbrana / quia in claudēdo duplicatē: sed est cōposita ex mēbrana & carthilagine: propter decētē clausurā: & in ipsa est etiā pinguedo / ne exsiccet / tū motu fere cōtinuo: tum etiā spirando & respirando aetem exsiccatem: hoc mēbrum habet claudere epiglottida deglutitionis tempore: Cymbalaris etiā claudit: hęc a retro / glottis uero anterius / taliter q̄ nec in uomitibus: nec in deglutitionibus aliquid ingredi potest pulmonis cānam nisi uiolenter.

¶ Et epiglottis non est ex una carthilagine: sed ex pluribus ut possit dilari & cōstringi in diuersitatibus uocum formandis: & ideo natura dedit istis carthilaginibus & etiam gutturi musculos feruētes / quorū quatuor unūt primā carthilaginem secundę: & istorū duo sunt intra claudētes epiglottida: & duo extra.

¶ Sunt & alii quatuor: qui iūgunt secundā cū tertia. scū cymbalari / quorū duo sunt posterius: & isti apiūt Cymbalare ad posteriora trahētes: & duo a lateribus ipsam etiā ad latera trahentes.

¶ Sunt duo alii muscoli circa scutalem carthilaginem intra epiglottida / qui claudunt cymbalarem:

Epiglottidi
xij. pprii m
scuti.

¶ Sunt etiā intra epiglottida duo alii muscoli circa radicē cymbalaris: claudētes etiā epiglottida: & isti. xii. sunt pprii carthilaginibus epiglottidis / nulli ptiū adiacētū copulati: teste Gal. 7. de uti.

Glottis etiā habet unū par musculorū: quibus mediātibus claudit sup̄mū epiglottidis: & isti sunt fortiores aliis: teste Gal. viii. de iuuamētis: & isti resistūt musculis pectoris: & aliis musculis ap̄lētibus epiglottida: & forte secūdum aliquos quod isti sunt ultimi duo immediate descripti.

Vltra p̄dictos sunt etiā alii octo musculi: quorū duo sūt p̄p̄rii cānē pulmonis teste Gal. in libro de uoce & anhelitu: & isti sunt in cānali gutturis: & istos Auic. dicit esse apud gulam.

Est aliud par musculorū gutturi seruiens: non princip̄aliter tamen: sed seruit etiam mēbris ulcinis: & hoc par continuat tertiā cartilaginem cum Gula.

Et sunt duo alii gutturi seruiētes: ad destructionē quorū sit raucedo. Et isto mō erūt. xx. musculi seruiētes epiglottidi & gutturi.

Musculi seruiētes Gutturi & epiglottidi sunt. xx.

Et hinc cōprehendit̄ error aliquorū modernorū: qui credūt in faucibus esse duos proprios musculos ipsis seruiētes: putantes quod Auic. prima primū de musculis gutturis: per guttur itelligeret fauces: sicut fecit nona tertiū: sed hoc negamus: gula faux nō est aliq̄d determinatū mēbrū: ut latius diximus in nostris sup̄ Mūdino cōmētariis: Et iō recte iudicare intēdētes nō cōfidāt in noibus: quia interpretates de gr̄eco: & de Arabico in latinū (sepe ignari) capiunt unū paliot: & isto mō fere oēs sciētīę sūt spurīę interpretū uarietate.

De Gula.

Ost Guttur iuestigāda est Gula: quā locū gutturi posteriorē ante spinā tenet: hęc a faucibus p̄ collū & pectus cōtingua Aortę Arterię & spinę septū trāsuersum perforādo

ad nētriculū descēdit: hęc gulā aliq̄ latini: ciborū ministrā & dispēnsatorē: Arabes Meri: gr̄eci Oesophagū: quāsi ferēs comesta uocāt.

Gula. Liborū ministrā. m. er. Oesophagus

Hoc mēbrū directe usq̄ ad quartū sphōdylū pectoris iclusine descēdit: deinde paulisp̄ obliquat̄ ad dextrū cędens locū Aortę descēdētī: ne deglutita īpediāt Aortę motus: & cū est nō multū distās a septo trāsuerso: par̄ subleuat̄: ne chilim cōprimat uenā: & ut melius firmetur pro substētatiōe predictorū neruorū descēdētū: deinde iterū circa decimū sphondylū incipit obliquari ad finistrum: & sic obliquata ad uentriculum descendit.

Huiusmēbri substantia carnea est & pellicu laris: longos attractioni seruiētes habens in interiori panniculo uillos: cuti oris & labiorū terminatos: & latos in exteriori expulsionī seruiētes: ex

pulsionem ad inferius & etiā superius se cōtrahendo iuuantes: & isto modo uilli longi & lati iuuāt deglutionē: iuuāt etiā uomitū: & secūdum aliquos Gula etiā habet uillos obliquos in tunica intrinseca uersus exterius/qui retinent/sed ego credo q̄ expelāt se cōtrahēdo/sicut faciūt musculi obliqui abdominis: & Gulę herent duo nerui descendētes a cerebro utrinq; unus/a quibus oriuntur reuertui. Dicti nerui uocis: Gulę ēt pāniculus interior tegit linguā et omnia oris membra.

¶ Et Gulę pāniculus interior est densior in sui sūmo/ q̄ in Imo: et ibidē dēfior q̄ in uētriculo: et densior ī uētriculo q̄ in primo Intestino/ quia materię digestę nō requiritur eque fortis resistentia in tactu: sicut indigestę: et hic pāniculus interior continuatur ori: ut attractio ciborū sit cōtinua: et hinc iudicatur q̄ Gula est pars uētriculi cōtinua ipsi cū gradatione. Et epiglottis et oīa mēbra oris inuoluūtur a mēbrana intrinseca Gulę/ teste Gal. ī libro de motibus liquidis. Tertia etiā carthilago Epiglottidis alligatur Gulę per duos musculos/ teste eodem in libro de uoce et anelitu ob quā colligatiā in deglutitionibus epiglottis ascēdit: et Gula descēdit/ dū ipsius uilli lōgi cōtrahūtur a faucibus uersus uētriculum: et ecōtra a uētriculo uersus fauces Gula ascēdit / et quā primum res deglutieda p̄transiuit locū propriū Epiglottidis/ et relaxatis Gulę uillis/ Epiglottis subito descendendo ad pristinū locū: ad iuuatibus Gulę obliquis et latis uillis cū grauitate rei deglutiedę fit deglutio: licet aliter sentiāt aliqui. Epiglottidis etiā ascensus secūdum aliquos iuuatur a uillis longis/ locatis in interiori mēbrana Gutturis/ qui alligantur Gulę usq; ad oris extremum.

Nota motus epiglottidis.

¶ Et sunt aliqui dicētes Epiglottida etiā ascēdere uolūtarie/ quia cū uolumus ascendit. et isto modo habebit ex motu uolūtario et naturali motū cōpositū. Aliter tñ sentit Gal. ī libro de motibus liquidis: tenēs q̄ tātū naturaliter ascēdat epiglottis/ in cuius ascēsu/ necessario musculi Glottidis trahūt ipsam ad inferiora: et forte nō uolūtarie mouētur tales musculi/ quia Epiglottis ascendēdo attracta a uillis p̄dictis secū ducit glottida: sicut alias carthilagines/ in cuius ascensu necessario glottis deprimiē/ quia est alligata suis propriis musculis/ qui sunt uniti cū sua parte inferiori uersus tracheā: et cū superiori ipsi glottidi: qui nō ascēdūt cū glottide/ et ideo ipsam ad inferiora trahūt: et isto modo etiam nō uoluntarie

semper in deglutitionibus per ascensum epiglottidis clauditur glottis modo predicto/quo fit ne bibita & deglutita trāseant ad guttur nisi in hora: in qua festinat deglutio anteq̄ cōpleatur ascensus epiglottidis: & tunc natura cū tussi expellit in cānam ingressa si potest. In historia. n. habetur q̄ Fabio pretori/ & Anacreōti poetę contigit suffocatio: huic uue passę azino. Illi pillo in lacte auſto. Clauditur tamen glottis uoluntarie a suis musculis: quando uolumus retinere inspirationem & respirationem: & isto modo predicti musculi glottidę ipsam claudunt interdum per se: & interdum per accidens.

Figura gulę est oblonga in superiori parte in faucibus dilata/ta ut tuba/ & est non cānulata. Est enim tāq̄ intestinū/ cuius orificium inferius uentriculo est cōtinuū/ ubi notabilem habet sensum propter notabiles ramos nervorū a cerebro ad ipsum terminatos. Sua quātitas patet. Numero est unū mēbrū/ colligat̄ orī & epiglottidī firmissime/ taliter q̄ cū difficultate unū ab alio separatur. Colligatur etiā gutturi p̄ totū: Cordi per arterias/ hepatis per uenas/ & cerebro p̄ p̄dictos nervos. Sua cōplexio tēdit ad calidū nō excellēter: ga est ualde pānicularis. Sua iuuamēta sunt ducere deglutita ad uentriculū: & multa superflua reducere ab ipso ad extra per os. Passiones omnium modorum patitur.

Qui cum diligentia cupit gutturis/ & gulę habere inuestigationem. primo uideat ipsorū situm/ incipiendo ab ima parte notando Gulam: & ascendendo notet cum gutture ipsius colligantiam: ea falce uel alio ingenio ab inuicem sepando usq̄ prope epiglottida/ notando musculos p̄dictos/ aliquibus quorum uidebis nervos reuersiuos alligari.

Visus musculis separet gulam in suo supremo ab epiglottidis & notet ipsius carthilagine/ notādo etiam situm ossis lambdę: quod cum duobus suis maioribus additamentis amplectitur carthilagine scuralem: & cum minoribus sustinet linguam: uideātur deinde epiglottidis tres carthilagine p̄dictę: & quarta carthilago unita cum pinguedine & pellicula/ glottis dicta: qua mediāte fit epiglottidis clausio. scindať deinde lingua suas p̄dictas partes notādo: & hęc sufficiant pro Anatomia medii uentris/ in quo sui prolixus & nō incongrue/ quia hęc discipulis traduntur.

DE Anatomia Ventr̄is sup̄mi.

Venter sup̄-
mus.
Cep̄hale.
Caput qd̄ sit
& vñ dicit̄.

Sinciput.
Occiput.
Tempora.
Aur̄i locus
intercaput.
Bregma.
Vertex.
Cacumen.
Basis capiti.

Cutis capiti.

Pericraneū.
Almocatim.
Zinzia mater.
Circū ossalis
mēbrana.
Calua Tota.
Cranium.
Cranion.
Dura mater.
Pia mater.

Capilli.

Enter supremus nominatur caput / quia ibi sensus initii capiunt: quod gr̄eci Cephale dicunt / & caput de presenti sumitur pro eo toto quod collo subst̄tat̄: in quo cōtinētur mēbra animata. s. cerebrū: de parte capitis anteriori facta est aliquarū partium (melioris ordinis gratia) inuestigatio.

Hic venter in homine insignis est propter ipsius contentū / qui habet partes cōmunes & proprias / Cōmuniū alia est ante / alia post / alia lateralis / alia superius / alia inferius: Anterior sinciput: posterior occiput / laterales tēpora & aur̄i locus dicitur: & superior dicitur intercaput / uertex & cacumen. Inferior uero dicitur basis capitis & membrorum suorum: An caput sit propter cerebrum uel oculos alibi diximus.

Partes proprie alię sunt continētes / alię contentę.

Cōtinētes sunt oēs partes exteriores. s. primo pili / qui tamē nō sunt numerādi in partibus capitis: nisi īproprie / quia nō sunt mēbra: sed numerātur rāq̄ superfluitas aliquādo utilis.

Secundo cutis: quę est grossa aliquādo carnea / ut in ipsa bene firmetur pili: & ut sit scutum partibus sibi inferioribus.

Sub cute ē diminuta caro uel nulla: excepta frōte & tēporibus.

Post cutem & carnem: est pāniculus circūdans totum os capitis: dictum gr̄ece pericraneum & Arabice Almocatim: & ab aliis quibus zinzia mater: & circū ossalis mēbrana.

Post pericraneū sequitur os capitis / calua & testa a latinis dictum: & gr̄ece craneum / siue cranion / quia durum.

Cōtēta sunt pāniculus durus: & pāniculus lenis: hic pia mater & secūdina. Ille uero dura mater dicit̄: & supra os ī imo capitis infra pāniculū durū: multitudinis usus ponit Rete mirabile.

Intra p̄dictos pāniculos est substantia medullaris cerebri: cum suis uētribus / glādulis / uermibus: & nervis a cerebro ortis: pia mater & dura ab aliis ponuntur inter cōtinentes. Nasus uero & mirynge aur̄i: pariter & oculi: & omnia mēbra faciei ponuntur inter partes in capite cōtētas: nō sunt tamen in uentre sup̄mo contenta.

Capilli igitur sunt primo examinandi / qui generantur gratia materię uaporosę eleuatę a toto ad caput / rāq̄ superfluitates propter calorem totius: & inde fiunt pili capitis / capilli dicti / gratia si

nis facti / quia sunt ad decorem ; ut aliquibus placet : & ut tueatur caput ab extrinsecis multis .

¶ Cutis capitis de se patet / hæc caret motu / nisi in fronte & temporibus / & ideo priuatur musculis / paucū etiā habet sensum .

¶ Excoriando totā cutem a capite uidebis pāniculū picraneum dictū / undiq; inuoluentē caput / factū ut dura mater suspēdatur craneo per cōmissuras & per multos alios poros cranei : hic pāniculus est etiā ibidē / ne craneū obuiet cuti & carni capitis sine medio : & ut craneū ipso mediante sentiat : & ut huc pāniculo inhereant uenę & arterię per exterius caput cibantes : & quę per cōmissuras & alios poros intrant & exeunt a capite .

Pericraneū.

¶ Post istū pāniculū est os cranei dictū / quod per totum a pericraneo detege. formā ipsius cōsiderādo / q̄ debet esse rotūda : ut sit maioris capacitatis & minus apta ledi : & est leuiter a lateribus cōpressa faciēns prorā ante / & puppim post : ut sui uētres sint longi : melius seruiētes operationibus intellectus : & quilibet forma de uis ab ista est praua : & quāto plus distat ab ista ē deterior . Hoc os nō est unū cōtinuū / nec durū / densum : ut sunt multa alia : sed rarū / siringosum seu spongiosum / nō multū grossum / & cōmissuris seu iuncturis aliquibus compositum .

Craneū & sua bona forma.

¶ Sūę tamen iuncturę nō sunt nodatiles : sed serratiles / dentales et squamose / quia nō mouētur : et craneū est tale ut iuncturę sūę sint firmiores : et ut si uni parti cōtingat lesio : alię illesę maneant : et etiā ut uirtus medicinę capiti pro cerebro leso applicandę melius suū imprimat effectū : et ut uapores eleuati a toto et a cerebro : facilius exeant et resoluantur : et ideo ipsius suprema pars est rarior quacūq; alia parte / nec ibidem est ualde durū / quia cacumini non accidit lesio sicut alius partibus / biliosus tamen Mars omnia lædit : est etiam tale / ne grauaret corpus : est tamen in fronte grossus : quia ē mollius ibidem / duas tamē habet partes : quas aliqui uocāt tabulas : intra quas est uacuitas notabilis / ne grauet corpus : et at inter illas fit aer implātatus suscipiens odores : et hæc pars est mollior aliis : quia suū contentū est mollius .

Capitis iuncturę sunt dentales & pp quid

¶ Os uero posterius est durius : quia cōtētū posterius est durius : est etiam durius os posterius : quia oculi suo uisu nō possunt tueri ipsum : est tñ grossius et durius in lateribus : ut sit sonorū / quia ibi dē intra ipsius substantiam debuit locari organum auditus .

G IIII

- Eminentiae clauales & aculares dictae**
Pars etiam huius ossis in occipitio collū uersus est dēsa / grossa: compacta & dura: & etiam lateraliter post aures / quia ibidē alligatur ceruicis corde ualidē / quę magnos & fere cōtinuos habēt motus: & post aures sunt certę eminentię acute: clauales & aculares dicte: durę ualde: quibus alligantur musculi multi mēbra oris & faciei ac collī mouentes / quę si molles essent p̄dictis motibus non resisterent.
- Ossa petrosa**
Et circa tempora hoc os est etiam durū / quia ibi sunt musculi magni mouentes mandibulas: & ideo omnia hęc ossa lateraliter uersus posterius sunt dura ut petra: & petrosa dicuntur.
- Colatoriū ubi**
Pars etiā inferior huius cranei dicta os basilare est dura / maxime in directo palati / ubi sunt nerui optici in cructis formā situati: per quod ibidē perforatū ut cribrū descendit superfluitas humida aquosa cerebri: & hic locus cōmuniter dicitur colatoriū.
- Hoc os basilare i sui supremo nō est planū sed inęuale / quod potest optime uideri in cimiteriis / sicut & alię cranei partes: & etiam omnia totius corporis ossa / ad quę uidenda non accedat qui non est legitimus medicus.**
- Numerū ossiū totius capitis & noiā commissurarū suarū optime dixi in cōmētariis super Mūdino. Ideo a multis narradis breuitatis causa supsedeo / maxime qa de ipsis scribētes nō coincidunt.**
- Frons. Coronalis iū cura ubi.**
Pars huius ossis primo occurēs est illa in qua sunt loca oculorū frons dicta / quę terminatur in prima iunctura serratili occurēte: quę dicit coronalis / sic dicta / quia ut aliquibus placet ibidē coronatur Reges / uel forte / quia hęc cōmissura gerit formā quasi arcualē / seu circularē & coronalem / asumitate capitis descēdendo utrinq; usq; ad angulos locorū oculorū qui sunt uersus aures.
- Commissura lambde.**
In opposito huius ossis est unū aliud os terminatū in iunctura serratili posita in capitis postrema parte / quę uocatur commissura lambde / quia assimilatur illi litterę gręce quę lābda uocatur / hęc cōmissura habet etiam formam arcus.
- Commissura sagittalis.**
Inter has iuncturas est una alia cōmissura etiā serratilis in summitate capitis posita ab ante retro porrecta: & hęc uocatur sagittalis: quia recta incedit ab unaquaq; p̄dictarū arcualiū iuncturarum ad aliam / sicut stat sagitta ad arcum.
- Commissure squamosae.**
Ad latera huius ossis supra duo ossa paris in parietibus temporum: sunt duę iuncturę squamosę (utrinq; una) quarum ossa in-

feriora super equitant ossa superiora.

¶ Primę tres iuncturę uocantur uerę per directũ intra craneum penetrantes: & istę ultimę obliq; penetrãtes uocãtur mędolę.

¶ Inter istas cõmissuras laterales ascendēdo uersus sagittalem est etiã utrinq; una alia iunctura squamosa / q̄ nō uidet nisi raro i capitibus a tēpore maceratis / uel in ultimate decoctis: inter quas & sagittalē / sunt duo ossa (utrinq; unũ) rariora cęteris ossibus capitis / quę Gale. uocat ossa bregmatis: & Auic. prima primi uocat craneũ & locus ille ubi copulat iunctura coronalis cũ sagittali uocatur ab aliq;bus Bregma & Zuendech: & capitis fontanella / in qua os ultimate pueris cõcrescit: & ibidē ponitur cauteria & cęrata & alia localia pro catarrhis & multis aliis morbis: i aliis capitis partibus sunt etiã multę alię iuncturę / de quibus nō fit sermo: quia de ipsis Medici nō curant tantũ sicut de p̄dictis.

Cõmissura
oculta.

Ossa bregma
tis: Craneũ.

Bregma.
Zuendech.
Capitis fon
tanella.

¶ Ex p̄dictis patuit capitis situs: substantia & figura. Sua quãtitas patet. Sua iuuamēta & colligantia sunt pro parte dicta & dicentur. Numero est unũ. Numerus partiũ dictus est: & etiã cõmissurarũ cranei: quarũ tres sunt serratiles directe intra penetrãtes: alię sunt squamosę obliq; penetrãtes. Sua cõplexio est cõplexio partiũ componētium ipsum. Passiones omniũ modorũ patitur / quę si sint in uelaminibus & in ipso cerebro: mala iudicãtur: plus & minus secundum locum & morbi qualiratem.

¶ De Dura Matre.

¶ In his p̄dictis ut cõmodius uideãtur intra craneũ cõtentũ: diuide caput a collo circa tertiũ sphondylum: deinde seca craneũ supra aures parum (circum quaq; usq; ad intrinsecam circũferentiam ipsius taliter ne ledas duram matrem) semper seruandõ situm p̄dictum.

¶ Hoc facto eleua os totum superius secatũ a suo inferiori / cum aliquo eleuatorio apto & forti: quia undiq; alligatur firmissime dure matri: tam in cõmissuris q̄ in multis aliis ipsius poris.

Os i eleuando
craneum.

¶ Eleuato craneo uidebis durã matrē etiã miringã dictã / quę est pãniculus satis grossus nerueus & ualidus: est tamen porosus: ut a cerebro exeãt uapores. Sua figura ē plana / extēsa i circularē formã / cõphēdens totã itra se cũ pla matre cerebri medullã.

Dura mater
miringa.

¶ Dura mater est a prora ad pupin per longum duplicata: & in directo sagittalis cõmissurę penetrat per quãtitatē duar; unciarũ

Intra substantiã cerebri/dextrã partem a sinistra diuidens: dupli-
catã etiã postetius per latum/ diuidendo cerebrũ postetius ab an-
teriori: hæc secũda duplicatio nõ est inuicem alligata: ut alia pri-
ma /quia prima per ligamẽta aliqua & per uenulas est inuicẽ cõ-
iuncta: taliter q̃ in ipsa est uacuitas apta tenere intra se aliquid &
in ista uacuitate ab ante usq; retro sunt multę uene a guidez p̃/
dictis ascensę/quę ibidẽ a duplicatiõẽ prædicta cõprimunt: & cõ-
pressę exprimũt sanguinẽ ad multos ipsarũ ramulos: qui sunt cõ-
tinui ramis pię matris nutrientibus cerebrum.

Lacuna.
Platea.
Fouea.
Palmentũ.
Tertia uena.

¶ Versus occiput i ista duplicatione est certa uacuitas uocata la-
cuna; & platea; & fouea; & palmentum/ in quam pars huius san-
guinis exprimit: & fere semper ibidẽ est sanguis aliquis propter
quem: Erophylus istã lacunã uocauit tertiam uenã: quia hæc ua-
cuitas est oblonga ut uena; & alibi q̃ in uenis/arteriis/ corde; & i
ista lacuna nõ reperit sanguis sub forma sanguinis; & istam dupli-
cationem Auic. uocat Torcular.

Torcular.

¶ Sua quãtitas/situs/colligantia; & complexio patent. Numero
est unus pãniculus/sua iuamẽta ultra prædicta/ sunt uesire ce-
rebri cũ pia matre/ secũdũ longum latum; & profundũ/ ipsum
circuendo; & in ipsum ut supra patuit penẽtrando. Iuuat etiã me-
diando iter os durũ & piã matrẽ satis mollem. Iuuat etiã in sub-
stentãdo uenas/ cerebrũ & mẽbra sibi uicina nutrientes. Passio-
nes omniũ modorũ patitur/ sua solutio notabilis / est praua.

¶ De Pia matre.

Pia mater.
Secũdina.

¶ Vb ista ẽ alia mẽbrana tenuis subtilissimis arteriis & ue-
nis p̃ totum iterita/immediate cerebro alligata/dicta pia
mater & secũdina: quia nutrit cerebrũ sicut secũdina foe-
tum: & iudicio meo in istis minimis arteriaę ramis in pia matre
undiq; dispersis subtilatur & præparat sanguis seu s; ritus ultra/
lis/ ut in cerebri substãtia & in uẽtribus ipsius effitiatur animalis
ut in cõmentariis super Mundino diximus.

Cerebri uer-
mes vii orãf

¶ Hęc mẽbrana neruea & tenuis est/ & alligat durẽ matri in sum-
mitate ipsius a prora usq; ad puppim p̃ multas uenulas/ & cũ all-
qbus uenulis alligat circa latera capitis; & ẽ alligata per totũ sub-
stantie cerebri/ quod nutrit: & secundum sensum duo uermes in
tra cerebri uentres locati trahunt ortum a uenis & arteriis istis/ a
quibus defertur spiritus ad intra uentres; & etiã sanguis partes ce-

rebrī Intrinsicas nuttiens. In parietibus etiam ventriū: est aliqua portio pię matris / portans sanguinem & spiritū / sanguinem ad partes sibi uicinas nutriendas: spiritū uero pro animę operationibus: sicut faciunt uermes antedicti.

¶ Ex prædictis sua substātia / figura / numerus / colligantia & situs patent: patet & quātitas / quę nō solum cerebrū extra : sed etiam intra uentres: & in multis suis plicaturis seu anfractibus notabiliter ingreditur: licet aliqui dicant in postremo uētre nō esse piā matrem propter ipsius substantię duritiem : nutritur tamen hęc pars: & ideo habet uenas: ut prima / minores tamē. Sua cōplexio inata est frigida & sicca iuuamēta patēt. Passiones omnium modorum patitur: quę sunt detiores q̄ in dura matre.

¶ De Medulla Cerebri.

Ost piā matrem occurrit Cerebri substantia medulla
p improprie dicta / quia non nutrit: nec humectat ossa sibi
uicina: sicut aliorum ossium medulę / sed ossa capitis nu
truntur ut ipsam conseruent.

Medulla cer
rebrī.

¶ Sua substātia est conspicabilis / mollior ante & superius / q̄ post
& inferius / quātitate excedit cerebri aliorū animalū quantitatē:
tū pp spiritū aialū multitudinē / tū ut sua cōplexione frigida &
humida p ratiōe cōtēperet ipsos / qui a corde calidissimi ueniunt.

Cerebrū maxi
mū i homine
& pp quid.

¶ Suus situs patet / & etiā figura / q̄ est talis supra : & per totum:
qualis est forma cranei: habet tamē multas plicaturas manifestas
In primo aspectu: & etiā multas absconditas / quę uidentur in ipsius
sectiōe / itra q̄s p totū ingredit pia mater ipsi anexa. Sua colligā
tia ex p̄dictis apparet: & apparebit ex suoꝝ neruorū cognitione.

¶ Numero est unū mēbrū. Duas tamen habet partes / quę non
sunt totaliter ab inuicem sepatę: sed notabiliter unitę.

¶ Vna pars notabiliter in magnitudine aliā excedēs / est ab ante
usq; retro replēs totā cōcauitatē cranei: ante & in medio a sūmo
usq; ad imū: & retro replet tantū partē supremā cranei: etiā i dire
cto maioris ptis ossis lambdę: & hęc ps uocāť cerebrū anterius.

Cerebrum an
terius.

¶ Alia pars longe minor prima cerebellū ab Aristo. dicta: & pri
ma solidior replet capitis posteriorem & inferiorem partem: & hęc
situm suum habet i postremo capitis sub parte prima antedicta:
in hac tamen parte cerebri posteriore cerebellum dicta / non est
aliqua concauitas seu uentriculus: ut notant multi: est bene tecta

Cerebrum po
sterius.

circūquaq; a dura & pia matre / & sensus hęc omnia mōstrat. Pri-
ma pars ante dicta diuisa est notabiliter a dura & pia matre in
duas partes secundū capitis longū / in dextrā .i. & sinistrā partē:
ut sua substantia & sui uentres sint distincti & duplicati.

¶ Primo igitur in altero laterū talis duplicationis / cū rasorio dili-
genter moue (lateraliter secūdum supius & inferius) piā matre
simul cum notabili quātitate cerebri / descendendo per tres digi-
tos plus & minus secūdum q̄ Inuenies ipsius uentriculos.

*Duo ventres
in cerebro.*

¶ In quolibet .n. latere talis duplicationis reperies unam notabi-
lem uacuitatē: q̄ uentriculus est dicta / quę ē per longū porrecta
aliqua liter obliquata uersus posterius lateraliter descendens.

¶ Viso uno latere : uide & aliud : in quo uidebis idem ubiq; sicut
in antedicto: & hi uētres sunt diuisi a substātia cerebri: ut si cōtin-
gat uni parti nocumētū / ne cōtingat alteri: & operationes unius
partis talium uentriū sunt similes alteri sibi pari.

*Uermes cere-
bri ybi sint.*

¶ In isto uentriculo utrinq; circa basim est una substātia pellicu-
laris / rubea / uermis dicta / ex uenis & arteriis cōposita / q̄ ab uno
extremo ad aliud cuiuslibet uētriculi tendit / q̄ motū habet secū-
dum aliquos: apiens & claudēs uentriculos uoluntarie.

*Uermes in cere-
bro.*

¶ Infra tales uermes ad ipsorū latera est certa pars cerebri emi-
nens / quā multi assimilant natibus humanis in figura / q̄ in elon-
gatione pariter & clausione uentriū se cōtangit / in a breuiatione
uero & dilatatione ipsorū ab inuicem separatur.

¶ In istis uentriculis antedictis cōmuniter in parte ipsorū ante-
riori ponitur phantasia / sensus cōmunis: & imaginatiua.

¶ Visis p̄dictis moue notabilem cerebri medullę partem: ut
diligentiū uideātur alię cerebri uacuitates: notando in basi an-
teriori p̄dictarū duarū uacuitatū unum foramen / quod est cōe-
p̄dictis uacuitatibus / per quod spiritus ad alios uentres rēdūt
& etiā aliq; humilitates in ipsis contentę descendēdo exeunt
ad certā uacuitatē tēdentem uersus os basilare circa locū ubi est
certa caro glandosa sub incruitatione neruorum opticorum.

*Lacuna sub
dini.
Caput rosae
Embotū.*

¶ Hęc uacuitas uocat a Mundino lacuna / ab Auic. caput rosę:
& ab aliis Embotū / quia est lata superius / stricta inferius / undiq;
circūdata a p̄niculo tentū usq; ad os basilare: & p̄ istud Embotū
(ad p̄dictū os ibidē ut cribrū subtilissimis porris perforatum)
euacuatur ut plurimum humilitates superflue cerebri / quę po-

Ita in anfractibus multis ossis basilaris supra os palati locatis In
 grossantur ab aere p nares attracto: & et a calore naturali: & de
 mu extra mittitur per nares & os mediatis faucibus in ea for
 ma que omnibus nota est / propter diuersas causas diuersam ha
 bens substantia / colorem / quantitate et figuram / ex predictis pa
 tent cerebri iuuamenta / que tamen alia sunt ab Aristo. & alia a
 Gal. et a sequacibus / quos uide. Passiones omniu modoru pati
 tur: sua solutio est letalis / non semper sed ut plurimum.

Cluxta istud Embotij uersus posterius etia sub uentre seu uentri
 bus andicris: e certa uacuitas oblonga aliquantulum / cuius parietes
 sunt sicut nates antedictę / que claudunt & aperiant talem uacui
 tate quado opus est / uel a motu predictoru uermiu: qui imedia
 te sunt supra ipsas / uel alio motu a spiritibus facto.

Et istam uacuitatem comuniter Authores ponunt pro uen
 triculo medio / in quo dicunt esse uirtutem cogitatuam.

*Ventriculus
 melius secun
 du com opi
 nionem.*

In posteriori parte huius medii uentriculi est foramen paruum:
 quod tendit ad unam aliam uacuitatem / que descendendo est
 uersus locum ubi est principium nuche: et hec uacuitas non est
 in cerebello antedicto ut putant multi: nec est circudata undiq;
 a substantia medullari cerebri / sed est inter posterius et anterius
 cerebrum sita / circudata notabiliter uersus cerebellum a pia ma
 tre ipsum regente.

Et inter istam ultimam uacuitatem et uentriculum medium
 antedictum est certa caro glandosa conarium dicta: quia est in
 forma conii siue pini: hec glandula ibidem sustentat multas ue
 nas pie matris / ascendentes uersus cerebri centru / ut ipsum nu
 triant / et hec glandula transcolat multas humiditates ad mediu
 uentriculum antedictum / a quo ad embotum predictu: et inde
 ut supra patuit: expurgantur.

*Caro glando
 sa conariu di
 cta.*

In ista uacuitate ultimo loco dicta / que est post medium uen
 triculu / dicta uentriculus posterior / Authores comuniter ponit
 uirtutem memoratiuam. Ego autem aliter sentio.

*Ventriculus
 posterior secun
 du opiniones
 comunem.*

Et dico primo uirtutem apphensiuam / cogitatuam / et memorati
 uam: esse in primis duabus couacuitatibus pro anteriori uentriculo
 positis / tam in parte dextra q in sinistra / et apphensiu seu sensus
 comunis est in parte ipsius anteriori: et cogitatu in medio / in
 posteriori uero eiusdem est memoratiua.

De ortu nu/
ebe.

Et dico uentriculū antedictum / quem authores ponunt pro medio uentriculo non esse pro cogitativa / sed est uia pro expurgatione superfluitatum multarū cerebri / & pro deferendis spiritibus ad tertium antedictum uentriculum / qui spiritus non seruiunt uirtuti memoratiue / sed uirtuti motiue & sensitiue / qui ueniunt a primo uentriculo antedicto / sensui cōmuni seruientes / & hinc comprehenditur q̄ nuca uirtualiter habet ortū a parte anteriori cerebri / uidetur etiam nuca substantialiter oriri a parte anteriori cerebri / tum ex ipsius colore / tum etiam ex cōtinuatione / quę tamen ē etiam cōtinua cerebello postorius locato / maiorem directionem tamen & etiam colligantiam habet cum cerebro / q̄ cum cerebello p̄dicto. Hęc tamen melius & uberius diximus in cōmentariis super Mundino. Sed ut p̄dicta melius intelligantur quales potui hic inferius duas accomodauī cerebri figuras / in quibus aliqua ex p̄narratis comprehendī possunt ut uides.

[Faint, mirrored text from the reverse side of the page, appearing as bleed-through.]

Cons in hac
 puncta figura
 durā matre se
 patam a cere
 bro/curus me
 dietas a proā
 ad pupis tegi
 tur pia matre
 ut vides / In
 altera vō pre
 i cetro medul
 lae est notabi
 lis cōcūitas
 sensu manife
 sta pū^o remo
 ta multa cere
 bri medulla :
 q̄ habet p̄ al
 tera partū vē
 tris āterioris
 ante dicit / in
 medio cuius
 ē vermi simi
 lis substantia
 rubea / in hac
 etiā figura est
 medietas em
 boti āstici /
 & med eius
 vētriculi me
 dij & postero
 ris.
In hac secū
 da figura vñū
 a dextis aliū
 a sinistris cē
 tro medullae
 cerebri habes
 duos ipsi^o vō
 tres ātōdes :
 & sui vermes
 possunt cōp.e
 hēdi ex prima
 figura āte no
 tata / & inter
 istos ātōdes
 tū est embōtū
 & vermes
 medius & po
 sterior ut mō
 strāt de totis
 suis postae.

DE ANATOMIA

¶ De Neruis a Cerebro ortis.

*Septem paris
neruorum.*

*Neruis.
Neruis.*

*Carunculae
mamillares.*

*Nerui optici
uisus.*

*Nerui p mo
tu oculorum.
Unde omnes
nerui vocantur*

Nerui gustus

*Nerui audi/
tus.*

*Septimū & septi
mū par ner/
uorum cerebri.*

Ostēdicta sunt uideōi nerui a cerebro orti: q̄ sunt cōter
septē paria/de quolibet parie est utriusq̄ unus/similis suo
sotio. Neruus.n. gr̄ce neuron dicitur: est membrum cō
simile/album/substantia uilcosum: figura oblongum & rotūdū/
ad separādum tenax & durum:sensus & motus organum:& parti
sensitiuū sunt molliores & frigidiores motiuis.

¶ Eleua igitur leuiter cerebrū a parte anteriori incipendo: & in
uenies in directo superioris partis nasi duas substātiā albas oblō/
gas (utriusq̄ unā) herētes p̄e matri/quarū capita sunt aliquātu
lū grossa/q̄ a multis uocātur carūculę mamillares: & sunt instru
mēta sensus odoratus/quas Gal.nō uocat neruos:quia sunt mol
les/in directo ipsarū p̄aniculi cerebri & os frōtis sunt perforati ut
cribrū:tū pp odores/tū pp supfluitates cerebri expurgādas i ne
cessitatibus:quę ut plurimū expurgātur p colatoriū: qđ est in di
recto emboti antedicti:& ibi ante i craneo ē certa uacuitas nota
bilis aere ut plurimū repleta/in quo aere secundū aliquos ab istis
carūculis primo percipitur sensus odoris.

¶ Post carūculas p̄dictas:uidebis duos magnos neruos:qui ser
uiunt oculis pro uisu: & hi uidentur incrutari: de hoc tamen ad
huc sub iudice lis est.et hi uocāt optici seu uisus:q̄ secundū aliquos
sūt cōcaui seu p̄forati:hoc tñ negat sensus in mortuo animali.

¶ Post istos est unum par neruorum / quod ponitur pro secun
do pari:& hi dant motum oculis.

¶ Post istos est tertiū par:quod paulisper unitur quarto / a quo
postea separatur:& descendendo spargitur per faciem:& intra &
infra os basilare unitur cum sexto pari nunc dicēdo:& simul fa
ciunt neruos p̄dictos descendentes ad membra uentris medii
& inferioris:& ab istis oriuntur reuersiui.

¶ Postea sunt nerui quarti paris descēdētes ad palatū p̄ sensu gu
stus:& hi sunt subtiles:aliqui tñ capiūt tertiū par p̄ quarto: & ecō/
tra/sicut diximus i cōmētariis:& ibidē dixim⁹ cām talis erroris.

¶ Est deinde quintum par quod utriusq̄ difeminatur intra os ba
silare in directo aurium:& seruit sensui auditus.

¶ Postea ē sextū par:quod miscet tertiū ut p̄dictū est/postea est
septimū par:quod qa obliquū ē:dat motū linguę:& etiā aliquib⁹
musculis epiglottidi seruiēribus:dat et sensū gustus ipsi linguę.

¶ Horū neruorū substātia est oībus nota / sunt tñ posteriores an-
terioribus duriores: quā pars cerebri posterior est durior antero-
re / pp sensus īteriores. Suā figura / quātitas: situs / numerus et col-
ligātia patent, ī cōplexione nō sunt multū sicci: et ideo nō habēt
fortes motus: et sunt frigidi natura. Iuuamēta sua etiam patent.
Passiones omnīū modorū patiūtur / quę oēs sunt prauę: propter
colligantiam suā cū cerebro & propter suas operationes.

*¶ Nerui poste-
riores sunt du-
riores anterio-
ribus.*

¶ De Rete Mirabili secūdi cōm opīnōne:

et aliquid de Nucha.

¶ Iis p̄dictis: depone totū cerebrū cū illa portiōe Nuchę:

¶ Nucha.

¶ q̄ est inter spondylos: quos secasti et cum capite seruasti:

¶ prius ipsius notādo sitū / substātiā: numerū / et figurā / sua
colligātia cū cerebro est dicta sup̄ius. Quātitas ipsius et alia ipsi
reḡita melius notabūtur ex dicēdis: ī cuius initio iuxta cerebrū:
est certa uacuitas cōtinua uacuitati cōlter positę pro uentriculo
memoratiue uirtutis / p̄ quā trāseūt ad suos neruos spiritus a ce-
rebro missi pro sensu et motu. Et Nucha (sicut et cerebrū) uelāt
a dura et a pia matre / ut sensus demōstrat.

*¶ Nucha uelāt
a dura & pia
matre.*

¶ Iis notatis sup̄ ē sola dura mater: q̄a remouendo cerebrū re-
mouet et pia mater / pp ipsorū iuicem firmā et cōtinuā colligātiā.

¶ Inter durā matrē et os basilare in regione ī cruriattonis neruo-
rū opticorū ubi est collatoriū antedictū / ascēdunt p̄ os basilare
duę notabiles artetie: una ē a dextris alia a sinistris: ut supra pa-
tuit in cap. de Aorta ascēdēte / a quibus ut dicūt cōmuniter Au-
thores supra os immediate sub dura matre efficiūtur multi subtī-
lissimi rami: inuicē mirabiliter unus supra aliū unti instar retis:
occupantes ante / retro et a lateribus magnū locum. Deinde ex
istis multis ramis iterū enascūtur duę artetie similes primis / a qui-
bus efficiūtur p̄dicti parui rami: et hę duę uenę postea iterum
factę magnę supra craneū ascēdunt ramificate usq̄ ad uentres ce-
rebri: ipsis portando spiritus subtiliatos in isto Rete mirabili.

*¶ Rete mirabi-
le secūdi opi-
nionē cōe.*

¶ Et iuxta istud Rete aliqui dicunt esse duas glādulas ipsū sub-
stentātes: et dicūt iuuamēta istius Retis esse: ut ibidem causetur
spiritus uitalis subtiliatio: ut melius ad minima diuisus alteretur:
et efficiatur animalis: et forte ut ex uaporibus a cibo eleuatis: et a
cerebro condensatis inferius cadentibus: sui minimi rami facilius
oppilentur: et somnū causent.

*¶ Iuuamēta re-
tis mirabilis.*

H

Cistud tñ Rete ego nūq̄ uidi: & credo naturā nō opari per plu-
ra id quod pōt p pauciora / sed natura pōt subtiliare hos spiritus
in minimis ramis arteriarū ascendētū supra durā matrē hērentē
ossi basilari: & per piā matrē usq; ad cerebri centrū ascendētes: er-
go nō datur ibidē inter durā matrē & os basilare hoc Rete / mul-
tas alias rationes super hoc dixi in cōmētariis super Mūdino / ad
quos breuitatis causa remitto legentes: & inter alias rationes ex
perientia sensualis est mihi Auniga: & si datur hoc Rete est supra
durā matrē imēdiate ifra cerebri medullā ex qbus arteriis mi-
nimis ibidē fit certa mēbrana continua & similis piē matti / in ra-
mis cuius subtiliat spiritus uitalis & fit animalis: & sic subtiliat
trāsīt ad uētres / mediātibus p parte uermibus cerebri añ dictis.

¶ De Naso.

Isis p̄dictis occurreret sermo de osse basilari / sed quia
u ipsius anatomia / maxime de suarū partiū numero: ab au-
thoribus ponit diuersa / & etiā quia hoc os melius specu-
lat i cōmētariis / q̄ i cōl sectiōe. Ideo de ipso sermonē pstringo: re-
mittēdo hui⁹ artis cupidos ad cōmētaria nostra: & ad cōmēteria.

Naso.

¶ Dicamus ergo aliquid de naso / q de p̄senti capite pro parte illa
p̄cipua eminet / q̄ a sup̄cilioꝝ cētro equali porrecta iugo utrāq;
aciem discernit & munit: huius mēbri partes inferiores laterales:
Gal. uocat alaria / alter alulē dicitur / sua pars superior ab aliquibus
dicitur lepor & summū nasi / inferior etiā lepor & imū nasi / pars
media exterior ē dicta colūna: & ipsius interna pars diuidēs dex-
trā partē a sinistra uocatur diaphragma: septū porrectū: & Interfi-
niū nasi: & aliqui uocāt nasi inferiora foramina nares: & uia a nati-
bus p supra palatū ad fauces ab Auic. quinta tertii uocatur Cha-
lasim / sed de p̄senti a nobis cauernositates supra palatū in osse
basilari locatę nares uocātur: in quibus supfluitas cerebri humi-
da trāscolata ingrossatur / de qua aliquid diximus supra.

Maria.
Alulae.
Lepor.
Colūna.
Diaphrag-
ma.
Septū porre-
ctū Interfiniū
Nares.
Uer Rete mi-
rabile.

¶ Nasi substātia est ex cuti / musculis / carthilaginibus: & ossibus:
& p̄niculo tegente ossa sua. Sua cutis est taliter musculis eius
unita / q̄ separi nequit / nisi difficulter. Sua pars anterior & inferior
est carthilaginea: superior uero ossosa. Sui musculi sunt duo par-
ui: duri tamen / unus est a dextris / alter a sinistris uersus inferius
magis / quia ambo oriuntur a pomis mandibularum: & mouent
alas nasi: ad quam partem uult homo.

Nle nasi.

¶ Post musculos sunt tres carthilaginee/ una in medio: & duę laterales: quę sunt molliores media / quę dura est satis/ ut teneat nasum (quem diuidit intra per medium) rectū & firmum.

Carthilaginee

¶ Ossa nasi sunt duo triāgulata: frōti cōtigua/ uersus angulos lacrymarum perforata foraminibus paruis: a quibus humiditates in oculos: & ab oculis in nasum: & a naso in ore penetrare possunt: & per hoc gustatur sapor medicinarum positarum in oculis a lingua.

Ossa nasi.

¶ Et os frontis in directo nasi est perforatum ut cribrum: ut seruiat pro odore: & ut per ipsa foramina exeant humiditates superflue a cerebro: transiēdo prius per foramina/ quę sunt in suis pāniculis circa cartilagarum mamillarium loca.

Colatoriu in fronte.

¶ Ex predictis uisa est nasi substantia: Numero est unum membrum: diuisum tamen in duas partes ad interius: ut si una pars ledatur: altera firma sit: sua figura/ quantitas/ situs & colligantia patent. Sua complexio ponitur frigida & sicca. Sua iuuamenta sunt ad decorem & ad ducendum & reducendum aerem ad pulmonem: ducunt etiam materiam/ per colatorium ad cauernas ante dictas missam/ extra se/ quę cauernę dicuntur de presenti nares.

Colatoriu. Marco.

¶ Passiones omnium modorum patiuntur: & sua solutio facillime consolidatur / in sui inferiori extremo interdum applicatur sanguis sugens: ad saphatim et ad id genus/ Sua propria passio est lesio uirtutis odoratus: quę ipsi potest contingere principaliter propter oppilationem factam in foraminibus existentibus in osse basilari in directo predictarum cartilagarum mamillarium.

¶ De Palpebris.

Alpebre a palpitatio genę etiā dicte/ sunt pellicule oculorum tegentes oibus notę. Sua substantia est ex carthilagine & membrana / cum minima & forte ut aliquibus placet: cum nulla parte carnea: exceptis ipsarum musculis: & est carthilaginea: ut in ipsa pili figantur: quę stant recti: & duri: ut melius tueant oculos: hi dicuntur cilia: a celandis oculis: est etiā carthilaginea/ quia melius resistit extrinsecis: & ut stet erecta quam apertę / quia si esset pellicularis: deprimere facillime: & cute tegitur propter tutelam & decorem.

Palpebra. Sena.

Cilia unde.

¶ In superioribus palpebris sub cute sua: est membrana a picramio orta: quę intra flectit suam inuoluens carthilaginem extra & intra usque ad tunicam corneam: cōiunctiua mediante tegente musculos oculi: & in inferioribus simili modo est membrana orta a membrana

pororū faciei ossa tegere: & isto modo uidetur quod cōiunctiua tunica oriatur etiā a pāniculo tegere ossa inferiora faciei: in multis tñ indiuidus ē aliqua caro/ cū aliquibus uenarū fibris imediate supra p̄dictū pāniculū/ quę (palpebra inuersa) sensui patent. a quibus uenis aliis causis coadiuuatibus/ fit in oculo: unguis/ & sebel: & uerucarū genus: & alii aliqui oculorum morbi.

Tarsum.

¶ Circa istā carthilaginē quā Gal. uocat Tarsum: est aliqua pln/ guedo humectās palpebras necessitatis cā: ne exsiccēt pp motū suū fere cōtinuū: Supiores solē mouētur/ inferiores uero minime.

¶ Et utrinq; suos motus est ex tribus musculis teste Auic. quorū unus apir: qui est in medio palpebrę: duo uero alii sunt in angulis oculorū/ qui claudūt: Gal. tamen. x. de util. cap. 9. nō uidetur ponere nisi duos musculos: quorū unus dicitur eē in angulo uer sus aurem/ quem dicit apire: si solus moueatur/ & alius in angulo nasi/ quem dicit claudere/ si etiam solus moueatur: & si ambo equaliter mouentur/ non magis palpebra clauditur q̄ apiat: & hęc semi clausio uocatur ab Hipp. curua palpebra/ quę infert in morbis malū inditiū: & etiā Gal. ibidē cap. x. dicit q̄ nisi q̄ cognouit musculū p̄dictū ad angulū nasi locatū/ q̄ uidit ibidē magna applicari cauteria propter fistulas: & tamen adhuc remāsit motus in palpebris/ qui nō remansisset: si eēset ibi musculus.

¶ Et asserit. xi. de util. cap. 14. q̄ cutis musculoſa frōtis: & pomorū faciei suo motu sufficit ad clausiōē & ap̄tionē palpebrarū: & alii addūt cū iuuamēto musculorū. Anst. tñ secūdo d̄ partibus aīaliū. c. 13. dicit palpebras moueri nō uolūtarię: sed naturę instinctu: mihi tñ uidet: q̄ habeāt motū propriū & cōem: cōis ē a motu frontis & pomorū faciei: proprius uero est a suis ppriis musculis/ qui habēt suos neruos ānexos palpebris & musculo mouēte frontē: & musculis tēporalibus & pomorū faciei/ utrū autē isti nerui ueniāt a nucha/ an a cerebro sensu nō p̄cipitur. Inquit tamen Auic. quod in sola palpebra supiore sunt musculi/ quia sunt propinquiores suo principio. sc. cerebro/ qui sunt parui: & alii dicūt ipsos esse sine cordis/ de situ quorū alii inter se sunt discordes.

¶ Et palpebre inferiores teste Auic. nō mouentur: quia motus superiorū sufficit ad p̄fectā clausiōē & ap̄tionē ipsarū ad inuicē: & inferiores sunt minores superioribus: & oculis magis cōiuncte/ ne pp magnitudinē & sepationē ipsarū ab oculis: aggregarent in se

Curua palpebra.

lippludinem: & lachrymas: & alia extranea / teste Gal. x. de util.

In substãtia palpebrarũ i quolibet angulo / seu cãtho uersus na
sum: sunt duo foramina parua sensibus manifesta: unũ in supiore
palpebra / aliud in inferiori: p quẽ exẽit lachrymẽ: & i isto angulo
sunt carnes spõgiosẽ: q̃ itra se tenet talẽ humiditatẽ lachrymã:
ut humectet mēbra sibi uicina: ne exsiccent: & tales humiditates
iterdũ uenitũ a naso: & etiã a cerebro p uenas suorũ pãniculorũ.

Angulus.
Lanibus.

Situs palpebrarũ / numerus / quãtitas / figura / & colligantia pa
rẽt / substãtia ẽ tacta. Sua cõplexio ponit frigida & sicca: iuuamẽ
ta sua sunt tueri oculos a minutis & lenibus. Ossa uero adiacẽtia
tuẽtur ipsos a magnis & duris: & iuuãt in somno fiẽdo: sui pili: lu
uãt etiã oculos ne i palpebris aptis puluis & alia minuta ipsos le
dãt: & sua nigredine corroborãt uisum: & nõ sunt ualde spissi: ne
obũbrẽt uisũ: nec nimis rari: ut phibeãt minuta itrare ad oculos.

Passiones omniũ modorũ patiũtur: & inter alias patiũtur suorũ
pilorũ iuersionẽ / q̃ curatur cauterizãdo quẽlibet pilũ inuersum:
in sua radice cũ acu aurea: postea curãt ut alia loca cauterizata.

Cura aliorũ
inuersorũ.

De Anatomia oculorũ.

Iis palpebris occurrũt oculi ab occultãdo dicti. Occultã
tur. n. inter palpebras / ad quos uidẽdos scinde primo os
frontis in directo ipforũ: taliter ut saltẽ alterũ eorũ ui
deas modo infra dicẽdo: notãdo primo neruũ suũ qui opticus

Oculi unde.

est dictus / qui perforãdo ipsius tunicas / uersus centrũ ipsius ten
dit: & iter cõiunctiuã & Sclitoticã ẽ notabilis pinguedo / & caro
glandosa: suscipiens humiditates: sicut facit caro glandosa radice
linguẽ: quas extra riuat: interdũ per nasum: & per foramina quẽ
sunt in palpebris ante dicta: quibus mediãtibus / tam pinguedi
ne q̃ humiditatibus / seruantur oculi ab exsiccatione.

Neruus opti
cus.

Coniunctiuã
Sclitotica
Pinguedo.
Caro glãdo
sa.

Ibidẽ sunt etiã sui pprii musculi / q̃ sunt septẽ / quorũ unus mo
uet sursum / alter deorsum: & unus alius dextrorsum: & alter fini
strorsũ: & duo trãsuersaliter tẽdẽtes mouet circulariter: septimus
uero ẽ ppe neruũ opticũ / quẽ sustinet: & eleuat: & ipsum tuet a
laxitate: dũ oculi firmãtur i ituitu cõtinuo: & ideo hic solus firmat
oculũ / istũ musculũ aliqui dicũt eẽ duplicatũ: & aliqui triplicatũ:
& hi oẽs musculi hũt suos neruos a secũdo pari neruorũ cerebri.

Musculi oca
lorum.

Vis predictis separa musculos / pinguedinẽ predictã: simul &
canem glãdosã a suis pelliculis / quẽ sunt realiter quatuor. Po

Quatuor sa
nicæ.

- Septē tunicae** nuntur tñ cōlter septem/quia differūt aliquāliter/substātia/situ/ colore/figura/quātitate et complexione/colligantia tamen nō differunt. Differunt etiā aliquāliter in iuamentis.
- Mēbranae.** **Oculorū tunice** **Tres humores** **Quatuor humores.** **Coniunctiua vnde.** **Pāniculus circū ossalis.** **Lomez vbi vnde.**
- ¶** In istis pelliculis/ q̄ mēbrang: et oculorum tunice uocātur/ sunt tres humores/ aliqui tñ addūt quartū/ quē ethereum uocant.
- ¶** Tunicarū igitur istarū primo ante inciπendo/ occurrit cōiunctiua/ sic dicta/ quia coniungit oculū capiti: et hęc oritur a picra neo: et a pāniculo circū ossali/ tegente inferiora faciei ossa/ et a pellicula intrinseca palpebrarū: orta a p̄dictis pāniculis/ et hi pāniculi ē tegunt orbitas oculorū: et hęc sola est uere una tunica.
- ¶** Ista cōiunctiua tamen nō tegit ante: totū oculū/ sed in loco ubi ipsa deficit ante oculū in medio/ est secunda tunica/ quę quia diaphana est ut cornu/ cornea nominatur/ hęc secūda aliquos quatuor habet tunicas subiles: ut cōpertū est in suis ulceribus.
- ¶** Huic corneę uersus posterius est continua una tunica nō lucida/ sed opaca et dura. Ideo Sclerotica dicitur/ quę posterius tegit totū oculū. Hęc tñ est maior cornea: et iste duę ab aliquibus ponūtur pro una/ solum propter colligatiā/ quia ambę per cōtinuationē unius ad alterā: oriūtur seu alligātur durę matri.
- ¶** Post istas etiā ante inciπendo/ est una tunica dicta uuea: et coronoides: et foraminalis/ quia ē perforata sicut corona: et sicut granum uueę/ quādo remouetur a suo suspensorio seu racemo: et suū foramen uocatur pupilla. Suus color est uariis/ sed sēpe niger: et Itidialis/ seu Lazuleus/ uel Ceruleus.
- ¶** Huic uersus posterius cōtinuat una tunica/ quę est fere similis magnitudinis: qualis est uuea: et etiā eiusdē coloris: et hęc uocat secūda/ quia ipsa et ē uuea oriūt a pia matre secūda dicta/ uel ut aliqb⁹ placet: hęc secūda nutrit oculū/ sicut secūda foctū.
- ¶** Post istas tunicas sunt duę alię tunice etiā simul continuę/ una anterior/ alia posterius/ q̄ est longe maior anteriore/ anterior uocatur Aranea/ posterior Retina: Aranea est subtilis dēsa tamen: lucidior adamantina gēma/ Retina etiā est subtilis/ sed nō lucida ut Aranea: et Retina pro parte heret secūdinę.
- ¶** Inter has ultimas sunt duo humores. s. uitreus et cristallinus: uitreus est posterius et lateralis/ sic dictus quia assimilāt uitro liquefacto/ in parte cuius anteriori locatur humor cristallinus/ sicut locata est gēma in annulo/ humor uitreus est longe maior cristallino.
- Sclerotica.** **Uuea.** **Coronoides.** **Foraminalis pupilla.**
- Secūda vnde.**
- Aranea.** **Retina.**
- Humor uitreus.** **Cristallinus humor.**

lino / sed crystallinus est durior uitreo : & lucidus est ut gēma. Iste etiam duę antedictę tunicę oriūtur a neruo optico secundū Aucthores : & ideo etiā iste duę tunicę ponunt pro una / quę tñ si sint una uel duę : sicut etiam alię : parum conferunt medico legitimo.

¶ A loco continuationis secūdinę cū uuea ante uersus / inter partem Retinę & totam Araneā est humor dictus albugineus quia assimilatur albugini ouī. Hic tamen humor est paucus & fluidus in mortuo animalī / qui in directo pupillę uenit usq; ad corneā / & ibidem est lucidus diaphanes magis q̄ alibi / & ideo aliqui hunc humorem uocant ethereum / & sic ponunt in oculis quatuor humores / & quia secūdina & uuea uidentur oriri a pia matre / aliqui ponunt ipas duas et etiā Corneā et Sclerotīcam pro una tunica. Cętera diximus oculis spectātia in cōmentariis nostris.

¶ Ex prædictis uisa est oculorum substantia / sunt fiti in suis orbibus. In duobus foraminibus magnis in frōte locatis / & nō sunt multū extra eminentes / ne ledantur ab extrinsecis / & propter hoc habent supercilia extra eminentia : & inferius ossa pomortū faciei. Suus numerus / colligantia / figura / & quantitas patent.

¶ Sua complexio propter humores ponitur frigida & humida : & propter pāniculos ponitur frigida & sicca : & pro multitudine spirituum ponitur calida. Sua iuuamenta sunt omnibus nota. Passiones omnīū modorū patiūtur. Sua propria passio / est uisus ablatio / diminutio / & corruptio.

¶ Si hęc omnia nō potes uidere in uno oculo / uide in ambobus : uide saltem in uno musculos : & carnem glandosam cum sua pinguedine / simul & cōiunctiuā in alio uero uide tunicas & humores. Docta tamen manus difficiliora perquirat.

¶ De Auribus.

¶ Ost oculos occurrunt aures / sic dicte ab hauriendis uocibus / uel quia audes sunt uocum / & tā carthilago ipsarū : q̄ foramina dicūtur aures : sua pars suprema exterior dicitur pina / uel pirula & lobus / inferior uero fimbria & lobus : ubi sunt certę uenę notabiliter fluentes / si soluantur / sua pars interior dicitur Scaphus.

¶ Sua substantia est carthilaginea / ut sit ab extrinsecis tuta & sonora : motu ut plurimū carent / in ipsarū ima parte : aliqui putant esse uirtutem memoratiuā . Ideo uolētes memorari ipsas partes

Ombes sive orbitae oculor.

Supercilia.

Aures et vñ.

Pina pirula
Lobus.
Fimbria.
Scaphus.

cōfricant:ueritas est / q̄ illa cōcauitas postrema primi uentriculī duplicati cerebri / in qua ego pono uirtutem memoratiuā: tendit oblique uersus aures: & forte q̄ propter hoc conficatio talium partium iuuat memoratiuam.

Conchiliae.

¶ Hęc mēbra tegūtur cute / aliquā tamen habent carnē: firmiſſime unitā suę cuti / In ipsis nō est sensus nisi diminutus. Sua figura est omnibus nota / sunt anfractuose: sicut conchilię: ut melius si / ne impetu inundet in ipsis aer faciens sonum.

Aer implātus.
Meninx.
auris.

¶ Suū foramen est in osse grossiore quacūq; alia parte craniū. Intra quod est certa uacuitas: quam claudit quidā pāniculus subtilis & solidus / secūdum aliquos ortus a neruo auditiuo / qui est ex quinto pari neruorum cerebri.

¶ In p̄dicta uacuitate / quā ante uelat p̄dictus pāniculus: est aer implātatus / qui suscipit species auditus / quas dat neruo audituo dilatato in pāniculū / qui uocat meninx auris: & tunc sensus auditus cōphēdit undā uocalē: & oēm aliū sonū ipsi adueniētē.

¶ Et huic pāniculo itra p̄dictā uacuitatem adiacent duo ossicula parua / apta moueri ab aere ibidē proximo moto / q̄ i suo motu se inuicē pcutiūt / a quibus secūdū aliquos causantur oēs species soni: plus & minus secūdū aerem extrinsecus motum.

¶ Sunt aliqui uolentes p̄dictū pāniculū oriri a pia matre / quę transiit cū neruo auditiuo ad p̄dictā uacuitatem: de suo tamen ortu uide cōmentaria nostra.

¶ Ad hęc bene uidenda requiritur docta manus / cum tenaculis: falce / serra & malleo apto / quia p̄dicta: tā neruus / qui uenit ab intrinseco: q̄ Meninx corrupte Mirynga dicta / quę est uersus foramen auris cum ossiculis p̄dictis: cum difficultate uidentur.

¶ Ex p̄dictis uisa est intrinseca & extrinseca auris substātia: suus situs / quātitas / figura / numerus & colligātia patēt. Sua cōplexio est frigida & ficca. Sua iuuamēta sūt oibus nota. Passiōes omnium modorū patiūtur. Sua propria passio est lesio uirtutis audituę.

¶ De Mandibulis superioribus.

Mandibulae superiores.

¶ Iſis auribus / ne aliqua pars capitis intacta maneat / ad superiores mādibulas uenio / q̄ postpositę sunt p̄dictis mēbris / melioris ordinis gratia. Iſis mādibulis sunt tātum duo propria ossa: sub naso & per longū palati unica commissura diuisa: in quibus sunt dentes / qui sunt / figura / nomine / & numero

similes illis / qui sunt in inferioribus mandibulis.

¶ Secundum aliquos hæ mandibule superiores. xii. & pluribus sunt constitutę ossibus: improprie tamen: quia ipsis addit oculorę ossa & ossa paris & pomorę faciei: & alia ossa duobus ante dictis ossibus.

¶ Harũ mandibularũ substantia / numerus / quãtitas / situs / figura colligantia & cõplexio patent. Sua iuuamẽta sunt / quę inferiorę: & quę palati. Passiones omnium modorũ patiuntur.

¶ De Anfractibus supra Palatũ.

Faucibus supra palatũ ad foramina nasi ẽ uia ampla: a
a bice Chaiasim dicta: p quã clauso ore cõtinue spirat & re
spirat hõ: huic supius uersus / sunt certę Camercule: An-
fractus seu Cauerne: sub colatorio ifra embotum cerebri positę: *Camercule
Anfractus.
Layeme.*
quarũ parietes: ossosę: subtiles et pelliculosę sunt / hinc per nasi fo
ramina: et per fauces ad os: cerebri grossa excrementa extra riuã
tur: et hæ uacuitates ab aliquibus uocantur nares.

¶ Ad ista bene uidenda: uiso prius magno foramine ossis basila-
ris per quod descēdit Nucha: & bene inuestigatis illis sphondylis
colli: quos cũ capite eleuasti: ferra / uel falce diuide os basilare per
mediũ usq; ad palatũ inclusiue: & p̄dicta oĩa optime uidebis.

¶ De Anatomia Extremorũ:

¶ XPEdito capite: in sectione cõmuni primo occurrit
e pars colli posterior: Tenon: & Ceruix dicta / cuius si- *Tenon.
Ceruix.*
tus est ab osse capitis basilari / usq; ad septimũ sphon-
dylum a capite inferius descendendo inclusiue.

¶ Hęc pars habet partes contentas & continentes: continentes *Cutis.
Musculi.
Membrae.*
sunt cutis / musculi / mēbranę: & sphondyli.

¶ Contentę sunt mēbranę nucham tegentes / ipsa nucha cum *Sphodyli.*
suis neruis / uenis / & arteriis.

¶ Cõtinentiũ alię sunt extra / alię intra / quę sunt extra: alię supe-
riores / alię inferiores: & alię medię.

¶ Exteriores superiores: uocãtur ab aliquibus fontanella colli: & est *Fontanella
colli.*
locus ubi primus & etiã secũdus sphodylus copulãtur capiti. hic
locus ab Auic. 4. primũ uocat Alchadam / in quo dantur cauteria *Alchadam.
Setones.
Alchael.
Alchel.*

¶ Sua pars infima ab Auic. dicitur Alchael / siue Alchel: & pars

Noctæ.

media inter hæc uocatur noctæ.

Ab Alchaël usq; ad Alchadā inclusiue: inter quēlibet sphondylum: dantur cauteria actualia pueris: p̄seruatione ab Epilepsia: & est remedium singulare.

Inter partes cōtinētes exteriores etiā ponit̄ cutis primo occurrēs: q̄ ē excoiāda: ut aliq; partes exteriores cōtinētes uideātur. s. musculi: q̄ i hac sectiōe postponūtur p̄ causā dictā i Anatomia p̄tū āterioꝝ colli: q̄ tñ collū excoiādo possunt iuestigari aliquo modo cōfuso: & ipsos iuestigabis: notādo prius ipsoꝝ quātitatē: substātiā: sitū: cōplexionē: & figurā: postpositis: numero: colligātia: & ipsoꝝ iuuamētis: q̄ integre nō possunt cōprehendi: p̄ ante positā sectionem capitis: & partiū anteriorū colli: quibus uilis: occurrūt colli ossa: inter partes continentes posita.

Sphondyli
colli septem.
Noctæos
Nucha.

Primus sphondylus.

Hæc ossa sphondyli dicūtur: & sunt septē: q̄ sunt subtiliores ceteris: q̄a debēt esse leues: ne grauēt corpus: & sunt tales: q̄a Notios: Nucha corrupte dicta: est grossior ibidem: quē descendēdo semper subtiliat: q̄a dimittit partē suę substātię pro quolibet sphondyli. Primus tñ sphondylus atlas ab aliq;bus dictus: capiti unitus: in parte posteriori est grossior aliis sex: habet tñ latius foramen: & maior pars sphondyli usq; ad os sacrum habet alas & simenta: quibus hic primus caret: ut caput possit melius flecti ad posterius: & ne laceret neruos iuxta se a nucha exētes. In isto etiā sphondyli uersus supius sunt duę foueę: in quibus intrāt duę buccellę ossis basilaris: iuxta illud magnū foramen: p̄ quod exit nucha: Habet etiā duas alias foueas: fere similes uersus inferius: in quibus ingreditur duę buccellę secūdi sphondyli: licet sint aliq; dicētes istas buccellas eē in primo sphondyli: & ingredi in secūdo: Primus sphondylus p̄ ligamēta fortia unitur capiti: sup̄ quo flectit̄ lateraliter.

Secundus Pynnoide.

Post primū sphondylū sequitur secūdus Epistropheus dictus: eo q̄a p̄ ipsū collū uertit̄ q̄ differt ab aliis: in figura. Hic. n. sphondylus i suo sūmo habet certū additamentū: quod Hipp. noīabat Dētē: a iunioribus teste Gal. uocat̄ Pynnoides p̄ suā formā acutā: & hoc additamentum ingredit̄ in certā foueā: q̄ est in primo sphondyli: distincta a foramine: p̄ quod exit nucha: & p̄ hoc caput tu te mouetur ante: retro: & secūdū rotundū seu obliquū: absq; dislocatione sphondyloꝝ p̄dictoꝝ: quē esset facilis: si ipsi nō resisteret p̄dictū additamentū: quia iūctura secūdi sphondyli cū primo:

est laxior omni alia: in tota spina reperta. Alię etiã spinę colli luncurę: sunt laxiores suis inferioribus: & habent sua ossa fimenta: bifurcata: & parua: ne grauarēt corpus. Tertius sphondylus colli Axon gręcę dicitur: alii colli sphōdyli partiali carent nomine.

¶ Post sphondylos colli: sequuntur duodecim sphondyli: quibus unūtur utrinę duodecim costę: & isti uocātur sphondyli dorfi: qui gręcę dicuntur Rachis.

Sphondyli
dorsali.

¶ Post istos sequūtur quinq; sphondyli lūbares & renales dicti: & ibidē sunt Renes & duo musculi dicti lūbi: istā regionē Auic. uocat Alchatim: & gręcę dicitur Ophys: & hi sunt maiores alii: & locus qui est inter supremū istorū: & infimū sphondylū costarum a Gal. dicitur Glutum: & ab Homero Acrusta. In ista regione alligatur diaphragma.

Sphōdyli lū
bares & Renales.
Alchatim.
Glutum.
Acrusta.

¶ Post istos sphondylos sequūtur tres alii: qui nō sunt sphondyli nisi improprie: quia nō sunt similes ueris sphondylis in figura: & hi ab Auic. uocātur sphōdyli Alhauius: & ab Auer. uocātur ossa Agit: & a Gal. os sacrū amplū: & teste polluce dicitur etiã Atlas eo quia totius corporis molē sustinet: sed hoc os sacrū secundum Gal. constat ex quatuor ossibus: quibus cōtinuātur ossa anchorarum: quę utrinę cū isto osse sunt firmissime unita: & mandato nature aperiūtur seu separātur ab inuicem in partu. Ista etiam ossa anchorarum: aperiūtur in tali tempore in pectine: ubi etiam natura: liter in aliis temporibus sunt firmissime unita.

Alhauius.
Ossa Agit.

Os Sacrum.
Ossa Anchorarum.

¶ Post ista ossa prius posita ab Auic. tria sunt etiã tria alia ossa nō dura ut superiora: sed carthilaginea quasi uocata ossa Alhosos & caudę: quę etiã nō assimilātur ueris sphondylis: & nō dicūtur sphōdyli nisi improprie sicut tres superiores immediate descripti: & sic in totum cōmuniter ueri: & non uerū sphondyli sunt numero xxx. quorum omniū substantia: est ossosa cum aliquali carthilagine: intra suas iuncturas posita: & oēs firmiter per ligamenta sunt cōiuncti: ne ex motu faciliter dislocentur.

Ossa alhosos
Ossa caudę.

Sphondyli
sunt xxx.

¶ Sua quantitas: figura: situs: & colligantia: est cōspicabilis. Sua complexio patet: sua iuuamenta sunt tueri nucham et suos ueruos intra ipsos locatos. Sunt etiam fundamentū totius corporis: sed principaliter hoc faciunt sphondyli renum et Alhauius. Passiones omnium modorum patiuntur.

¶ Ad hos sphōdylos bene inuestigādos requirūtur cōmeteria:

adiuuantibus aequaliter nostris super Mundino cometarlis: & ut
sua substantia interior bene uideat / simul & sua medulla comuni
ter nucha dicta / magna falce diuide sphodylos p medulla a capite
usq; ad cauda / seruado melius quo poteris nucha & suos nervos
illelam / facta tali sectioe: sua ossa considerabis: & etia cartilagine:
& membranam partem ipsorum intrinsecam tegentem: & etia ligamenta / quibus
hae uertebrae / seu sphodyli iuicem uniuertunt: his uisis ad nucham rede.

¶ De Nucha.

Nucha & sui
nerui.
Duo pāniculi
sunt in sphodylis

¶ Nuefigatis sphodylis partes contentae intra ipsos tam in
collo quam alibi uidentur sunt: quae Nucha (dicta graece No
ticos & Myelos) est principalior: cum suis nervis: aliae partes
sunt duo pāniculi duri: & unus lenis / durior ceteris / haeret ossibus:
alter est loco dure matris: etia durus: & alter est lenis loco secundine:
seu pie matris: omnes circūdantes ipsam nucham & nervos.

¶ Substantia nuchae est uiscosa / humida cum aliqui soliditate: & est simi
lis substantiae cerebri: partem tamen durior: et quanto plus descendit / idurelet
magis: & teste polluce in colore est subflauior cerebro: nec est medul
la: ut putat aliqui / sicut neque cerebrum. Sua figura oibus patet.

¶ Suus situs et locus: est ab infima capitis parte: descendendo usque
ad secundum superius sphodylum reuertitur inclusive: et istum locum non transit:
sed ab isto loco infra. Tota nuchae substantia: in multos diuiditur ner
uos: qui descendendo usque ad ultimum caudae sphodylum per ipsos diuiduntur.
Numerus / et quantitas patet / colligat oibus membranis / ad quae uadunt sui
nerui. Colligat etia hepatis & cordis: mediate Aorta & chilia: per cer
tas minimas uenas & Arterias ad ipsam tendentes per foramina spho
dylog. Haec uenae & arteriae perforant membranas praedictas duras: ipsam
circūdantes: & ingrediuntur membranam lenem a pia matre ortam / qua me
diante ipsi heredo ut sustentent nucham nutriunt & uitalitatem. Sua com
plexio comiter ponitur frigida & sicca: aliqui tamen aliter sentiunt.

¶ Sua iuuamenta sunt: ut ab ipsa uadant nerui ad membra non in tanta
distancia / sicut si ueniret a cerebro: & ut nerui sint magis distincti
se inuicem non impediētes: & ut sint sicciores: & ne ex sua lesione ime
diata ledaat cerebrum: & est si non esset nucha: cerebrum esset maius: &
nimis grauasset membra inferiora. Passiones omnium modorum patitur.

¶ De Nervis a Nucha ortis.

¶ Videtur sit Nervus / alibi diximus / non solum ipsorum substantiam
sed figuram & complexione. A capite igitur ad ultimum

spinę dorsi descendēdo / sunt nerui a Nucha orti / & hi sunt. xxxl. par / & unus neruus sine sotiō / numerando sic. Primū par neruorum exit a primo sphondyll / unus neruus est a dextris. alter a sinistris / sicut sunt etiā semper in oibus aliis sphōdylis. Et secūdu par exit ab intermedio primi & secūdi sphondyli. Et similiter est tertiu par iter secūdu & tertiu sphōdylū colli / & descendēdo usq; ad Anū glibet sphōdylus hēt unū par neruorū ipsi correspōdēs: aut in orifitio qđ est iter se & suū sotiū / aut i orifitio sibi proprio: sed ultimus sphōdylus Alhouius: q est cōtiguus primo ex tribus ossibus Alhosos / siue caude: habet suū par neruorū / sicut & sphōdylū sibi superiores. Sed inter ipsum / & primū de sphōdylis Alhosos: est aliud par neruorū: & pp istud par duplicatū sunt triginta unū par / & unus neruus impar: quia descendēdo in primo sphōdylū est unū par: & inter primū sphōdylū & secūdu colli: est unū aliud par: & inter secūdu & tertiu: est etiā unū aliud par: ab uli mo uero osse / quod proprie cauda dicit / exit unus solus neruus: & ut sic sunt triginta unū par neruorū: & unus neruus ipar.

xxx. par neruorū & unus neruus.

Cistorū colligātia est notior a quo q̄ ad quē: & colligātur maior parti mēbrorū habentiū motū / suus situs & quātitas patet sicut & numerus. Iuuamēta istorum neruorū sunt dare motum & sensum. Passiones omniū modorū patiuntur.

Ex prēdictis patet q; in humano corpore sunt triginta octo paria neruorū / & unus neruus / qui in totū sunt septuaginta septē: exceptis illis duobus qui uadūt ad nasum pro uirtute olphatiua: qui cōiter nō nominātur nerui: quia sunt molles nimitū. Ego tñ uoco ipsos neruos / inquantū sunt organa sensus odoris / & ut sic sunt septuaginta nouē: quorū .63. neniūt a nucha: & .14. a cerebro uel .16. cōnumeratis secū carūculis mamillaribus: de quibus supra dictū est in anatomia neruorū cerebri: q; postea ad ifinitos ramos: & uillos terminantur / quos non cōprehendit sensus: & sunt isti. s.

xxviii. paria neruorū & unū neruus: i totus lxxvij. vel i totū. lxxix.

Nerui a cerebro uententes sunt paria septem / seu octo.

Nerui nuchę colli sunt paria octo.

Nerui nuchę dorsi seu costarum sunt paria duodecim.

Nerui nuchę renum / seu Alchatim sunt paria quinę:

Nerui nuchę Alhouius sunt paria tria.

Nerui nuchę Alhosos cū duob⁹ neruis iter sphōdylōs Alhosos & Alhouius sunt paria tria: & unus neruus ipar a cauda extēs.

In ista figura potes facili-
ter uidere numerū sphon-
dylorum / Et scias quod
a substātia primi sphōdyli
exēit duo nerui : unus ab
utroq; latere:& numerum
neruorū potes notare in
extremitate linearum in
tali figura positarum.

Nota tamē lector q̄ ista
figura nō habet ueram si-
militudinem cū spondylis
nisi in numero: sed sua ue-
ra figura melius uidetur ī
figura subsequēte / quia illa
est uera sphōdylorū for-
ma. Istā tamen spōdylorū
primā figurā hic posui / q̄
in hac melius uidetur si-
tus et numerus neruorū
nuchę q̄ in figura subse-
quentē.

Tunc neruus solus.

DE ANATOMIA

u In his predictis ad uenas manuū phlebotomati solitas primo deuenio/cum quibus etiā uidebimus carthilagineſſa ossa/medullā/& unguēs/postpositis taliū mēbrorū musculis:qui in cōi sectione nō mōstrātur. Musculorū tñ notitia est Chirurgicis maximū iuumentum: teste Auer. primo colligeret:& ideo/qa in pſenti nō possunt mōstrari/ponemus in fine opis certas imagines aliquos musculos/maximē exteriores demōstrantes. Ponemus etiam imagines ossa principalia indicantes.

¶ Primo igitur occurrūt duo mēbra lateraliter locata, q̄ ab humeris usq; ad extremitatem digitorū: Magnę manus a Gal. sunt uocatę:hęc mēbra de presenti tres habent partes.

Magnę manus tres ptes.

¶ Prima pars a superiori incipiendo cōmuniter dicit̄ adiutoriū: supra quod est spatula/q̄ etiā ab aliquibus ponit̄ i magna manu.

Prima pars adiutoriū/ supra qd̄ est spatula Brachii Cubitus.

¶ Sub prima parte adiutoriū dicta: est secūda dicta brachiū:& inter has est iunctura dicta cubitus:cōmuniter tamen brachium a multis sumitur pro prima & secūda parte antedicta.

Parua man⁹ vñ manus.

¶ Sub secūda est tertia pars:parua manus dicta: & ista ē proprie manus/ab emanādo dicta/quia ab ista parte fere omnia artificia emanāt. Inter istā & secūdā:est una iunctura ex pluribus ossibus cōposita/dicta arabice Raseta:& Ascām/& gręce Carpus.

Raseta:aschā Carpus.

¶ In his notatis/excoriabis totā cutē magnę manus cū diligentia a collo usq; ad digitorū extremitates/& uidebis primo uenā Basilicā.i. Regiā/antiqui ante Arist. istam uenā uocabāt Iecorariā:& adhuc seruat illud nomen/quia cōmuniter dicitur uena hepatis: dicitur etiam Ascellaris/seu Axillaris/quia ut supra patuit in Anatomia uenarum:hęc uena transit per Ascellam.

Uena basilica Regia. Iecoraria. Hepatis. Ascellaris. Axillaris. Ascella qd̄ r̄ pp̄ qd̄ graui/ ter olleat.

¶ Est enim Ascella locus ille utrinq; cōcauus/qui est infra humeros:in parte laterali inter supremā partē pectoris & supremū adiutoriū/qui quia in respirabilis est:in multis grauius olet.minime enim euētur teste Aristō. i proble. in his locis est notabilis pars carnis glādosę:quę suscipit cordis aliqua excremēta:sicut & carnes quę sunt circa inguina:& in collo circa guidez nō multū distantes ab auribus/quę suscipiunt supfluūates hepatis:& cerebri:& ista loca uocantur emulctoria cordis/hepatis & cerebri. Iste ē carnes sunt stragulū magnis uenis circa ipsas locatis.

Emulctoria.

Locus basilicę.

¶ Hęc uena Ascellaris & basilica dicta:descēdit per iterius & inferius brachii cū arteria sibi sotia usq; ad certā distantiam:deinde

sola uena notabiliter manifestatur circa iuncturā cubiti in parte in
trinseca: & ibidē phlebotomā: & cōfert principaliter morbis pe/
ctoris: quia imediate est unita uenis nutriētibus suas partes.

Basilica phle
botomata ad
qd cōferat.

¶ A collo uero p̄ exterius ab humeris ad istā iuncturā: p̄ adiuto
rium transit una uena: dicta spatularis/humeralis/ & cephalica: q̄
etiā circa iuncturā cubiti phlebotomā: quę principaliter confert
morbis capitis/ & colli: quia imediate unitur uenis guidez.

Spatularis,
humeralis.
Cephalica.

¶ Inter istas est una uena trāuersaliter tēdēs ab una ad aliam/a
quibus suscipit indifferēt sanguinē: hęc uocā n̄gra/cōis: & me
dia/ q̄a euacuat a mēbris capitis: & pectoris/ & cōsequēter a tota
suprema parte: qua mediante euacuat etiam ab inferioribus.

Nigra cōis
media.

¶ Et cephalica ut plurimū sola directe descēdit: usq̄ ad paruam
manū/ inter indicē & pollicē/ & uocatur ab Albucasi/ & a Rasi:
& etiā a me: uera funis brachii: & a Cauliaco/ & a Canamusali: di
citur cephalica ocularis. Hęc igitur cōfert capitis morbis: propter
colligatiā cū cephalica p̄dicta: & etiam propter directionē.

Funis brachij
Cephalica
ocularis.

¶ Basilica uero: etiā sola: descēdendo sere usq̄ ad manū p̄terius
& inferius/ obliquatur uersus exterius circa paruam manum/ quę
emittit a se ramos inter minimū: & annularem digitum/ & hęc in
cisa euacuat a pectore: basilica p̄dicta mediante.

¶ Inter istas duas uenas paruę manus: sunt ut plurimū rami ali/
qui inter indicem & medium: & inter mediū & annularem/ qui
incisi stant loco uenę cōmunis: sed ramus/ qui est inter indicem
& medium: plus participat cum cephalica: & qui est inter mediū:
& annularem: plus participat cum basilica.

Uena cōis in
manu.

¶ A cephalica supra cubitū p̄ exterius brachii: descēdit una ue/
na a multis etiā funis brachii nominata/ q̄ ut plurimū termina/
tur in uenis p̄dictis a lateribus mediū digiti existentibus: & hęc fu
nis brachii nō est in usu phlebotomādi: Posset tamen secari ne/
cessitatis causa: & educeret a capite/ quia cephalicę est cōtinua.

Alia funis
brachij.

¶ Sepe etiam a uena cōmuni/ quę est in curuatura cubiti/ oritur
unus ramus: qui solus absq̄ ramo cephalicę p̄dictę descendit in
ter pollicē & indicē: & ideo aliqui dixere istū ramū incisum con
ferre in morbis: in quibus confert uena cōmunis p̄dicta.

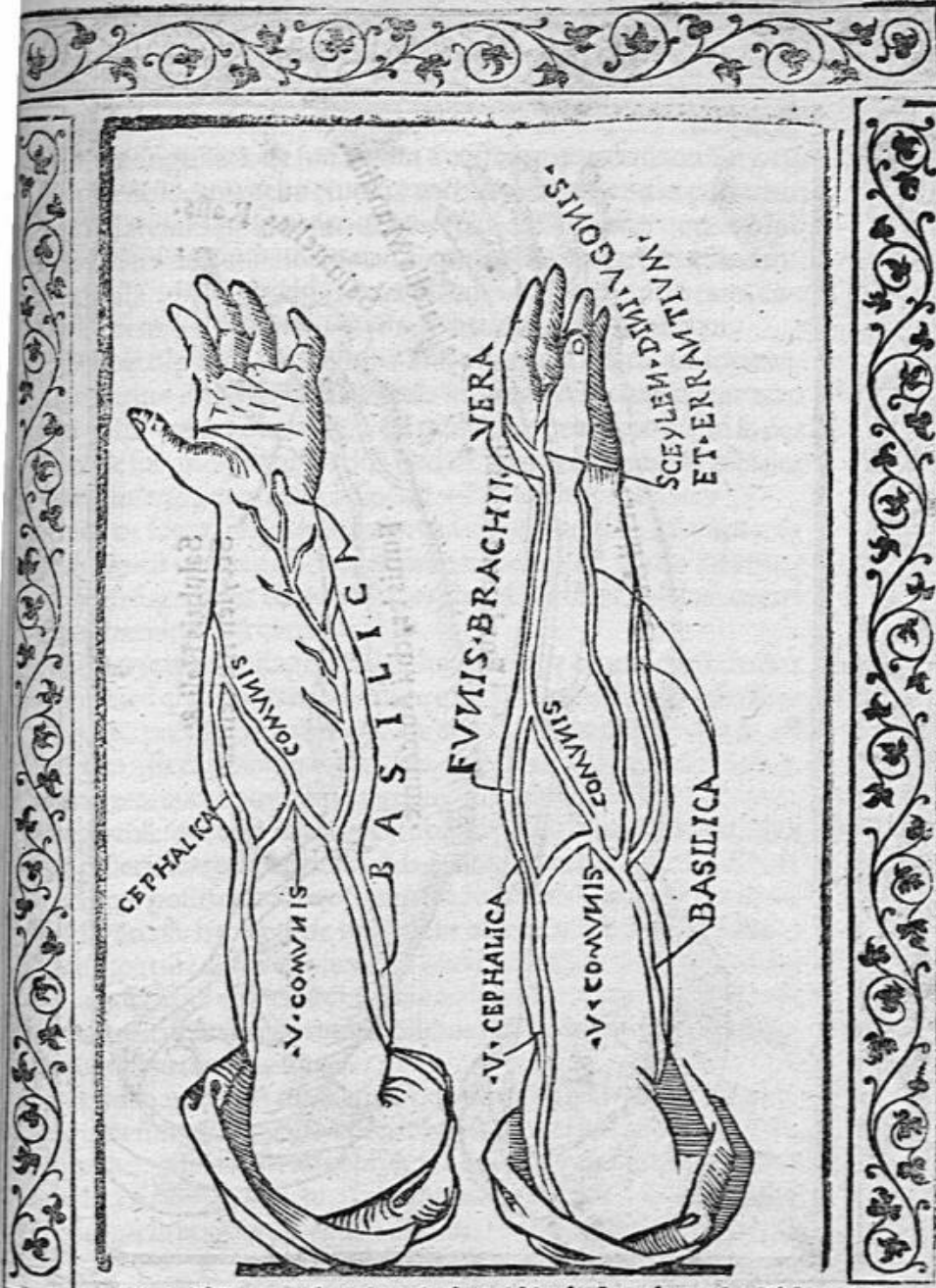
¶ Sepe etiam ab ista uena cōmuni inter indicem & pollicem nō
descendit aliqua uena: & hoc ego pluries notauī/ non solum in

DE ANATOMIA

Ista sed in multis aliis uenis: uidi ipsas & etiã arterias uariare fitu
& in aliquo indiuiduo sui rami sunt deficientes: & in aliquo su/
perfluẽtes: & propter hoc (iudicio meo) multi authores sunt di/
scordes.

¶ Sepe etiam inter indicem & pollicem / est ramus compositus
ex ramo cephalicę: & ramo uenę cõmunis: & tunc euacuat a cõ
muni: & a cephalica: & magis a cephalica q̃ a cõmuni: propter
maiolem directionẽ. Directio. n. uenarũ ad mēbra multũ cõfert
ad euacuationes: teste Gal. in libro de phlebotomia.

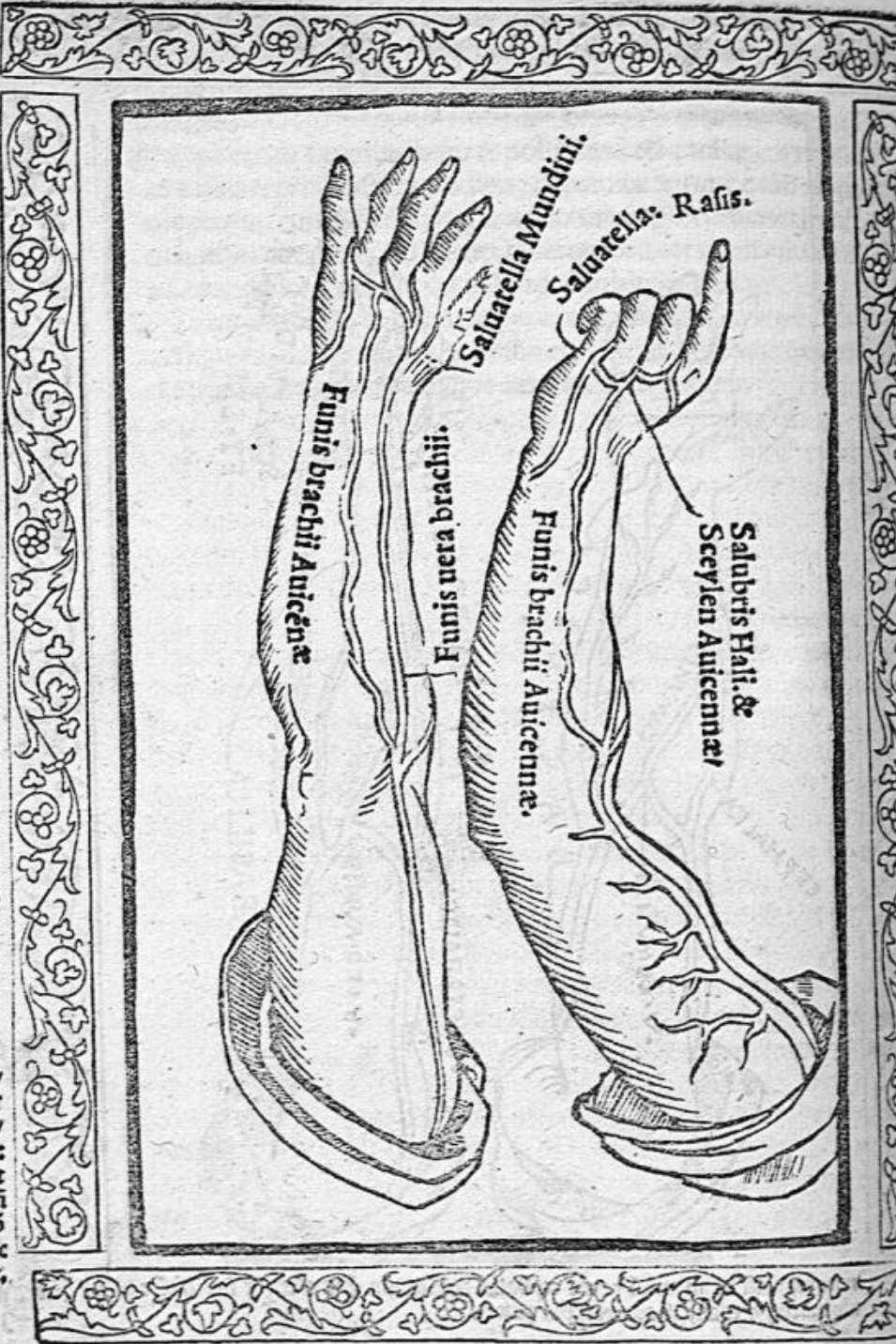
¶ Et hæc de præsentĩ sufficant de uenis manuũ ad quas bene in/
uestigandas: cõsiderande sunt infrapõsite imagines: in quibus ui
dentur fitus & nomina aliqua uenarũ principalium.

Hic vides i
 vna figura ve
 ram iune bra
 chij ab hunc
 ro sedere dire
 ce vsq ad in
 dice & pollice:
 q vocat salua
 tella a mudi
 no in manu
 parua & a Di
 no & ab Ugo
 ne & a sequa
 bus scey lez q
 ab Aluc. ha
 bet p vno ra
 mo venae co
 muis & vides
 in abab^o figu
 ris qliter basi
 lica ei pte do
 mestica bra
 chij & ea nu
 trit & qualiter
 ab ea obliqua
 tur vnus ra
 mus huius pte
 situtrem ma
 nus ppe iun
 ctura q vadit
 iter minimu
 & anulare & vo
 cat ascellaris
 a Sal. & a se
 quibus q: e
 ramus a cella
 ris seu basili
 cae & istu ra
 mu inter min
 mu & anulare
 videbis i sub
 sequenti figura:
 vides et i istis
 duabus figu
 ris venae coe
 q e ramus in
 ter cephalicaz
 & basilicaz seu
 ascellaris: & vi
 des qlit a coi
 vna vnus ra

mus ingredif illum ramu venae cephalice descendens q terminatur iter indice & pollice q ab Albucafi de su
 nis brachij & etiam ab alijs vt supra patuit.

In istis fi-
 guris videt lo-
 e^o saluatellae
 Mundini & lo-
 e^o saluatellae
 Rasis: & lo-
 cus sceylen
 Aui. & locus
 salubris Daly
 & locus illius
 rami: basili-
 q terminat in
 ter minimū &
 anularē: quas
 venam Rasis
 vocat saluatel-
 la: & videt q̄ti
 ter illa vena q̄
 dicitur funis bra-
 chij ab Aui. &
 terminat circa
 digitū mediū
 i ramo venae
 q̄ dicitur sceyle ab
 Aui. & salu-
 bus ab Daly
 i hac etiā figu-
 ra videt q̄ter
 ha funis bra-
 chij est ramus
 Cephalicae q̄
 terminat inter
 indicē & polli-
 cē: & istis ve-
 nis sunt picci
 & et in aia si-
 gura aliq̄ ra-
 mi parui qui
 disseminant p̄
 musculos bra-
 chiorū & ma-
 nuū & ois ve-
 na nostri cor-
 poris hēt il-
 los q̄ tādē ter-
 mināt ad ca-
 pillares v̄as:
 & q̄uis q̄libet
 vena in istis fi-
 guris picta nō
 hēat illos: hoc
 tū nō hēat.

Os uenis saltē in una manu / q̄a sufficit / oīa sua ossa sunt
 u denudāda / cū q̄bus etiā est uidēda spatula: facta ut ma-
 nus ab ipsa sustentet: & ne adiutoriū alibi cū pectore sit
 cōtinuū / q̄a facilitas opatiōis manū unius ad alterā destrueret:
 & fieret angustatio: & fuit sepata a costis: propter suū fortē motū:
 & quia sic locata melius tuetur mēbra pectoris uersus posterius:
 & fuit lateralis: ne in motu obuiet sphōdylis / uersus quos est sub-
 tillis / & lata ut spata: ideo uocāt spatula / sua pars uersus adiutoriū
 est grossa / in capite cuius est certa cavitā p̄xis dicta / In qua reuo-
 luitur extremitas superior rotōda adiutoriū: dicta uertebur.

Spatula.

Lata ut spa-
ta spatula,
p̄xis.
Uertebur.
forma ossis
Spatulae.

Os spatulae ibidē habet duo additamenta: unū est ad superiora:
 & posterius / quod ligat cū furcula superiore pectoris: & uocatur ro-
 strū corui / cuius iuuamētum est prohibere ne adiutoriū ad supe-
 riora de suo moueatur loco: Aliud de dictis additamentis est inte-
 rius & inferius: quod etiā dislocationē adiutoriū prohibet.

Hoc os supra sui dorsum habet substantiam triangulatam: cu-
 ius basis est uersus posterius: & sua eminentia est uersus interius:
 ne dorfi superficies eleuetur in acutum: & de facili lēdatur / in cu-
 ius extremitate est carthilago.

Aduerte q̄ carthilago est duplex / una quē omnino est durior
 osse quacūq̄ alia parte aīalis: & hęc est ī extremo latiori ossis spa-
 tulae: & in pectore & epiglortidi: & etiā alibi in multis locis: & est
 etiā una alia carthilago durior ista / quē tñ est mollior osse: & hęc
 est in extremitatibus ossiū magnarū iūcturarū / q̄ ab Aui. uocatur
 Alaguahic: hęc imēdiate hēret substantiē ossiū / alia uero carthila-
 go ī p̄dictis iūcturis hēret isti Alaguahic: & carthilagini molliori
 antedictae postea imēdiate hērent in iuncturis ligamenta / ossa in
 uicē ligātia: & hęc optime uidētur in ossibus ultimate decoctis.

Carthilago
duplex.

Alaguahic.

Visa spatula uide os adiutoriū / quod est maius de ossibus ma-
 nus / cuius figura est omnibus nota: aequaliter curua in cuius cō-
 cavitāte: sicut & in aliis multis ossibus est medulla / dicta medul-
 la: quia est in medio ossium.

Os adiutoriū

Medulla vñ

Medulla. n. teste Arist. secūdo de p̄tibus aīaliū: est alimentum
 sanguineū: & est cōcoctū / cōtentūq̄ excrementū: & Aulc. prima
 primi dicit ossa nutrirī ab ipsa: & hinc cognoscit artificiosa natu-
 ra / quē cū nō habeat semp uenas aptas pro ossibus / in suis poris:
 & cōcavitatibus ponit suū alimētū: & si ē etiā supfluitas: ī ipsis po-

Quid sit me-
dulla.

nit etiā excremētū cū nō habeat aliū locū p̄dictis accōmodatū.

Labitus ybi.

¶ Extremitas inferior ossis adiutorii duas habet eminentias/ quibus coniūgit̄ duobus focalibus brachii/ faciēdo cū ligamētis fortibus iūcturā cubiti: & in cavitāte/ q̄ est iter p̄dictas eminentias: ingredit̄ extremitas focalis inferioris/ quod ē maius superiore: q̄ est curva/ ut iūctura sit firmior/ p̄p quasi cōtinuos/ & fortes motus huius iūcturę/ q̄ p̄p hoc ē raro dislocat̄: & si dislocat̄ cū difficultate ī pristinū gradū reducit̄. Focilia brachii sūt ēt p̄caua: q̄a oīa ossa uel sunt itra cōcaua uel porosa: ut sint leuia/ ne grauet̄ corpus.

Focilia bra/ chij.

¶ Et extremitates istoz focaliū: & omniū ossiū: & iuncturarū manus/ & pedis/ sunt grossiores q̄ in medio/ quia in extremis debēt esse magna ligamēta/ p̄p iuncturarū fortitudinē: & ī medio sunt subtilia: ut cedāt locū corporibus musculorū/ qui necessario propter multiformes motus/ debent esse multi & magui.

Ossa: Man/ ma: Nominē carēs.

¶ Post ossa brachii sunt ossa raseta/ siue carpi/ quę sunt octo propter multitudinē motuum: & etiam propter aliud.

**Pecten ma/ nus.
Procarpiū.
Procarpiū.
Antecarpū.
Metacarpū.
Pollex.
Index.
Medius.
Medicus.
Annularis.
Minimus.
Auricularis.**

¶ Postea est parua manus/ pars cuius interior sine digitis/ uola & palma uocat̄: pars uero ipsius exterior teste Arist. primo de hist. noīe caret: sua ossa sunt quatuor/ excepto pollice/ aliis digitis correspondētia/ ex quibus cōponit̄ pecten manus/ & procarpiū/ seu procarpiū: & antecarpū/ & metacarpū: sunt tñ aliqui q̄ uolūt/ q̄ primū os digiti pollicis sit in Raseta: & ut sic pollex nō habet nisi duō ossa: & aliqui dicūt/ q̄ primū os pollicis est ī pectine manus.

¶ Post pectinē sunt digiti: primo est pollex/ q̄ habet duo ossa extra uolā: postea est index sibi proximus/ iuxta quē est medius/ longior aliis/ postea est digitus medicus: & annularis dictus: postea est minimus auricularis noīatus. Hi quatuor habēt tres iuncturas: & tria ossa: & ē pollex iudicio meo hēt tres iūcturas: & tria ossa/ q̄a ego nō pono primū os ipsi feruēs/ nec ī Raseta/ nec ī pectine.

iv. alio.

¶ In intrinseca parte digitorū est notabilis caro/ q̄ est stragulum ossibus/ ne sedantur in cōtinuis obuiationibus rerū durarū/ quas necessario tāgunt in opatiōibus manuū. A lateribus uero ipsoz est minor caro: & minor in exteriori parte/ quia istis partibus nō obuiant sedentia in suis operationibus sicut intra manum.

Corde digito rum.

¶ Cordę istoz digitorū maxime exteriores ingrediūtur iūcturā suā supius: & quilibet digitus habet cordā/ de quibus ī p̄senti nō sit sermo/ q̄a nō possunt uideri/ sui musculi quoz alig sunt in alio

In brachio locati: & chordę aliquę ad digitos uenit a ceruice, ut
latius diximus de digito anulari in cōmētariis super Mūdino.

¶ In magna ergo manu sunt. **xxxi.** ossa / exceptis ossibus sifamiliis: **Ossa manue**
quę replēt aliq̄s iūcturas: & p^o ē os spatulę / postea os adiutorii: p^o / **quot sūt vbi.**
stea duo focilia brachii / & .g. Rasę / & .4. pectinis: & .15. digitorū.

¶ In fine ossiū digitorū sunt ungues / quorū iuuamēta sunt ad de **Ungues.**
cotē manus & ad tutelā extremitatis digitorū: & ad capiēda mi
nuta: & ungues generātur ex supfluitatibus: sicut & pili: ideo cō
tinue crescūt: etiā mortuo hoīe: ex p̄dictis patet manuū substan
tia / situs / numerus / figura: & colligātia ac sua quātitas patēt: sua
cōplexio est qualis sunt suę partes. Sua iuuamēta nō possunt de
scribi. Sūt. n. organorū organa: passiōes omniū modorū patiūtur.

¶ De Anatomia Pedum.

¶ In his manibus: uide etiā pedes / saltem unū / qui sufficit in
ista sectione: sicut & una manus: pes igitur diuiditur in
magnum & parū / sicut & manus teste Haly & Gal. &

pes teste Haly: habet quatuor partes / prima pars dicitur ancha:
Secunda coxa / Tertia crus / Quarta pes paruus.

¶ Et primo est ipsius cutis excoriāda undiq; a sūmo ad imū / In
pte cuius intrinseca sub cute ab iquinę p coxā descendēdo: ē unus
notabilis ramus uenę chilis: q̄ cū ē sub poplite: ut supra diximus:
tripartit: unus directe descēdit p̄ interius usq; ad cauillā dome
sticā pedis: & hic uocatur saphena / q̄ in diuersis secatur morbis.

¶ Unus alter obliquatur uersus exterius p̄ surā & descēdit ad ca
uillā syluestre: seu exteriorē: & hic uocatur ischiadica / qui secatus
p̄fert dolori ischiadico: & huius bifurcationē nō cognouit Mun
dinus / nec sui sequaces: & forte qđ hic ramus p̄fert dolori ischia
dico quia aliqui sui ramī uniūtur cū ramis uenarū nutriētū mu
sculos & partem exteriorem coxe uersus iuncturam ischiorū.

¶ Inter istos ramos ī Raseta pedis sunt uenę: utrinq; p̄dictis ra
mis cōes / q̄ interdū secātur: maxime si alter istorū duorū ante di
ctorū nō repiatur / q̄ sepe cōtingit / quia ut supra patuit uenę nō
seruant eūdem situm / nec numerū: nec etiam quātitatem.

¶ Inter saphenā p̄dictā: et ēt ischiadicā sub poplite usq; ad pedē
parū: descēdit unus ramus notabilis / qui mediū tenet iter has:
q̄ pōt secari loco deficiētē alterę p̄dictorū. In infrascriptis ima
ginibus uidebis p̄dictas uenas saltē saphenā / et ischiadicā.

I llll

¶ Pes magnus
& paruus.

¶ Ancha: Co
xa: Crus
¶ Pes paruus.

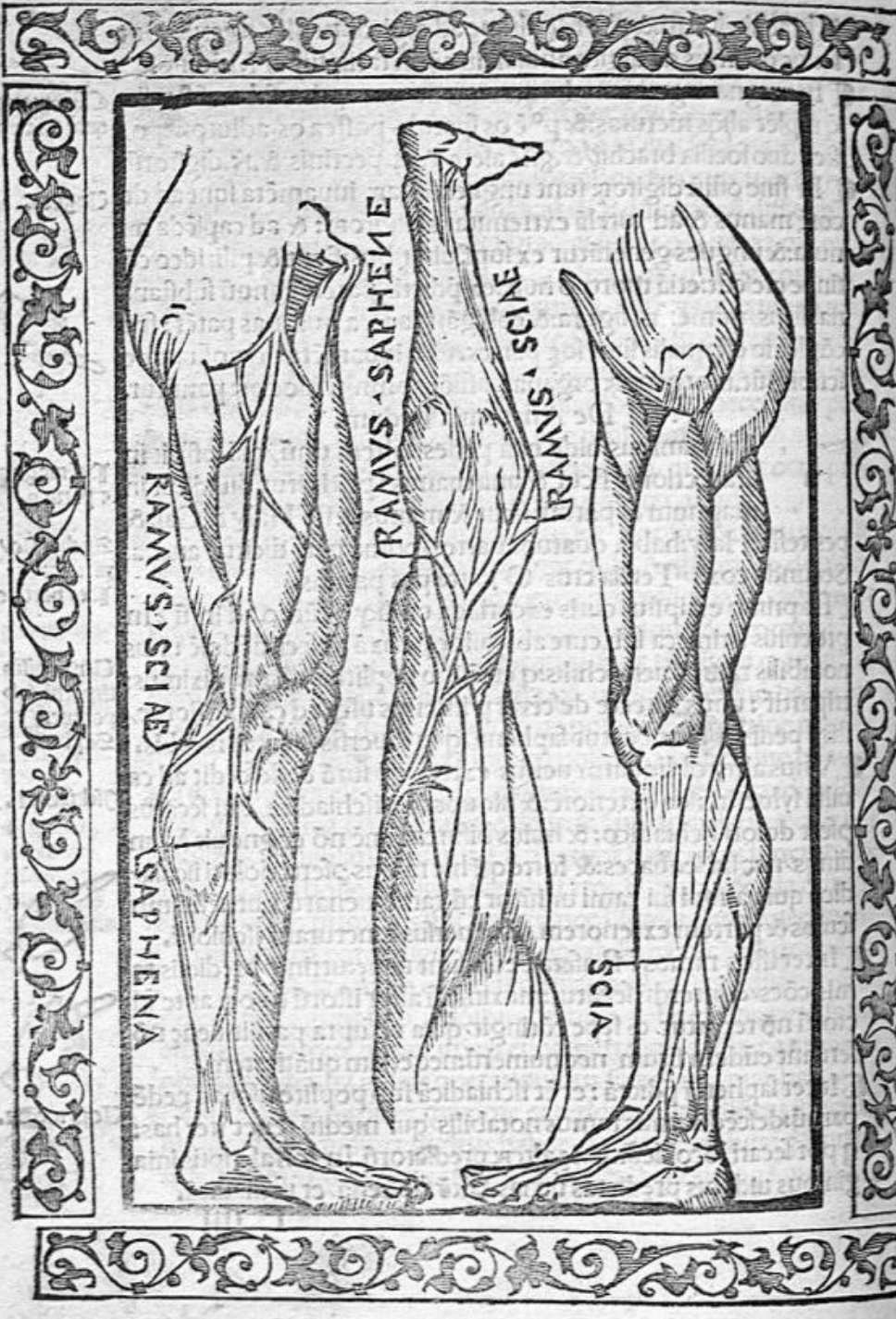
¶ Uena chilis
tripartit sub
poplite.
Saphena.

¶ Ischiadica.

¶ Uena media.

In istis tri-
 bus figuris ha-
 bes omnes ve-
 nas phleboto-
 mae solitas i
 pedibus: & in
 illa figura q̄ ē
 in medio vi-
 des qualiter
 vna vena sa-
 tis magna ve-
 niens a parte
 domestica co-
 rae obliquat
 descendendo:
 & sub poplite
 bifurcatur: cu-
 ius vnus ra-
 mus vadit p̄
 domestica p̄te
 pedis seu cru-
 ris: qui voca-
 tur Saphena
 vsq; ad pedē
 parū. Alter
 vero ramus
 vadit per par-
 tem siluestres
 pedis: qui vo-
 cas scia: & isti
 rami taz inte-
 riores q̄ exte-
 riores viden-
 tur in figuris
 lateralibus: q̄
 phlebotoman-
 tur circa canil-
 lā vel circa di-
 gitos pedū.

Istis uenis pedis: musculi sunt remouēdi totaliter ab ossi-
 bus/sicut & i manuū sectione factū est pp eādē causam:
 notādo circa iquina illā carnē glādosam: q̄ ē emulctoriū
 hepatis: iuxta quā trāsit ramus p̄dictus uenę chilis descendētis
 a quo fiunt saphena & ischiadica uena: & in tali carne imbibūtur
 materię superfluentes hepatis: ut alibi diximus.

Emulctoriū
 hepatis.

Remotis musculis remanent pedis ossa: quorū a superioribus pri-
 mo occurrens: dicitur os anchę/quod os utring; est unum: hęc
 duo ossa in posteriori parte unūtur firmissime ossi sacro seu ossi/
 bus Alhouius. In pectine uero se inuicem iungunt: Et tam ante
 q̄ retro: hęc duo ossa nutu dei aperiūtur in partibus: & propter
 partum hęc ossa sunt magis curua & ampliora in fœmina q̄ i ma-
 re: & hęc ossa quatuor habent nomina/ante uocātur ossa pecti-
 nis/penis/pubis/ & femoris: & ad partem posteriorem uocantur
 ossa anchę: & ad superiorem & anteriorem uocantur ossa iliū: &
 Alharthapha/ & ad inferiorem in loco in quo est concauitas pi-
 xis dicta/ in qua ingreditur caput ossis coxę/ superius rotundum
 uertebrium dictum/ uocātur ossa ischia & acceptabulum.

Os Anchę.

Ossa pectinis
 penis/ pubis/
 femoris.

Ossa anchę

Ossa iliū.

Alharthapha.

Ossa ischia.

Acceptabulū.

Nates.

Sellus.

Istis duobus ossibus anchorū in parte posteriori adiacent na-
 tes/ a nitendo dicte: & sellus a sedēdo/ in istis partibus caro est dē-
 sior/ q̄ in ceteris mēbris/ ne premente corporis molle ossibus pre-
 matur: & istę partes secundum aliquos habent colligantiā cum
 toto: ideo dicunt uentosas/ & sanguisugas ibidem applicitas esse
 uicarias phlebotomię/ & sunt obrusi sensus quia parum nerueę
 sunt: & prestant inter alia iuamēta requiem corpori sedendo:
 tuentur etiam Anum a frigore/ & sunt ad decorem abscōdendo
 locum excrementorum.

Post istud os seu ossa anchę sequitur os coxę/ lōgum/ interius
 plicatum: & exterius cōuexū: & grossum maius omni alio corpo-
 ris osse/ uacūū/ ut sit leue/ in quo est medulla/ sicut & in aliis ma-
 gnis ossibus: & iūctura inter istud os & os anchę/ uocat ischia: istud
 os habet duo additamēta supius/ & duo inferius: sed superiora sunt
 maiora/ quorū unū ingreditur p̄dictū p̄xidē ossis anchę: in cu-
 tus cētro p̄ter alia ligamēta/ cū uno ligamento cordoso/ rotūdo:
 & duro/ firmissime unitur: ne de facili dislocetur.

Os coxę.

Et sua additamēta inferiora iūgūtur duobus fociibus cruris: in
 parte quorū anteriori/ est os planū rotundū Rotula dictū: & hęc

Rotula.

Genu.

omnia ossa inuicē ligātur firmissime p ligamēta : & hęc iunctura uocatur Genu/cuius pars posterior uocatur poples.

Crus/Crea

Sura.

Focilia: Arū/
dines. Colla:
Tibiae/Lan/
nae.

CA Genu ad parū pedē est crus/cuius pars anterior crea dicitur & posterior sura / in ista parte sunt duo ossa p̄dicta / q̄ uocātur focilia: arū dines / colla / tibię & cāne. Ista duo focilia differūt quātitate: nā in domestica pte / locatū est longius & grossius illo / quod locatur in syluestri / & minus nō cōiūgitur cum osse coxę / sed in fra genu iheret magno focili / ut ipsū fortificet / & rectum teneat.

Os Cahab.
Lanillae.

CIsta duo focilia uersus inferius terminātur ad unū os pedis parui / qđ ē satis grossum ab Aui. noiatū os Cahab : ad latera cuius p̄dicta duo focilia faciūt illā eminentiā utrinq; q̄ cauillę dicūtur : & ex his omnibus constituitur maior iuncturātū pedis parui.

Mons Altū
pedis.

Os cahab.

Os calcanei.

Nauiculare.

Quatuor ossa

raſete.

Os Sisamiū

Quinq; ossa

pectinis.

Quatuordecim

ossa digitorū.

CPes etiā habet cōcauitatē inferius / & cōuexū sup̄ius / qđ dicitur mons & altum pedis : & totus pes cōponitur ex multis ossibus: quorū primo occurrens est os cahab p̄dictum : sub quo est os calcanei / quod stando est uersus inferius decliue / ante os cahab: est unum os dictum nauiculare / deinde sunt quatuor ossa raſete: quibus uersus exterius unitur unum os sisaminum / deinde sūt .5. ossa pectinis pedis : postea sunt .14. ossa digitorū: i iunctura media pollicis uidentur etiam duo ossa sisamina sic dicta / quia assimilantur granis sisami.

Ungues.

CEt cordę extēdētes digitos incipiūt in crea / & ipsos cōtrahentes sunt i plāta pedis / q̄ cordę cū suis musculis non possunt bene uideri nisi in corporibus in aqua eliquatis / uel in sole exſiccatis.

CIn extremitate ossiū digitorū sunt etiā ungues / quarū iuuamēta sunt ea / quę in manibus / hoc excepto. l. q; nō sunt pro capiendis minuris: Ex ante habitis uisa est pedum substantia / in quibus etiā sunt carthilagine / Alhaguahic & ēt Arterię / sicut in manibus. Suus situs / figura / quātitas / colligantia / & numerus patent. Sua complexio est qualis complexio mēbrorum organicorum. Sua iuuamēta sunt mutare locum / & portare superiora ad libitū animę / pro ut possunt. Passiones omnium modorum patiuntur. Sequūtur figurę musculorum & ossium.

Hec est
 gura q̄ as
 milatur hō
 ni exornat
 cutim qua
 dētur fig
 musculor
 teriorū pa
 anterioris
 manus p̄ q̄
 unātur m
 ci in cogno
 dis capitib
 & etiā p̄tib
 medys mu
 lous; ut in
 meli? possū
 prognostic
 ri vulnera
 cera & apo
 mata; & vī
 scāt facere
 ciones vic
 & vulneris
 aliis chiru
 cales opat
 nes absq̄ l
 sic cordat
 quae sūt in
 pitibus pr
 dictorum i
 sculoyim.

In hac fi-
 ra videtur
 scilicet exte-
 res latera-
 et partim
 inferiores
 poris hu-
 ni a quibus
 dicitur reddi
 cauti in p-
 osticandis
 ostemati/
 et vlcibus
 vulneribus:
 in sectioni/
 et in alijs
 eratioibus
 iurgicali/
 p.

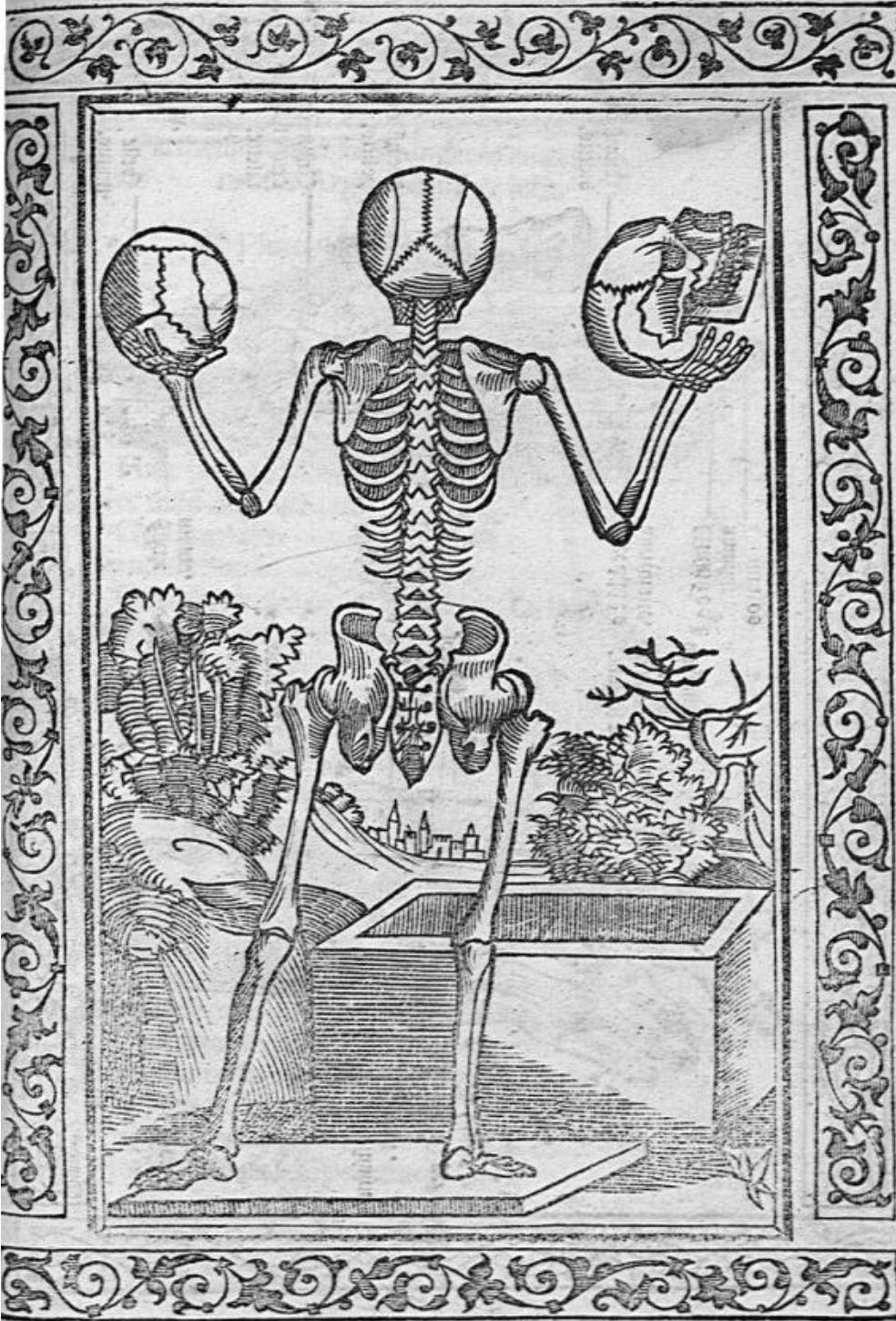

Haec est
 figura qua
 tergo videt
 omnes mus
 culi sub cute in
 mediate loc
 ti: quae pra
 stat iuuame
 ta praenarr
 ta/ medicis
 iste figure e
 iuuant pict
 res in linea
 dis mebru.

In ista figura videtur forma et figura et etiam numerus verus omnium ossium corporis humani: exceptis ossibus capitae et ossibus dorsi: quoniam tunc cunctae omnes non possunt videri nisi in corporibus decoctis vel excisatis in carne tergo.

¶ In ista figu-
 ra videt ossi-
 bus posterio-
 ribus videt
 tur et due cal-
 nei quae de-
 tra videt coro-
 nalis commissu-
 ra q̄ ē i pte su-
 piori videt q̄
 sagittalis q̄ ē
 i medio vide-
 tur enā libde
 commissura q̄ ē
 in pte anteriori
 a lateribus et
 videt due co-
 mmissurae a me-
 supra noiare i
 a ratura ora-
 ni q̄ sunt su-
 pra commissu-
 ras s̄q̄ nosas
 existetes ppe
 aures sed ite
 sunt iere insen-
 biles a fini-
 stris est alia
 calua in qua
 videt madi-
 bue et po co-
 mmissurae coro-
 nalis et due
 commissurae iura
 sagittalem ad
 vni tantu exte-
 steres et vi-
 det vni os de
 duobus ossi-
 bus pars q̄
 est a regione
 oculi sui ab
 ossi dicitur po-
 m̄ faciei ten-
 dens per lati-
 capitis versu
 aurem.

Quam humani corporis sectionē publice ut sit haberemus: &
 nōnulli discipulorū (ut moris est inter ipsos nato liuore)
 per iocū atq; risum / caput pudēdag; subripulissent:
 Parthenius amenissimo ingenio iuuenis: Inde
 nactus Argumentū: hęc lufit.

¶ Plutonis & Harpagi dissecti Dialogus.

Plu. **A**Nte meum quę nam uersatur imago cubile,
 Vulnere continuo dissita: trunca caput:
 Hanc procul in barathri furię torquete tenebras,
 Horrida ne elisios terreat umbra deos.
 Namq; ego uix tali correptus membra pauore
 Hinc uidi alciden ducere in astra canem:
 Nec mihi deiphobi tam seua occurrit imago:
 Cęsa autem / & nares: depopulata manus.
 Illa nihil contra: (neq; n: producere uocem
 Os ualet abscissum) se tamen usq; mouet:
 Fare age / & hanc dixit pro tēpore suscipe linguam:
 Quę tibi tam dirum fors tulit exitium:
 Incipit illa / silent suspenso pectore manes:
 Quorum uix fuerat regia tanta capax.

Har. Harpagus / a uulgo dictus / quia furta placebant:
 Lignorum ascendi pulpita męsta trium.
 Inde ubi perfregit laquei compressio guttur:
 Artubus / e / nostris maxima facta nota est.
 Protinus hoc miserum medici petiere cadauer:
 Inq; schola acceptum constituere sua.
 Stipantur denso subsellia plurima coetu:
 Quorum unus gladios telaq; acuta parat.
 Illicet abdomen districta nouacula scindit: Abdomen.
 Quattuor inq; sinus dissilit una cutis. Cutis.
 Detegitur nullo constructum pancreon offe: Pancreon.
 Et peritonei bractea pāniculi: Peritoneon.
 Omentum posthęc succedit tegmen / & intra Omentum.
 Intestina facer iam penetrat gladius.

K

Rectum. Apparet primo repletum stercore rectum :
 Colum. Scrutari at colum palma secunda fuit.
 Caecum. Hic manibus cecum gaudet tractare cruentis:
 Duo Ierum. Quodq; decem in digitos tenditur atq; duos.
 Ilion Je. un. I. Ilion inspiciunt alii at ieiunia lenti
 Parca cibi longa sustinet ille mora:
 Lactes. Fit uia ui/lactes tolluntur/qua solet ire
 Sanguis/ & albenti est semita nota chilo.
 Stomachus: Folle dehinc stomachus magnum turgescit in orbem:
 & sua forma Visitur hec maure forma cucurbitule.
 Lien. Cernitur hinc nigri quadrata figura lienis:
 Jecur. Illinc sanguineo finditur ense secur.
 Uesica bilis. Cui bilis uesica herens monstratur/ & ambos
 Dispare que renes limite uena subit.
 Renes. Vnde duplex intrans uesice in claustra meatus
 Uretra. Fert lotium/ & falsę pondere turget aque.
 Urina. Urina inde capax uas ferro aperitur utrunq;
 Uasa seminis. Hispida dehinc olidi podicis antra patent:
 Hodet. Quae uehunt nocuos constricta meacula fluxus
 Uene emoroi. Sanguinis/ & prauo pondere membra leuant:
 dales. Nec satis illud erat uentris laniasse recessus:
 Aqualiculus. Et uersasse caui scrinia aqualiculi:
 Pectus. Pectoris effringunt costas/ teretesq; lacertos:
 Costi. Ne grandem nequeat pandere pleura sinum:
 Pleura. Diuiditur trinum moles dein cordis in antrum:
 Cordistres. Vnde fluit sanguis/ spiritus unde fluit:
 ventres.
 Uena in cor. Dextrum uena tenet/ sed leuo arteria pendet
 Arteria i cor. E latere/ hec ramos spargit/ & illa suos.
 Precordia si. Suspenso uellunt gladii precordia ductus:
 ue in Setaphre. Hec de tutela nomina mentis habent.
 num.
 Mediastin. Hinc mediastini reseratur tela profundis:
 Sula Surtor. Quaeq; cibum ac uocem semita bina uehit:
 Pulmo. Qui trahit alterno celum spiramine pulmo
 Scinditur in tenues illico particulas:
 Dorsum illu/ Scinditur & dorsum/ neruosaq; uertebra: culus
 eba. Exiliit latebris multa medulla cauis.

Brachia/crura/pedes/corlo nudantur adempto: Brachia/cru-

Vix tali perit marfia supplicio: ra/pedee.

Forte caput quidã/pendens & ab inguine mēbrum:

Atq; pia testes furripuere manu:

Scilicet immunis quora pars a uulnere ut esset:

Præstarentq; boni christicolæ officium:

Plu. At non ante tibi placidas inuisere sedes

Fas erit & stygios cymbula adire lacus:

Quã caput & gemino iunctum cum teste priapum

Ad solium referas nil remorate meum:

Har. Quare agite o/iuuenes mitissima pectora/lam iam

Quę mihi nunc desunt reddite membra precor:

Reddite & in solo componite cuncta sepulchro

Viscera/dum stygias cernere detur aquas:

Post rapite & uestros q̄primum uertite in usus:

Sive istis domine concilietur amor:

Seu penitas terrę iuuet explorare cauernas:

Vnde aurum possit/suluaq; gēma legi:

Seu tali libeat medicamine sumere pennas:

Aetheraq; alarum findere remigio:

Har. Respuitis mea uerba? adero/nocturq; dieq;

Irati? Et uario somnos phasmate dificiam.

O utinam tali mulcteris perfide pœna:

Si cœlebs/capitis muneribus careas.

Sin coniunx penam amittas ut coniuge mēcha

Mutere in tetrum fronte furente caprum.

K 11

Auctor Lectoribus.

Quens est adhuc aliqua alia de Anatomia & de Arte medica emittere / sed ineuitabilis alterius negotii culpa / huic operi finē imposui / in quo multa pro cōi Anatomia necessaria / discipulis nostris donauimus: de cuius fine laudetur: qui trinus et unus est / quē humillimē obsecro / ut me ad maiora dirigat: & qui nō est cōtētus de his: recurat ad nostra uberrima: super Mundini Anatomia comētaria. Valete in Domino candidi Lectores: quos semper ambimus ac ueneramur / iterū Valete.

Imortalitū est non errare / nō falli: quo circa si qua errata reperies / mortalibus ascribito / lingua sepe peruertit animū & scriptura effugit oculos / scitis quid trāscriptores / qd pressores / & quomodo scribūt ac p̄mūt / Recognito igitur toto uolumine / alicuius momēti errata (tum trāscriptoris / tū impresoris incuria) hic posita sunt: Multa tamen mala ortographia / in uersas / deficientes / ac superfluētes literas / punctuationes labe / culaq; obmisi / quas uiri docti agnoscēt emēdabūtq;. Valete.

In carta. 2. ubi legiē stomachosa / legendū stomachosa & sic semp.
In car. tertia : prima uniuersalis / lege prima uniuersalia / ibidē / spiritalia / lege spiritalia. In car. 4. & uena portę / lege uena porta: & sic semp in nominatiuo / ibidē hypocōdriū / lege hypochōdriū & sic semp / ibidē pitonion / lege pitoneon & sic semp / ibidē sphōdili / lege sphōdylī uel spondylī & alibi sic semp / ibidē acrophalū / lege acrophalos. Carta. 10. ascitis: lege & rectius ascitis / ibidem hoc intestinū facus & cetus dictum / lege semper cecū intestinū.
Carta undecima / clisterizādi / lege clysterizādi / & sic semp cū. y.
Carta. 12. dodedactilon / lege dodecadactylon / & sic semper.
Carta. 13. nutritur a uena portę / lege porta. Carta. 15. pyluron: lege pyloron / ibidem colericas / lege choleticas / & sic semp cū ch.
Carta. 16. scatica / lege & rectius ischiadica / ibidem dyabrosis / lege diabrosis / & ibidē / a dya. lege a dia. & ibidē / & brosis seu rosis / lege tātū / & brosis / & de pone seu rosis / & ibidē / Rixis / lege & rectius Raxis / & ibidē: q̄ incisio iterptat / lege q̄ ruptio iterptatur.
Carta. 18. qua mediāte urinā / lege urina / ibidē ascitis lege ascites.

T

- Tarsus: folio .lviii. p. z.
 Tépora & uñ: fo. xl. p. z.
 Tenon folio. lxi. p. i.
 Tertia uena est torcular fo. liii.
 Testa fol. li. p. z. (p. z. Venę ascendentes)
 Testiculi fo. 19. pag. z.
 Testiculi mulierum fo. xxii. p. i.
 Tibia fo. lxi. pag. z.
 Timũ fo. xxxiii. p. i. & f. xxxvi.
 Typos fo. xli. pag. i. (pag. z.
 Torcular fo. xxxvii. pag. z.
 Thorax fo. xxiii. pa. z.
 Tonfillę fo. xlvi. pagina. i.
 Trachea fo. xxxiii. & xxxv. p. i.
 Tubercula fo. xxi. pagina. z.
- V
- Vasa spermatica pparantia &
 Variciformia & epididyma / &
 Anedor & Andros & defferē
 tia & conseruātia & parastrata
 adeniformia fo. 18. pag. i. & z.
 Vasa spmatica mulierę f. zz. p. i.
 Vallecula fo. xli. pag. i.
 Vehiculũ nutrimenti fo. 18. p. i.
 Vena basilica folio lxiii. p. z.
 Vena audax fo. xxx. pa. i.
 Vena ischiadica i pede f. 68. p. i.
 Vena concaua fo. xxx. pag. i.
 Vena chilis fo. xxx. pag. i.
 Venę guidez pfundę iuuamē/
 ta foli. xxxvii. pag. z.
 Vena ascendens)
 Vena audax fo. xxx. pa. i.
 Vena arterialis fo. xxx. pag. z.
- Venę sphragitides f. xxxv. p. z.
 Venę guidez / appoplecticę / so
 mni / pēfiles / spermaticę / iuue
 niles / iugulares / organicę / fa
 gotides: carotides. f. xxxv. p. z.
 Venę ascendentes)
 Vena nutriēs cor fo. xxxvi. p. i.
 Vena chilis in cor. f. xxxvi. pa. z.
 Vena arterialis fo. xxxvi. pa. z.
 Venę nutriētes mamillas & por
 tates materiā lactis. f. 36. p. z.
 Vena ascelaris / basilica / hepa
 tis / guidez manifesta & ocul
 ta: spatularis: humeralis: cepha
 lica: spmaticę ab Hippo. fo. 37.
 Venę mamillaz fo. v. p. i. (p. i.
 Venaz mater / parigibba / chi
 lis: cōcaua: chilis & aorta descē
 dētes: & emulgētes fo. xv. p. z.
 Venę ad mamillas fo. xvi. p. i.
 Venę plures q̄ arterię. f. xvi. p. z.
 Venę in fronte & in téporibus
 folio. xl. pagina. z.
 Venę sub lingua & sua nomina
 folio. xlv. pagina. z.
 Vena porta & sui ramī folio. xi.
 pagina. i. & fo. xiiii.
 Vena ischiadica & saphena fo/
 lio. xvi. pagina. i.
 Venę guidez quomodo phle
 botometur fo. xxxviii. pag. z.
 Venę manus nomina & iuua
 menta folio. lxiii. pag. z.
 Venter matricis)
 Vterus) fo. xxi. pag. z.
 Vulua)

INDEX

<p>Vretra fo. xx. pa. i. & fo. xli. p. z:</p> <p>Vmbilicus ueneris fo. xli. pag. i.</p> <p>Vmbilicus & suus locus fol. iiii. & v. pagina. i. & z.</p> <p>Vmbilicalis pars fo. iiii. pag. i.</p> <p>Vetula folio. iiii. pagina. z.</p> <p>Ventriculus fol. xii. pagina. z.</p> <p>Vermes cucurbitini ubi generentur fo. xi. pagina. i.</p> <p>Vuea est soli homini)</p> <p>Vuigera) f. xliiii. p. i.</p> <p>Vuigena)</p> <p>Ventilabrum folio. xxxiii. pa. i.</p> <p>Vertex folio. li. pagina. i.</p> <p>Vena Regia folio. lxiiii.</p>	<p>Vena Basilica)</p> <p>Vena Hepatis) folio. lxiiii.</p> <p>Vena Iecoraria)</p> <p>Vene umbilicales fo. xiiii. pag. i.</p> <p>Vena chilis & sue partes f. xiiii.</p> <p>Vena chilis tripartitur sub plite fo. lxviii. pag. i.</p> <p>Vena saphena pedis fo. 68. pa. i.</p> <p>Vertebrum fo. lxvii. pagina. i.</p> <p>Vola in manu fo. 67.</p> <p style="text-align: center;">Z</p> <p>Zirbus folio. x. pagina. i.</p> <p>Zinzia mater fo. li.</p> <p>Zuendech fo. liii.</p> <p style="text-align: right;">Finis.</p>
--	---

Hic finit Vberime ac breues Isagogę Anatomices: diligētius
 q̄ antea figuratę: Authore Eximio Artifi ac Medicinę Do
 ctore Dño .M. Iacobo Berengario Carpenfi: Regii
 Lepidi: seu Lingobardię: ac Bononię ciue: Chi
 rurgiã ordinariã in Almo Bononięsi Gy
 mnasio docente: addito Plutonis &
 Harpagi dissecti dialogo/ autho
 re Parthenio Foroiulięsi Car
 pi amicissimo. Anno uirgi
 nei partus. 1523. Sub
 die. xv. Iulii.

Impressum & nouiter reuissum Bononię: per Bene
 dictum Hectoris Bibliopolam
 Bononiensem.

REGESTVM.

A. llll. B. llll. C. llll. D. llll. E. llll. F. llll. G. llll. H. llll. I. llll. K. llll.

